

Facultade de Fisioterapia

Presentación

As guías docentes recollen información relevante das materias que compoñen o plan de estudos do Grao en Fisioterapia.

Equipo Decanal Centro e Directivo dos Departamentos

EQUIPO DECANAL DO CENTRO:

Decana: Mª Mercedes Soto González

Teléfono: 986 80 17 51 ou 986 80 17 52

Correo: m.soto@uvigo.es

Vicedecana: Iria Da Cuña Carrera

Teléfono: 986 80 17 53 ou 986 80 17 52

Correo: iriadc@uvigo.es

Secretaria: M^a del Rocío Abalo Núñez

Teléfono: 986 80 17 54 ou 986 80 17 52

Correo: rocioabalo@uvigo.es

DEPARTAMENTOS:

DEPARTAMENTO DE BIOLOXÍA FUNCIONAL E CIENCIAS DA SAÚDE

EQUIPO DIRECTIVO:

Directora: María del Pilar Molist García

Secretario: Marcos Antonio López Patiño

Sede: Edificio de Ciencias Experimentais. Campus de Vigo.

Correo: depc01@uvigo.es

Teléfono: 986 812646

DEPARTAMENTO DE ANÁLISE E INTERVENCIÓN PSICOSOCIOEDUCATIVA

EQUIPO DIRECTIVO:

Director: Antonio López Castedo

Secretaria: Yolanda Rodríguez Castro

Sede: Facultade de Ciencias da Educación. Campus de Ourense

Correo: xncedou05@uvigo.es

Teléfono: 988 387108

DEPARTAMENTO DE DIDÁCTICAS ESPECIAIS

EQUIPO DIRECTIVO:

Directora: Ángeles Fernández Villarino

Secretario: Javier Blanco Sierra

Sede: Facultade de Ciencias da Educación. Campus de Ourense

Correo: depx05@uvigo.es

Teléfono: 988 387145

DEPARTAMENTO ESTATÍSTICA E INVESTIGACIÓN OPERATIVA

EQUIPO DIRECTIVO:

Director: Juan Carlos Pardo Fernández

Secretario: María Ángeles Saavedra González

Sede: Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. Campus de Vigo

Correo: udeconomicas@uvigo.es

Teléfono: 986 130213

DEPARTAMENTO DE FILOLOXÍA INGLESA, FRANCESA E ALEMÁ

EQUIPO DIRECTIVO:

Directora: Helena Cortes Gabaudan

Secretaria: Ana María Bringas López

Sede: Facultade de Filoloxía e Traducción. Campus de Vigo.

Correo: udhumanidades@uvigo.es

Teléfono: 986 813799

Páxina web

<http://fisioterapia.uvigo.es/>

Localización

Facultade de Fisioterapia de Pontevedra

Campus da Xunqueira s/n, 36005 Pontevedra

Teléfono: 986 80 17 50

Fax: 986 80 17 80

Correo: sdfisioterapia@uvigo.es

Grao en Fisioterapia

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G171V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
P05G171V01102	Fisioloxía: Fisioloxía humana	1c	9
P05G171V01103	Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica	1c	6
P05G171V01104	Fundamentos de fisioterapia	1c	6
P05G171V01105	Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia	2c	9
P05G171V01106	Psicoloxía: Aplicacións en ciencias da saúde	2c	6
P05G171V01107	Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas	2c	9
P05G171V01108	Valoración en fisioterapia	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G171V01201	Anatomía humana: Afeccións médicas	1c	6
P05G171V01202	Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas	1c	6
P05G171V01203	Cinesiterapia	1c	9
P05G171V01204	Fisioterapia xeral I	1c	9
P05G171V01205	Fisioterapia xeral II	2c	9
P05G171V01206	Terapia manual	2c	9
P05G171V01207	Saúde pública e fisioterapia comunitaria	2c	6
P05G171V01208	Radioloxía	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G171V01301	Fisioterapia en trastornos neuromotrices	1c	9
P05G171V01302	Fisioterapia cardiorrespiratoria	1c	9
P05G171V01303	Inglés para ciencias da saúde	1c	6
P05G171V01304	Fisioterapia no deporte e a actividade física	1c	6
P05G171V01305	Pilates aplicado en fisioterapia	1c	6
P05G171V01306	Fisioterapia en uroxiñecoloxía e obstetricia	1c	6
P05G171V01307	Fisioterapia en pediatría	1c	6

P05G171V01308	Fisioterapia en especialidades clínicas I	2c	9
P05G171V01309	Fisioterapia en especialidades clínicas II	2c	9
P05G171V01310	Fisioterapia no linfedema	2c	6
P05G171V01311	Fisioterapia na diversidade funcional	2c	6
P05G171V01312	Rehabilitación cardíaca	2c	6
P05G171V01313	Fisioterapia laboral e ergonomía	2c	6
P05G171V01314	Fisioterapia cervico-cráneo-mandibular	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	P05G171V01101			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán			
Departamento	BioloXía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Padín Iruegas, María Elena			
Profesorado	Padín Iruegas, María Elena			
Correo-e	mepadin@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia del programa English Friendly: Los/as estudiantes internacionales podrán solicitar al profesorado: a) materiales y referencias bibliográficas para el seguimiento de la materia en inglés, b) atender las tutorías en inglés, c) pruebas y evaluaciones en inglés.			

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.
CE6	Identificar as estruturas anatómicas como base de coñecemento para establecer relacións dinamicamente coa organización funcional.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións
CT5	Desenvolver a capacidade de liderado e organización.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer os conceptos básicos para o coñecemento da Anatomía (ciencia, morfoloxía, anatomía, cinesiología, relación entre a forma e a función,...), a división da Anatomía segundo distintos criterios e as súas aplicacións aos estudos de grao	CB1 CB2 CB5	CG2 CG3	CE6	CT1 CT4 CT7
Localizar e identificar os ósos da cabeza, incluíndo as súas características morfolóxicas máis relevantes, e que dean unha maior achega funcional. Coñecer os elementos que integran cada articulación, así como identificar o tipo de articulación e as súas características mecánicas xenéricas. Coñecer a musculatura principal.	CB2 CB5	CG3	CE6 CE34	CT4 CT7
Coñecer e comezar a domina la terminoloxía anatómica básica que permita a descrición anatómica.	CB2 CB5	CG3	CE6	CT4 CT7
Coñecer a morfoloxía exterior e a configuración interior do corazón.	CB2 CB5	CG3	CE6	CT7
Dominar aqueles conceptos morfolóxicos que servirán para a comprensión clínica da patoloxía respiratoria e para entender os fundamentos das técnicas de asistencia ventilatoria.	CB2 CB5	CG3	CE6 CE34	CT7

Coñecer a organización xeral e funcionalidade do sistema nervioso en xeneral	CB2 CB5	CG3	CE6 CE34	CT7
Dominar a descrición macroscópica. Identificar as diferentes partes e compoñentes. Establecer a correlación morfofuncional. Entender correctamente as abordaxes elementais e adestramento no manexo do instrumental e útiles básicos.	CB2 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE6 CE34	CT4 CT5 CT7

Contidos

Tema	
Temario teórico.	Xeneralidades: citoloxía, histoloxía e embrioloxía human. Aparello locomotor: cabeza, pescozo, tronco e extremidades. Corazón e grandes vasos. aparello dixestivo, aparello respiratorio, aparello xenitourinario, estesioloxía, sistema nervioso periférico cranial. Sistema nervioso da vida autónoma. Sistema nervioso central.
Temario práctico.	Prácticas de citoloxía e histoloxía. Estudo dos distintos tecidos. Identificación de estruturas en modelos anatómicos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	27	40	67
Lección maxistral	43	86	129
Exame de preguntas obxectivas	2	27	29

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Con estas clases búscase que sirvan ao alumnado para unha mellor comprensión dos coñecementos teóricos.
Lección maxistral	O/a profesor/a estrutura e/ou explica os contidos da materia. Para o seu estudo o alumnado dispón das presentacións vistas na clase, en MOOVI e/ou en fotocopias.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Orientación ao alumno sobre os contidos da materia. Resolución de dúbidas de maneira persoal nas horas adicadas a titorías.
Prácticas de laboratorio	Orientación ao alumno sobre os contidos da práctica. Resolución de dúbidas

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Participación activa do alumnado para asimilar e comprender os contidos da práctica correspondente. Realización e entrega das fichas dos contidos da práctica correspondente. A avaliación será continua téndose en conta a participación nas prácticas, as fichas entregadas e as preguntas orais individualizadas que se irán realizando ó longo das prácticas.	30	CB1 CB2 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE6 CE34 CT1 CT4 CT5 CT7
Lección maxistral	Sesión maxistral: os coñecementos teóricos adquiridos polo alumnado avalíaranse mediante un exame tipo test de 5 opcións, sen puntuar negativo as respostas incorrectas. Para superar o exame teórico débese obter o 70% de respostas correctas. É preciso aprobar o exame teórico para superar a materia.	70	CB1 CB2 CB5 CG1 CG2 CG3 CG4 CE6 CE34 CT1 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar o examen teórico débese obter o 70% de respostas correctas.

A asistencia ás prácticas é obrigatoria. Permitíranse dúas faltas de asistencia (por causa de forza maior) que han de ser xustificadas documentalmentemente. Ao finalizar cada práctica deberán entregarse as fichas dos contidos da mesma.

Manteranse os mesmos criterios en sucesivas convocatorias.

As calificacións serán publicadas na **secretaría virtual**.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Paulsen F.; Waschke J., Sobotta atlas de anatomía humana, 24, Elsevier, 2018, **Sobotta atlas de anatomía humana**, 24, Elsevier, 2018

Lippert H., **Anatomía con orientación Clínica para estudiantes**, Marbán,, 2013

Netter Fh., **Atlas de Anatomía Humana**, 7, Elsevier,, 2019

Netter Fh., **Cuaderno De Anatomía Para Colorear**, 2, revisada, Elsevier,, 2019

Latarjet M; Ruiz Liard A., **Anatomía Humana**, 5, Panamericana, 2019

ALAN J. DETTON, GRANT., **MANUAL DE DISECCIÓN**, 16, LIPPINCOTT WILLIAMS AND WILKINS. WOLTERS KLUWER H., 2017

Schünke M./Schulte E./Schumacher U., **Colección Prometheus. Texto y Atlas de Anatomía**, 5, Panamericana, 2022

Loukas, Benninger & Tubbs., **Gray. Guía fotográfica de disección del cuerpo humano**, 2, Elsevier, 2019

Drake R, Gray:, **Anatomía para estudiantes**, 4, Elsevier, 2020

Bibliografía Complementaria

FAWCETT DW., **Tratado De Histología**, 12, Interamericana Mc Graw Hill,, 1995

MOORE KL., **Anatomía con orientación Clínica**, 8, Wolters Kluwer,, 2017

Plataforma 3D Complete Anatomy, Elsevier,,

Atlas de Anatomía Humana 2020 Visible Body, 2022

Recomendacións

Outros comentarios

Darse de alta en MOOVI (se é a primeira vez que se fai, o nome de usuario e o contrasinal é o DNI). Ter unha dirección de enderezo electrónico, xa que cada vez que se dea un aviso, se suba documentación, etc., comunicarse por esta vía a tódalas persoas usuarias da materia (alumnado e docente).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía humana				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía humana			
Código	P05G171V01102			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Ferreira Faro, Lilian Rosana			
Profesorado	Conde Sieira, Marta Ferreira Faro, Lilian Rosana			
Correo-e	lilianfaro@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.
CE2	Comprender os principios da biomecánica e a electrofisioloxía e as súas principais aplicacións no ámbito da fisioterapia.
CE6	Identificar as estruturas anatómicas como base de coñecemento para establecer relacións dinamicamente coa organización funcional.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT5	Desenvolver a capacidade de liderado e organización.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer as bases elementais da Fisioloxía Humana.	CB1	CE6		
	CB2	CE34		
Coñecer e comprender en liñas xerais o funcionamento dos diversos sistemas orgánicos, con énfase especial nos sistemas nervioso e muscular.	CB1	CE6		
		CE34		
Comprender o funcionamento do organismo humano como un todo integrado, reforzando o papel dos sistemas de coordinación e integración.	CB2	CE6		
Comprender algúns aspectos aplicados dos coñecementos fisiolóxicos para a saúde humana e, en especial, para a súa aplicación en Fisioterapia.	CB2	CE2		
		CE7		
Coñecer e describir os principais mecanismos de funcionamento dos dous principais sistemas de control do organismo humano: o sistema nervoso e o sistema endócrino.	CB2	CG1	CE6	CT1
		CG4	CE34	CT2
				CT5
				CT7
Coñecer e describir os mecanismos básicos de funcionamento do aparello locomotor e seu control e súa aplicación en fisioterapia.	CB2	CG1	CE6	CT1
		CG4	CE7	CT2
			CE34	CT5
				CT7
Coñecer e describir os mecanismos elementais do funcionamento cardiorespiratorio humano e súa aplicación en fisioterapia.	CB2	CG1	CE6	CT1
		CG4	CE7	CT5
			CE34	CT7

Contidos

Tema	
1. Fisioloxía do sistema nervioso.	1.1. Fisiología de la neurona.
2. Fisioloxía do sistema endócrino.	1.2. Sensibilidad somática y propioceptiva.
3. Fisioloxía do sistema cardiovascular.	1.3. Sensibilidad visual.
4. Fisioloxía do sistema respiratorio.	1.4. Sensibilidad auditiva y vestibular
5. Fisioloxía dixestiva.	1.5. Fisiología del músculo esquelético.
6. Fisioloxía excretora.	2.1. Eje hipotálamo-hipófisis.
	2.2. La adenohipófisis
	2.3. Tiroides y paratiroides.
	2.4. Adrenales
	2.5. Páncreas endocrino.
	2.6. Función endocrina de las gónadas.
	3.1. Fisiología del corazón.
	3.2. El ciclo cardíaco.
	3.3. Sistema circulatorio.
	4.1. Mecánica respiratoria.
	4.2. Transporte de gases.
	4.3. Regulación do sistema respiratorio.
	5.1. Motilidade.
	5.2. Secrecións.
	5.3. Digestión e absorción.
	6.1. O nefron.
	6.2. Mecanismos de transporte.
	6.3. Función reguladora.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	61	92	153
Traballo tutelado	0	28	28
Prácticas de laboratorio	17	24	41
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas	1	0	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Impartiranse clases teóricas participativas utilizando os medios audiovisuais dispoñibles.
Traballo tutelado	Realizaranse traballos tutelados por grupos relacionados coa materia
Prácticas de laboratorio	Realizaranse prácticas de laboratorio dos sistemas cardiovascular e respiratorio, así como prácticas de simulación de ordenador dos sistemas nervioso, muscular e endócrino.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención en persoa centrarase na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia
Prácticas de laboratorio	A atención en persoa centrarase na solución de dúbidas que poida ter o alumnado e a clarear a rúbrica de avaliación do exame práctico.
Traballo tutelado	A atención en persoa, basicamente, centrarase en solucionar dúbidas, en orientar o traballo a realizar na materia e a levar rexistro e valorar o feito polo alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exame teórico con todo o contido da materia impartido nas sesións maxistrais. Constará de 80 preguntas de tipo test. As preguntas mal contestadas penalízanse.	70	CG1 CT1 CT2 CT5

Traballo tutelado	Realización de traballos relacionados co contido da materia.	10	CG1	CT1 CT2 CT5
Prácticas de laboratorio	Asistencia e participación en tódalas prácticas da materia. Para superar a materia é obrigatoria a asistencia a todas as sesións de prácticas e a presentación dun informe individual de cada sesión.	20	CG1	CT1 CT2 CT5 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A realización das prácticas é obrigatoria para superar a materia

A avaliación das clases maxistras será mediante unha proba tipo test cun valor do 70% da calificación, as prácticas o 20% e os traballos tutelados o 10%.

Para superar a materia terase que alcanzar un mínimo de 3,0 sobre 7,0 na proba tipo test.

Para o alumnado repetidor conservase dun curso para o seguinte as calificacións das actividades (prácticas e seminario) superadas no curso anterior. Repetiranse soamente as actividades suspensas. Non se poden repetir as actividades xa superadas.

Calquera outro criterio (p.e. asistencia a clase) rexirase polas normativas xerais e específicas da Universidade de Vigo e da Facultade de Fisioterapia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

SILVERTHORN y col., **Fisiología Humana. Un enfoque integrado**, Editorial Médica Panamericana, 4ª edición,

FOX, **Fisiología Humana**, McGraw-Hill, 10ª edición,

DVORKIN-CARDINALE, BEST&TAYLOR, **Bases fisiológicas de la práctica médica**, Editorial Médica Panamericana, 13ª edición,

FERNÁNDEZ, **Manual de laboratorio de Fisiología**, McGraw-Hill, 4ª edición,

TRESGUERRES y col., **Fisiología humana**, Interamericana, 3ª edición,

Recomendacións

Outros comentarios

Non se fan recomendacións específicas.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica				
Materia	Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica			
Código	P05G171V01103			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Durán Barbosa, Rafael			
Profesorado	Durán Barbosa, Rafael			
Correo-e	rduran@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/neuroquimica			
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
CB1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.
CE2	Comprender os principios da biomecánica e a electrofisioloxía e as súas principais aplicacións no ámbito da fisioterapia.
CE6	Identificar as estruturas anatómicas como base de coñecemento para establecer relacións dinamicamente coa organización funcional.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
1. Coñecer os conceptos elementais da bioquímica e da biofísica e a súa importancia na fisioterapia	CB1 CB2	CE1 CE2 CE6 CE34	CT1	
2. Coñecer os principios básicos da Física aplicados aos procesos biolóxicos e funcionais do corpo humano.	CB1 CB2	CE1 CE2 CE6 CE34	CT1	
3. Coñecer la función das biomoléculas e os procesos metabólicos en que interveñen.	CB1 CB2	CE1 CE2 CE6 CE34	CT1	
4. Realizar en grupo, expoñer e defender unha análise dos conceptos biofísicos básicos relativos ao funcionamento das membranas celulares, visión, audición e aparato cardiorespiratorio e a súa relación coa Fisioterapia.	CB2 CG3	CE2 CE34	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7	

5. Realizar en grupo, expoñer e defender unha análise dos conceptos bioquímicos básicos dos principais grupos de biomoléculas: hidratos de carbono, lípidos, proteínas, ácidos nucleicos, así como do metabolismo humano e a súa relación coa Fisioterapia.

CB2 CG3 CE2 CT1
CE34 CT2
CT3
CT4
CT7

Contidos

Tema

Bioquímica: hidratos de carbono, lípidos, proteínas, ácidos nucleicos, enzimoloxía, metabolismo intermediario, vías catabólicas e biosintéticas, bioquímica clínica.
Biofísica de membranas e de procesos de transporte, de potenciais, da visión e a audición, do músculo, cardiovascular, da respiración, da homeostasia, das radiacións.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	10	15	25
Lección maxistral	39	84	123
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas 1		0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Prácticas de laboratorio de Biofísica e de Bioquímica e prácticas de ordenador de simulación de procesos biofísicos.
Lección maxistral	Clases teóricas expositivas e participativas utilizando os medios audiovisuais dispoñibles.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías de orientación e asesoramento individual: levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía.
Prácticas de laboratorio	Titorías de orientación e asesoramento individual: levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Prácticas laboratorio: asistencia e participación en tódalas prácticas da materia. Para superar a materia é obrigatoria a asistencia a todas as sesións de prácticas e a presentación dun informe individual de cada sesión.	20	CT1 CT2 CT3 CT4 CT7
Lección maxistral	O exame teórico é tipo test, as preguntas mal contestadas restan.	80	CE6 CT1 CT2

Outros comentarios sobre a Avaliación

A realización das prácticas é OBRIGATORIA para superar a materia (excepto para o alumnado que xa fixera as prácticas en cursos anteriores).

O exame teórico terá un valor do 80% da cualificación e as prácticas un 20%.

Calquera outro criterio (p.e. asistencia a clase) rexerase polas normativas xerais e específicas da Universidade de Vigo e da Facultade de Fisioterapia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

AURENGO, **Biofísica**, Mc Graw-Hill,

DURÁN, J.E.R., **Biofísica: fundamentos e aplicações**, Prentice Hall (Sao Paulo, Brasil),

NELSON y COX., **Principios de Bioquímica de Lehninger**, Omega,

LOZANO y col, **Bioquímica y Biología Molecular en Ciencias de la Salud**, Interamericana,

Recomendacións

Outros comentarios

Non se fan recomendacións específicas

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de fisioterapia				
Materia	Fundamentos de fisioterapia			
Código	P05G171V01104			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Justo Cousiño, Lorenzo Antonio			
Profesorado	Justo Cousiño, Lorenzo Antonio			
Correo-e	lorenzo.justo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na asignatura Fundamentos da Fisioterapia, o estudiantado coñecerá a historia da profesión e a súa institucionalización en España, o que lles permitirá comprender como evolucionou a fisioterapia ata os tempos actuais. Do mesmo xeito, estarase formando na capacidade de reflexión e análise no método de intervención en fisioterapia, así como na capacidade de comprender as bases da investigación. Preténdese que os coñecementos adquiridos nesta materia permitan ao estudante ter unha base e unha visión ampla da nosa profesión.			

Competencias	
Código	
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE11	Identificar o concepto, evolución e fundamentos da fisioterapia nos seus aspectos científicos e profesionais. Comprender a teoría xeral do funcionamento, a discapacidade e a saúde e a súa clasificación internacional, así como os modelos de intervención en fisioterapia e a súa práctica asistencial.
CE12	Coñecer e aplicar as bases teóricas e o desenvolvemento dos métodos e procedementos fisioterapéuticos.
CE25	Comprender os factores relacionados coa saúde e os problemas relacionados coa fisioterapia nos ámbitos da Atención Primaria, Especializada e da Saúde Laboral.
CE26	Coñecer o Sistema Sanitario Español e os aspectos relacionados coa xestión dos servizos de saúde, fundamentalmente aqueles nos que interveña a fisioterapia.
CE27	Coñecer e analizar os procesos de xestión dun servizo ou unidade de Fisioterapia.
CE28	Coñecer e aplicar os mecanismos de calidade na práctica de fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para o adecuado exercicio profesional.
CE30	Coñecer os códigos éticos e deontolóxicos profesionais.
CE32	Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Definir a fisioterapia e situala dentro do contexto da profesión	CG3	CE11 CE25 CE32	
Identificar a fisioterapia como ciencia e profesión, así como o código deontolóxico.	CG2	CE11 CE30 CE32	CT3
Describir a institucionalización da fisioterapia en España		CE26 CE27	
Identificar os distintos axentes físicos, métodos e técnicas que se usan en fisioterapia		CE12	
Identificar os distintos campos de actuación da fisioterapia.	CG3	CE12 CE27	
Describir o método de intervención en fisioterapia.		CE12	
Definir o concepto e dimensións de calidade no ámbito sanitario.		CE27 CE28	
Describir os modelos de investigación en fisioterapia	CG2	CE12	

Coñecer a terminoloxía sanitaria	CG3	
Elaborar en grupo, expoñer e defender un traballo sobre contidos relacionados coa materia.	CG1	CT1
	CG2	CT2

Contidos

Tema	
Evolución e desenvolvemento histórico	-
Definición de Fisioterapia e terminoloxía sanitaria	-
Modelos de investigación en Fisioterapia	-
Métodos de intervención en fisioterapia	-
Bases conceptuais sobre a fisioterapia	-
Calidade en Fisioterapia	-

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	39	63	102
Traballo tutelado	1	29	30
Presentación	6	10	16

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas
Traballo tutelado	O alumnado deberá elaborar, expoñer e defender un traballo e diversas actividades complementarias da asignatura. Cada grupo realizará un traballo sobre un tema determinado pactado co docente e realizará as actividades solicitadas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e os estudantes do traballo tutelado e as diversas actividades levadas a cabo na asignatura.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías de orientación e asesoramento individual. Realizaranse 6 horas de titorías á semana. Levaranse a cabo no horario e lugar indicados na guía, previa solicitude ao profesor para unha mellor organización. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor que imparte a materia así como a través do campus remoto.
Traballo tutelado	A atención personalizada estará centrada en solucionar dúbidas, en orientar o traballo a realizar na materia, e a levar rexistro e valorar o realizado polo alumnado.
Presentación	Realizaranse na data que figure na programación da materia e resolveranse dúbidas a través de titorías

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exame de preguntas de desenvolvemento	80	CG2 CG3 CE11 CE12 CE25 CE26 CE27 CE28 CE30 CE32
Traballo tutelado	Valorarase a formulación e o desenvolvemento do traballo, así como a súa redacción e utilización de fontes bibliográficas. Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais, a súa exposición e defensa. Ademais do traballo tutelado as distintas actividades terán unha porcentaxe da avaliación asignada polo docente.	20	CG1 CG2 CT1 CT2

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado debe obter como mínimo un 5 sobre 10 no exame teórico para poder superar a materia.

A realización do traballo é obrigatoria, así como a súa presentación e defensa. As diferentes actividades que requiran a presentación e traballo na aula terán asignadas a correspondente porcentaxe de avaliación.

En caso de non realizar o traballo ou a súa defensa a calificación será SUSPENSO. En caso de non realizar outras actividades complementarias terán a correspondente penalización.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Gallego T., **Bases Teóricas y Fundamentos de la Fisioterapia**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2007

Tornero C, Carrió M, **Abordaje del Dolor en Fisioterapia : fundamentos y técnicas**, 9788491109693, 1º, Editorial Médica Panamericana, 2022

Seco J, Burgos N, **Fisioterapia comunitaria y salud pública: gestión, administración sanitaria y educación para la salud.**, 9788491108030, Editorial Médica Panamericana, 2022

Porter S, **Diccionario de fisioterapia**, Elsevier, 2008

Seco J, Rodríguez-Pérez, V, **Procedimientos Generales en Fisioterapia**, 9788491107965, Editorial Medica Panamericana, 2021

Hernández-Sampieri R, **Metodología de la investigación**, 978-607-15-0291-9, McGraw-Hill, 2010

Bibliografía Complementaria

Polgar S, Thomas SA, **Introducción a la investigación en Ciencias de la Salud**, 6ª, Elsevier, 2014

Borrel F, **Manual de entrevista clínica**, 1º, Doyma, 1992

Varela J, Galego J, **Bases para la mejora continua de la calidad de los servicios de salud**, 1º, Consellería de Sanidade e Servizos Sociais, D.L, 2000

Seco J., **Fisioterapia en Especialidades Clínicas**, 1º, Editorial Médica Panamericana, 2016

Justo-Cousiño L., **El reto de la especialización en fisioterapia en España**, Revista de la Fundación Educación Médica, 2019

Ilustre Colegio Oficial de Fisioterapeutas de la Comunidad Valenciana, **Historia de la fisioterapia**, <https://www.colfisiocv.com/historiafisioterapia>, 2022

Tovar R, **La osteopatía, ¡vaya timo!**, 9788413984094, Círculo Rojo Editorial, 2021

Segura S, **Diccionario etimológico de Medicina**, 9788415772880, UNIVERSIDAD DE DEUSTO, 2014

Fremgen B ,Frucht S, **Medical Terminology: A Living Language**, Pearson, 2019

Mosby Publishing Staff, **Diccionario Medicina, Enfermería y Ciencias de la Salud**, Elsevier, 2004

Justo-Cousiño L, **Perspectiva del alumnado de Fisioterapia de la Universidade de Vigo sobre la investigación (capítulo)**, 978-84-15524-17-5, Educación Editora, 2014

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Saúde pública e fisioterapia comunitaria/P05G171V01207

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia				
Materia	Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia			
Código	P05G171V01105			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Justo Cousiño, Lorenzo Antonio			
Profesorado	Justo Cousiño, Lorenzo Antonio Soto González, María Mercedes			
Correo-e	lorenzo.justo@uvigo.es			
Web	http://http://fisioterapia.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral	Na materia Movemento funcional en fisioterapia, estudarase o corpo humano dende un punto de vista funcional e dinámico, tomando como punto de partida a análise estática proporcionada pola Anatomía. Polo tanto, proporcionarase unha perspectiva xeral da biomecánica aplicada ao corpo humano. A biomecánica é a ciencia que estuda as forzas internas e externas e como afectan o corpo humano desde un enfoque multidisciplinar, tendo como referencia a Anatomía e a Mecánica (parte da Física que estuda o movemento dos corpos e as súas respostas ás forzas). Polo tanto, a biomecánica pode considerarse a converxencia entre a mecánica clásica e as ciencias da vida. Nesta materia, os estudantes coñecerán os aspectos básicos da biomecánica e a análise do movemento, estudarán o comportamento dos tecidos biolóxicos baixo diferentes forzas, así como a fisioloxía conxunta segmentaria do corpo humano. Preténdese que o alumno adquira os coñecementos necesarios sobre o funcionamento do aparello locomotor e a influencia que poden exercer as distintas forzas ás que están sometidos os tecidos orgánicos.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CE2	Comprender os principios da biomecánica e a electrofisioloxía e as súas principais aplicacións no ámbito da fisioterapia.
CE6	Identificar as estruturas anatómicas como base de coñecemento para establecer relacións dinamicamente coa organización funcional.
CE12	Coñecer e aplicar as bases teóricas e o desenvolvemento dos métodos e procedementos fisioterapéuticos.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE31	Coñecer a estrutura do corpo humano e identificar elementos estruturais e alteracións da normalidade nos diferentes métodos de análise e diagnóstico a través de imaxe.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CE35	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT5	Desenvolver a capacidade de liderado e organización.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer as bases elementais da biomecánica	CE2 CE15 CE35
Identificar as pautas para a análise dos movementos humanos	CE6 CE12 CE15 CE35
Coñecer a leis do movemento, forzas, pancas e poleas e a súa aplicación en fisioterapia	CE2 CE12 CE15

Definir o concepto de elasticidade, viscoelasticidade e a súa aplicación práctica en fisioterapia	CE2 CE12 CE15 CE35		
Identificar as propiedades mecánicas do óso	CE6 CE34		
Describir a mecánica articular e a súa aplicación en fisioterapia	CE2 CE12 CE15 CE35		
Identificar as propiedades mecánicas da contracción muscular	CE6 CE34		
Identificar a repercusión dos distintos tipos de actividade muscular e a súa aplicación na fisioterapia	CE2 CE6 CE12 CE13 CE15		
Describir e correlacionar a análise segmentaria, dos movementos do corpo humano	CE2 CE12 CE15 CE31 CE35		
Analizar a biomecánica básica dun determinado xesto	CB2 CE2 CE12 CE15 CE31 CE35	CT2 CT5	

Contidos

Tema	
1. Bases físicas da biomecánica e análise cinesiolóxica do movemento.	1. Introducción á biomecánica. 2. Conceptos básicos de biomecánica. 3. Análise cinesiolóxica do movemento.
2. Biomecánica dos tecidos orgánicos.	1. Biomecánica do óso. 2. Biomecánica das articulacións. 3. Biomecánica do músculo.
3. Biomecánica articular e muscular do tronco. .	1. Biomecánica da columna vertebral no seu conxunto. 2. Biomecánica da faixa pélvica. 3. Biomecánica da columna lumbar. 4. Biomecánica da columna torácica. 5. Biomecánica da columna cervical e da articulación temporomandibular.
4. Biomecánica articular e muscular do membro superior.	1. Biomecánica do complexo articular do ombreiro. 2. Biomecánica do codo e pronosupinación. 3. Biomecánica do pulso e da man.
5. Biomecánica articular e muscular do membro inferior.	1. Biomecánica da cadeira. 2. Biomecánica do xeonllo. 3. Biomecánica do nocello e do pé. 4. Biomecánica da marcha.
Contidos prácticos	Experimentacións básicas de Biomecánica. Análise de xestos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	49	120	169
Traballo tutelado	1	3	4
Prácticas de laboratorio	8	23	31
Presentación	1	3	4
Resolución de problemas de forma autónoma	2	7	9
Aprendizaxe colaborativa	1	2	3
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Traballo	2	0	2
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como para presentar a materia.
Lección maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudio de casos e estratexias de resolución de problemas. O/a alumno/a terá a súa disposición e na plataforma de teledocencia as notas elaboradas polo profesor que lle servirán de guía.
Traballo tutelado	Os/as alumnos/as deberán elaborar un traballo, onde se fará unha análise biomecánica básica do corpo humano sobre unha filmación en vídeo que deben realizar os/as propios/as alumnos/as. Cada grupo de acordo co profesor fará o traballo cunha orientación específica sobre o devandito tema e utilizarase a plataforma de teledocencia.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado. Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático.
Presentación	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumnado ante o docente e os estudantes, do traballo tutelado.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado deberá solucionar situacións da vida real coas súas propias estratexias a través do coñecemento, a investigación e a reflexión.
Aprendizaxe colaborativa	Nas clases teóricas desenvolverase unha metodoloxía de aprendizaxe colaborativa, onde os diferentes temas veranse a través de actividades realizadas en grupo, facilitando o desenvolvemento dunha participación activa do alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa	A orientación e asesoramento da actividade de aprendizaxe colaborativa realizarase en titoría de grupo grande
Traballo tutelado	O alumnado deberá solicitar por medio dun correo electrónico indicando no asunto "Titorías". A/o docente indicarlle a data e hora de dita titoría.
Prácticas de laboratorio	O alumnado deberá solicitar por medio dun correo electrónico indicando no asunto "Titorías". A/o docente indicarlle a data e hora de dita titoría.
Lección maxistral	O/a alumno/a deberá darse de alta na plataforma de teledocencia para o correcto seguimento da materia. As titorías de orientación e asesoramento académico se levarán a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente. Tamén se pode realizar solicitándoas por correo electrónico indicando no asunto "Titorías"
Presentación	A orientación e asesoramento para a exposición e presentación dos traballos realizaranse en titoría de grupo pequeno.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado deberá solicitar a titoría por medio dun correo electrónico, indicando no asunto "Titorías", e a/o docente indicarlle a data e hora de dita titoría.
Actividades introdutorias	A orientación e asesoramento das actividades introdutorias realizaranse en titoría de grupo grande

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	O exame teórico constará de preguntas de desenvolvemento. Para superar o exame debe obterse unha cualificación de 6 sobre 10.	60	CE2 CT2 CE6 CE12 CE13 CE15 CE31 CE34 CE35
Traballo	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análises realizadas, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas. En caso de non realizar o traballo ou a corresponde defensa non se superará a materia.	20	CE12 CT2 CE15 CE31 CE34 CE35

Práctica de laboratorio	O alumnado demostrará a aplicación dos fundamentos teóricos da materia. É obrigatorio acudir ás prácticas da materia a superación das mesmas.	20	CB2	CE12 CE13 CE34 CE35	CT2 CT5
	En caso de non acudir ao 50% das prácticas non se superará a materia. Tódalas ausencias deben estar debidamente xustificadas e ser provocadas por causa de forza maior.				
	Para superar a materia deben realizarse e entregarse a documentación solicitada polo profesorado relacionada coa práctica. A puntuación mínima para superar as prácticas debe ser 5 sobre 10.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia débese aprobar a parte teórica (cunha nota mínima de 6 sobre 10) e a práctica de forma independente. No caso de non alcanzar un 6 sobre 10 no exame teórico a nota teórica final ponderarase considerando o 6 sobre 10 como "aprobado". No exame teórico poderá avaliarse calquera concepto abordado na aula.

A realización do traballo é obrigatoria e a súa avaliación realizarase a través das prácticas / titorías establecidas na programación da materia e na presentación e defensa das mesmas. Deben realizarse tódalas actividades relacionadas co traballo solicitadas polo docente, así como a actividade colaborativa (en caso de non realizarse suporá a penalización correspondente).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Calais Germain B, **Anatomía para el movimiento**, 7, La liebre de marzo, 1999
- Kapandji AI, **Fisiología Articular Tomo 1. Miembro superior**, 6, Médica Panamericana, 2012
- Kapandji AI, **Fisiología Articular Tomo 2. Miembro inferior**, 6, Médica Panamericana, 2012
- Kapandji AI, **Fisiología Articular Tomo 3. Tronco y raquis**, 6, Médica Panamericana, 2012
- Valerius K, **El libro de los músculos: Anatomía - exploración - función.**, Médica Panamericana, 2013
- Hamill J, **Biomecánica : bases del movimiento humano.**, 9788418563478, 5, Wolters Kluwer, 2021
- Carr K, Feit MK, **Anatomía del entrenamiento funcional**, 978-8418655074, Tutor, 2021
- Leal L, **FUNDAMENTOS DE LA MECÁNICA DEL EJERCICIO: Biomecánica aplicada al entrenamiento de Fuerza**, 979-8682768264, Resistance Institute (Independently Published), 2020
- Vázquez D, **ENTRENAMIENTO FUNCIONAL Y APRENDIZAJE MOTOR: De la lógica aparente a los fundamentos.**, 979-8801765914, Resistance Institute (Independently Published), 2021
- Marango S, McCulloch C, **NETTER's Moving AnatoME. An Interactive Guide to Musculoskeletal Anatomy**, 9780323567336, ELSEVIER, 2019
- Shumway-Cook A, Woollacott M, **Control Motor. De la Investigación a la Práctica Clínica**, 9788417370855, 5, WOLTERS KLUWER, 2019
- Sañudo J, Morroni M, **Anatomía Funcional e Imágenes. Sistema Locomotor**, 9788870516371, 1, ERGON, 2019
- McGinnis P, **Biomechanics of Sport and Exercise**, 9781492571407, 4, HUMAN KINETICS BOOKS, 2020
- Martínez-Zazo S., **Biomecánica Clínica de la Marcha y su Relación con Patología Musculoesquelética**, 9788409248964, 2, AUTOR-EDITOR, 2020
- Dufour M, Del Valle S., **Los Músculos. Anatomía Clínica de las Extremidades**, 9788499107622, 1, PAIDOTRIBO, 2021
- Nordin M, Frankel V., **Bases Biomecánicas del Sistema Musculoesquelético**, 9788418563645, 5, WOLTERS KLUWER, 2022
- Hazari A, **Conceptual Biomechanics and Kinesiology**, 9789811649905, 1, SPRINGER, 2021
- Biel A, **Guía del Cuerpo Humano en Movimiento**, 9788491107460, 2, Editorial Medica Panamericana, 2021

Bibliografía Complementaria

- Viladot A, **Lecciones básicas de biomecánica del aparato locomotor**, 2, Masson, 2004
- Cailliet R, **Anatomía Funcional Biomecánica**, 1, Marbán, 2005
- Miralles Marrero R, Miralles-Rull I, **Biomecánica clínica de las patologías del aparato locomotor**, 1, Elsevier Masson, 2006
- Trew M, Everett T, **Fundamentos del movimiento humano**, 5, Masson, 2006
- Dufour M, Pillu M., **Biomecánica funcional. Miembros, cabeza, tronco**, 2, Elsevier Health Sciences, 2018
- Calderón JF, **Fisiología humana, aplicación a la actividad física**, 2, Médica Panamericana, 2018
- Fucci S, **Biomecánica del aparato locomotor aplicada al acondicionamiento muscular**, 4, Elsevier, 2003
- Miralles Marrero R, Miralles-Rull I, Puig Cunillera M, **Biomecánica clínica de los tejidos y las articulaciones del aparato locomotor**, 2, Elsevier, 2005
- Neumann, D. A., Kelly, E. R., Kiefer, C. L., Martens, K., & Grosz, C. M, **Kinesiology of the musculoskeletal system: Foundations for rehabilitation**, Elsevier, 2017
- Esteban-Yáñez, C., Santos-Lozano, A., Martín-Hernández, J., & Justo-Cousiño, L. A., **Carrera descalza? Naturalmente descalzos?: análisis desde la biomecánica**, Rev MED Nat, 2021

Kerr A, Rowe P., **An Introduction to Human Movement and Biomechanics**, 9780702062360, ELSEVIER, 2019

Comerford M, Mottram S., **Kinetic Control. The Management of Uncontrolled Movement**, 9780729543262, 2, ELSEVIER, 2019

Molina F, Carratalá M., **La Marcha Humana. Biomecánica, Evaluación y Patología**, 9788491104056, 1, Medica Panamericana, 2020

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afecciones medicocirúrgicas/P05G171V01107

Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G171V01103

Fisiología: Fisiología humana/P05G171V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Psicología: Aplicacións en ciencias da saúde				
Materia	Psicología: Aplicacións en ciencias da saúde			
Código	P05G171V01106			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa Psicología evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Fariña Rivera, Francisca			
Profesorado	Fariña Rivera, Francisca			
Correo-e	francisca@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/francisca/			
Descrición xeral	Esta materia mostrará, de maneira moi xeral, que é a Psicología e que lle pode achegar ao fisioterapeuta. Dedicando especial atención aos procesos psicolóxicos básicos e psicosociais.			

Competencias

Código				
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.			
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.			
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.			
CE8	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.			
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.			

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
O estudante terá que coñecer os conceptos e teorías básicas da psicología	CG4	CE1 CE8
O estudante terá que coñecer os aspectos psicolóxicos que incidan no comportamento deportivo, para manexalos e analizalos	CG2	CE9

Contidos

Tema		
Introdución á Psicología	¿Que estuda a Psicología? Conceptos xerais da psicología Principais paradigmas da Psicología.	
Procesos Psicolóxicos que afectan a aprendizaxe humano	Procesos psicolóxicos básicos: Sensación-Percepción Percepción da dor Atención. Memoria Linguaxe e comunicación interpersonal Aprendizaxe Condicionamento clásico. Condicionamento instrumental. Aprendizaxe cognitiva.	
Aspectos Psicolóxicos e Sociais no ámbito da saúde	Motivación-emoción, ansiedade e tensión Trastornos de conduta Violencia familiar e violencia de xénero, afectación na saúde Determinantes psicosociais no comportamento saúde/enfermidade Relación entre o profesional da saúde e o paciente A fisioterapia como intervención multidisciplinar	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	26	25	51

Presentación	2	25	27
Traballo tutelado	18	0	18
Cartafol/dossier	0	24	24
Actividades introdutorias	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Traballo	1	26	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	O profesorado fai unha introdución teórica ao tema a tratar na aula, de maneira expositiva, acompañándose de materiais e prácticas que faciliten a aprendizaxe e internalización dos contidos obxecto de estudo.
Presentación	Os estudantes terán que facer en grupo un traballo sobre algún tema da materia, que será establecido polo profesorado. Todos os estudantes deben facer unha exposición do seu traballo na aula.
Traballo tutelado	O profesorado explicará o obxectivo xeral do traballo, ademais revisará e supervisará de forma continua e progresiva nos seminarios o seu desenvolvemento
Cartafol/dossier	O profesorado explicará as características que debe conter o dossier que presente o alumnado, valorando que coide o formato e estrutura do traballo.
Actividades introdutorias	Exposición sobre o desenvolvemento da materia ao longo do cuadrimestre, así como os contidos desta.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá intervir ao longo das sesións maxistrais, para consultar ou achegar calquera información de interese co tema que se estea traballando.
Traballo tutelado	Tanto nos seminarios como na titoría grupal e os traballos tutelados, o alumnado recibirá unha atención personalizada, centrada en solucionar todas as dúbidas que poida ter. Ademais, empregarase para levar os rexistros correspondentes do esforzo e dedicación que realice cada estudante, así como do coñecemento adquirido ao longo do proceso de ensino aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Levarase a cabo unha proba tipo test para avaliar os contidos teóricos.	80	
Traballo	O alumnado terá que entregar e expoñer un traballo, que fará en grupo	20	CG2

Outros comentarios sobre a Avaliación

As tarefas académicas que se realizan de forma continua para facilitar a aprendizaxe do/a alumno/a terán a súa consideración na avaliación final.

Na convocatoria de xullo, os estudantes só terán que examinar o contido e as habilidades que non aprobaron na convocatoria de xuño, xa que se conserva a cualificación das competencias adquiridas.

A nota final será o resultado do nivel de competencia acadado, en relación cos obxectivos da materia, na convocatoria de xuño e xullo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bakker, A.B. y Rodríguez-Muñoz A, **Introducción a la psicología de la salud ocupacional positiva**, Psicothema, 24(1), 62-65,

Fariña, F. y Tortosa, F., **Introducción a la Psicología**, Promolibro,

Gerrig, R. y Zimbardo, P., **Psicología y Vida.**, Prentice Hall,

Morris, Ch., y Maisto, A., **Psicología**, Prentice-Hall,

Bibliografía Complementaria

Amigo, I., Fernández, C., y Pérez, M., **Manual de Psicología de la Salud**, Pirámide,

Cabanach, R.G., Valle, A., Fariña, F., y Arce, R. (Eds), **Calidad de vida, bienestar y salud**, Psicoeduca,

Camacho-Cardenosa, A., Camacho-Cardenosa, M., Merellano_Navarro, E., Trapé, A. A., y Brazo-Sayavero,, **Influencia de la actividad física realizada durante el confinamiento en la pandemia del COVID-19 sobre el estado psicológico de adultos: un protocolo de estudio.**, Revista Española Salud Pública, 94(12), 1-9, 2020

Fernández-Brelón, E., y García-San Miguel, L., **COVID-19 y salud mental.**, Revista Española de Salud Pública, 1-5,

García-Caro, Mª, P., Cruz-Quintana, F., Schmidt Río-Valle, J., Muñoz-Vinueva, A., Montoya-Juarez, R., **Influencia de las emociones en el juicio clínico de los profesionales de la salud a propósito del diagnóstico de enfermedad terminal.**, International Journal of Clinical and Health Psychology, 10(1), 57-73.,

Larsen, R., **Psicología de la Personalidad**, McGraw Hill,

Lenardt, M. H., Setlik, C. M., Pereira, A. P., Lourenço, T. M., Barbiero, M. M. A., Betiolli, S. E.,, **Velocidad de la marcha y cognición en adultos mayores en atención secundaria de salud.**, Avances en Enfermería, 39(1), 84-92., (2021

Nigel Holt; Andy Bremner; Ed Sutherland; Michael Vliek; Michael Passer; Ronald Smith, **Psychology. The Science Of Mind And Behaviour.**, México: MCGRAW HILL,

Otaegui, A. A., **Efectividad de un programa de fisioterapia multimodal en la capacidad funcional y emocional de adultos mayores con discapacidad intelectual severa.**, Revista de Investigación en Actividades Acuáticas, 2020

Palafox,J. (ed), **Los tiempos cambian.Historia de la economía**, Tirant Humanidades, 2013

Parrado_González, A., y León-Jariego, J. C., **COVID-19: Factores asociados al malestar emocional y morbilidad psíquica en Población Española.**, Revista Española Salud Pública, 94(8), 1-16,

Pillado, E. y Fariña, F., **Mediación Familiar. Una nueva visión de la gestión y resolución de conflictos familiares desde la justicia terapéutica**, Valencia: Tirant lo Blanch,

Piñeres Botero, C. G. D., Avendaño-Prieto, B. L., Mejía-Vélez, B. S., Morales-Quintero, L. A., Toro,, **Batería de Evaluación de Cognición Social en Psicología Forense: Adaptación y Validación.**, Avaliação Psicológica, 20(1), 89-99., 2021

Puente, A., **Cognición y aprendizaje. Fundamentos psicológicos**, Pirámide,

Santos, L., Queiros, S., Meneses, R.F., y Couto, G., **Competencias de comunicação clinica do fisioterapeuta**, Revisao integrativa da literatura. 13 Congreso Nac, 2020

Vicente E. Caballo Manrique, V., **Manual para el tratamiento cognitivo-conductual de los trastornos psicológicos**, Madrid: Siglo XXI.,

Recomendacións

Outros comentarios

Recoméndase:

- 1.-Ler, con anterioridade a explicación do docente, o material do tema que se vai a tratar na sesión maxistral; de selo caso anotando as dúbidas para resolvelas na sesión maxistral.
- 2.-Participar activamente nas clases maxistrais, plantexando cuestións sobre os temas tratados.
- 3.-Plantexarlle ao profesor tódalas preguntas/consultas que considere necesarias para comprender os contidos explicados nas sesións maxistrais, así como os procedementos implicados no desenrolo dos traballos asignados polo docente.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas				
Materia	Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas			
Código	P05G171V01107			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Correo-e	lurdesmg@uvigo.es cmagdalena@uvigo.es			
Web	http://mpsp.webs.uvigo.es			
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB4	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE8	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CE37	Adquirir a experiencia clínica adecuada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír e comprender coñecementos de patoloxía médica e cirúrxica humanas para aplicalos ao uso da fisioterapia	CB2 CE3 CE9 CE13 CE21 CE34 CE38

Identificar e explicar a etioloxía e fisiopatoloxía das enfermidades reumatolóxicas, nefrolóxicas, hematolóxicas, endocrinolóxicas e do metabolismo, e identificar as manifestacións que aparecen ao longo do proceso de enfermar.	CB2 CB4		CE3 CE9 CE13 CE34 CE38	CT1 CT7
Valorar a saúde dun paciente en todos os seus aspectos.	CB2 CB4	CG1	CE3 CE9 CE13 CE34 CE37 CE38	CT1
Describir os tratamentos médico-cirúrxicos e de rehabilitación asociados ás enfermidades.	CB2 CB4		CE3 CE9 CE21 CE34 CE38	CT1 CT7
Coñecer e comprender a dinámica da adquisición dos coñecementos en medicina e a súas fontes de información.	CB2 CB4		CE21 CE34 CE38	CT7
Determinar a súa competencia profesional e os seus límites, e a necesidade do traballo en equipo.	CB2 CB4	CG1	CE3 CE9 CE13 CE21 CE34	CT7
Explicar e xustificar a necesidade de fomentar a participación do usuario e a súa familia no seu proceso de recuperación.	CB2 CB4	CG1	CE3 CE34 CE38	CT1 CT7
Identificar as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte básico e avanzado.	CB2 CB4	CG1	CE3 CE8 CE9 CE13 CE34 CE38	CT1 CT7

Contidos

Tema	
UNIDADE I	
Conceptos xerais.	AFECCIÓNS MÉDICAS Evolución histórica das enfermidades. Elementos diferenciais das enfermidades. Relacións entre patoloxía e clínica.
Axentes que afectan ao organismo globalmente producindo enfermidades.	Axentes mecánicos. Calor e frío. Radiacións e electricidade. Substancias químicas. Axentes vivos. Factores endóxenos da enfermidade: xenética; constitución e enfermidade. Reaccións inespecíficas: inflamación e reparación; síndrome febril e síndrome de resposta sistémica. Mecanismos inmunolóxicos da enfermidade: principios xerais; inmunodeficiencia e hipersensibilidade; tolerancia e autoinmunidade. Lesión e morte celular. Neoplasias. Envellecemento.
Aparello locomotor.	Funcións. Afeccións da musculatura estriada esquelética. Tecido óseo; afeccións cuantitativas e cualitativas da remodelación ósea. Articulacións; artropatías inflamatorias; artropatías dexenerativas.
Riles e vías urinarias.	Funcións. Manifestacións destas afeccións. Afeccións renais; insuficiencias aguda e crónica. Afeccións das vías urinarias.
Sangue e órganos hemopoéticos.	Funcións. Afeccións da serie vermella. Afeccións da serie branca. Afeccións dos órganos linfoides. Afeccións da hemostase.
Sistema endócrino.	Funcións. Afeccións do eixo hipotálamo-hipófise. Afeccións da tiroide. Afeccións das glándulas suprarrenais. Afeccións das gónadas. Afeccións das glándulas paratiroides.
Metabolismo.	Funcións. Afeccións do metabolismo dos glúcidos. Afeccións do metabolismo dos lípidos. Afeccións do metabolismo das proteínas e dos aminoácidos. Oligoelementos. Balance hidrosalino. Equilibrio ácido-base. Nutrición.
UNIDADE II	
INTRODUCCIÓN ÁS ENFERMIDADES CIRÚRXICAS.	
- Dor no aparato locomotor. - Inflamación. - Reacción xeral secundaria.	

ENFERMIDADES CIRÚRXCAS BÁSICAS.	- Feridas. Asepsia. - Síndrome de aplastamento. - Queimaduras. - Infeccións cirúrxicas. - Ciruxía oncolóxica. - Anestesia. - Métodos auxiliares diagnósticos. - Complicacións da ciruxía.
SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO.	- Estrutura e función do sistema nervioso periférico. - Agresión, rexeneración e dexeneración. - Síndromes compresivos.
FISIOPATOLOXÍA MUSCULAR.	- Fisioloxía, reparación muscular. - Traumatismos. Tumores. Artrogriposis. - Síndrome compartimenta. - Patoloxía neuromuscular infantil. - Tendóns. - Ligamentos.
ÓSO.	- Organización ósea. - Fracturas. Complicacións. - Infeccións óseas. - Enfermidades óseas. - Tumores e lesións pseudotumorais.
ARTICULACIÓNS.	- Traumatismos. Luxacións. Esguinces. - Rixideces e anquilosis. - Infeccións articulares. - Ciruxía da artrosis. - Corpos libres intraarticulares. - Artropatía neuropática. - Artrogrose.
TRAUMATISMOS, AMPUTACIÓN/ REIMPLANTES/ PRÓTESIS.	- Politraumatizado. ATLAS. - Protocolo de actuación con accidentado. - Shock. - Amputacións. - Reimplantes. - Prótesis. - Ortesis.
CIRURXÍA DO APARELLO LOCOMOTOR.	- Artroscopia. - Osteosíntesis. - Ciruxía minimamente invasiva. - Implantes articulares. - Ciruxía robótica e navegación.
ENFERMIDADES CIRÚRXCAS TORÁCICAS.	- Ciruxía cardíaca. - Ciruxía torácica. - Mama.
ENFERMIDADES CIRÚRXCAS ABDOMINAIS.	- Parede abdominal. - Dixestivo. - Uroloxía. - Xinecoloxía e obstetricia.
ENFERMIDADES CIRÚRXCAS VASCULARES.	- Arteriales. - Venosas. Trombosis.
ENFERMIDADES NEUROCIRÚRXCAS.	- Situacións especiais. - Traumatismos. - Neoplasias. - Enfermedades cerebrovasculares. - Enfermedades degenerativas del raquis. - Infecciones. - Malformaciones. - Dolor
SEMINARIOS A. Médicas:	- Primeiros auxilios e soporte vital (PASV); reanimación cardiopulmonar (RCP) (1). - Primeiros auxilios e soporte vital (PASV); reanimación cardiopulmonar (RCP) (2). - Neoplasias. - Envellecemento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Seminario	24	40	64
Lección maxistral	52	105	157
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminario	Constarán de prácticas, casos clínicos, actividades e traballos, que permitan afondar nos contidos da materia. Neles interaccionarase co alumnado respondendo ao que necesite e motivando que exista tamén interacción entre o alumnado. Haberá tamén un cartafol: recompilación do traballo do alumnado co obxectivo de amosar os seus esforzos, progresos e logros na materia. Empregaranse como complemento das clases teóricas.
Lección maxistral	As clases teóricas serán exposicións dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Nelas interaccionarase co alumnado respondendo ao que necesite e motivando que exista tamén interacción entre o alumnado. Seguindo o Proceso de Bolonia, a aprendizaxe estará cada vez máis baseada no estudiantado e na súa aprendizaxe activa e participativa.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Organización do traballo do alumnado: para o desenvolvemento da docencia farase un grupo A ou grupo grande. // Enviarse toda a información sobre a docencia e os cambios e recomendacións a través de Moovi. // Titorías: Poderán realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Levaranse a cabo no horario establecido oficialmente para as titorías e no despacho do profesorado da materia. Tamén poderán realizarse no despacho virtual do profesorado da materia, por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través dos foros de Moovi. Se son presenciais no despacho ou no despacho do Campus remoto, será necesario concertalas previamente.
Actividades introdutorias	O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia Moovi, cubrir a ficha virtual aportando os seus datos e unha foto, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia: teoría, seminarios, traballos, exames e todo o que se faga na materia.
Seminario	Organización do traballo do alumnado: para o desenvolvemento dos seminarios faranse tres grupos B ou grupos medianos. // Enviarse toda a información sobre a docencia e os cambios e recomendacións a través de Moovi. // Titorías: Poderán realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Levaranse a cabo no horario establecido oficialmente para as titorías e no despacho do profesorado da materia. Tamén poderán realizarse no despacho virtual do profesorado da materia, por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través dos foros de Moovi. Se son presenciais no despacho ou no despacho do Campus remoto, será necesario concertalas previamente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Asistencia e participación activa do alumnado no desenvolvemento dos seminarios; ademais, o alumnado elaborará, individualmente, un esquema e resumo do tema que se traballe no seminario, e será entregado ao final del, persoalmente ou a través de Moovi. Avaliación continuada.	20	CG1 CT1

Lección maxistral	O exame final da materia constará de: Unidade de Médicas: Coñecementos teóricos: Exame final de tipo test, no que cada pregunta terá varias opcións de resposta, e só unha delas será válida. Cada pregunta ben respondida contará 1 punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación, pero as que teñan a resposta equivocada si, segundo a fórmula: Cualificación = acertos - (erros / nº de opcións de resposta en cada pregunta).	80	CG1	CE38	CT1
	Unidade de Cirúrxicas: Coñecementos teóricos: Unha proba tipo test de resposta única de 30 preguntas e 4 opcións de resposta. Cada pregunta fallida restará un cuarto de cada acerto. O corte de apto estará na metade da puntuación.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

Esta materia consta de dúas unidades: Unidade I: Afeccións Médicas e Unidade II: Afeccións Cirúrxicas. A avaliación farase de cada unidade por separado; sendo necesario, para aprobar a materia, superar as dúas Unidades independentemente (e, dentro delas, cada unha das súas partes: teórica e seminarios, tamén independentemente).

A nota final será a media das dúas Unidades, se ambas están aprobadas ou suspensas.

Se só se aproba unha unidade, ou parte dela, consérvase ese aprobado dentro do mesmo curso académico (ata xullo), pero non dun curso aos seguintes. E a nota será a da parte suspensa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez Arellano, J.L., **Sisinio de Castro. Manual de Patología General.**, Elsevier,
Laso FJ., **Introducción a la medicina clínica. Fisiopatología y semiología.**, Elsevier,
Brunicardi FC, Andersen DK, Billiar TR, Dunn DL, Hunter JG, Matthews JB, Pollock RE., **Schwartz. Principios de cirugía.**, Mc Graw Hill / Interamericana,
Goodman CC, Snyder TK., **Patología médica para fisioterapeutas.**, Mc Graw Hill,
Seco J.(dir)., **Afecciones médicoquirúrgicas para fisioterapeutas. Sistema músculoesquelético.**, Médica Panamericana,
Fernández L, Carrión O., **Patología medico-quirúrgica para fisioterapeutas.**, Elsevier,
Hoppenfeld, S., **Exploración física de la columna vertebral y extremidades.**, Manual Moderno,

Bibliografía Complementaria

Rozman C, Cardellach F (eds)., **Farreras & Rozman. Medicina interna.**, Elsevier,
Sociedad Española de Reumatología (SER)., **Manual SER de las enfermedades reumáticas.**, Elsevier,
Sociedad Española de Cirugía Ortopédica y Traumatología (SECOT)., **Manual de cirugía ortopédica y traumatología.**, Médica Panamericana,
Delgado Martínez, AD., **Cirugía ortopédica y traumatología.**, Médica Panamericana,
Barberà JA, Peces-Barba G, Agustí AGN, Izquierdo JL, Monsó E, Montemayor T, Viejo JL, Grupo de traba, **Normativa SEPAR. Guía clínica para el diagnóstico y tratamiento de la enfermedad pulmonar obstructiva crónica.**, Arch Bronconeumol. 2001;37(6):297-316.,
Ropper AH, Samuels MA, Klein JP, Prasad S., **Adams y Victor. Principios de neurología.**, Mc Graw Hill,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Anatomía humana: Afeccións médicas/P05G171V01201
Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas/P05G171V01202
Fisioterapia no linfedema/P05G171V01310
Fisioterapia en uroxiñecoloxía e obstetricia/P05G171V01306

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101
Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G171V01103
Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Valoración en fisioterapia				
Materia	Valoración en fisioterapia			
Código	P05G171V01108			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Lantarón Caeiro, Eva María			
Profesorado	Lantarón Caeiro, Eva María			
Correo-e	evalantaron@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE11	Identificar o concepto, evolución e fundamentos da fisioterapia nos seus aspectos científicos e profesionais. Comprender a teoría xeral do funcionamento, a discapacidade e a saúde e a súa clasificación internacional, así como os modelos de intervención en fisioterapia e a súa práctica asistencial.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE14	Comprender e aplicar os métodos e procedementos manuais e instrumentais de Valoración en Fisioterapia e Rehabilitación Física, así como a avaliación científica da súa utilidade e efectividade.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE35	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer os principios básicos da valoración en fisioterapia			CE14	
			CE35	
Definir o diagnóstico en Fisioterapia	CG2		CE11	
	CG3		CE13	
			CE14	
Coñecer os procedementos xerais de valoración en Fisioterapia	CG2		CE3	
	CG3		CE13	
			CE14	
			CE35	
Coñecer as bases da entrevista clínica			CE35	
Coñecer, executar e rexistrar os resultados da valoración postural	CG2		CE3	
			CE13	
			CE14	
			CE15	
			CE16	
			CE35	
Coñecer, executar e rexistrar a valoración dos síntomas, dos tecidos brandos, articular, muscular e antropometría	CG2		CE13	CT2
			CE14	CT7
			CE15	
			CE35	
Realizar e expoñer en grupo un traballo de valoración	CG2		CE14	CT2
	CG3			CT7

Contidos	
Tema	
Procedementos xerais de valoración en Fisioterapia	.
Procedementos de valoración en Fisioterapia	.
Método de rexistro	.
Entrevista Clínica. Estratexias Prácticas.	.
Exploración topográfica manual	.
Valoración postural	.
Valoración de los síntomas	.
Valoración de tecidos blandos. Tecido cutáneo y subcutáneo.	.
Valoración articular	.
Valoración muscular	.
Valoración antropométrica	.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	16	28	44
Prácticas de laboratorio	22	12	34
Traballo tutelado	1	16	17
Resolución de problemas de forma autónoma	0	6	6
Estudo de casos	1	0	1
Resolución de problemas	2	5	7
Presentación	1	2	3
Exame de preguntas obxectivas	1	15	16
Traballo	3	0	3
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	16	17
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia. Empregaranse novas tecnoloxías da información e da comunicación para o desenvolvemento das clases que serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate e estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado. Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. A/o docente fará a demostración de como se debe realizar a valoración, a continuación o alumnado realizará por parellas a práctica, sendo corrixis polo/a profesor/a e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir.
Traballo tutelado	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre a temática da materia (Valoración Muscular). O traballo será unha filmación da realización de valoracións da forza muscular, na que participarán tódolos membros do grupo.
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado realiza a revisión de videos de valoración muscular, debendo identificar erros de execución de cada unha das probas, mediante una rúbrica.
Estudo de casos	O alumnado deberá solucionar situacións da vida real coas súas propias estratexias a través do coñecemento, a investigación e a reflexión.
Resolución de problemas	O alumnado deberá solucionar coas súas propias estratexias a través do coñecemento, a investigación e a reflexión.
Presentación	Exposición por parte da/o alumna/o ante a/o docente e o alumnado de parte do traballo tutelado.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	A orientación e asesoramento realizaranse en gran grupo, durante a clase presencial, e de xeito individual a través do correo electrónico ou presencial se é preciso.

Lección maxistral	As tutorías individuais levaranse a cabo no horario e lugar indicados polo docente (publicado na páxina web). Tamén pódense realizar solicitándoas por correo electrónico indicando no asunto "Tutorías e o/s tema/s correspondente/s"
Presentación	A orientación e asesoramento para a exposición e presentación dos traballos realizaranse en tutoría de pequeno grupo.
Traballo tutelado	As tutorías de orientación e asesoramento realizaranse en grupo pequeno.
Prácticas de laboratorio	Tutorías individuais ou en grupo: o alumnado deberá solicitar por medio dun correo electrónico indicando no asunto "Tutorías práctica/s e o número correspondente"; o docente indicarlle a data e hora de dita tutoría.
Resolución de problemas de forma autónoma	A orientación e asesoramento realizaranse en tutoría individual ou de pequeno grupo.
Estudo de casos	A orientación e asesoramento realizaranse en gran grupo, durante a clase presencial.
Resolución de problemas	A orientación e asesoramento realizaranse en gran grupo, durante a clase presencial.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Lección maxistral	Exame teórico. 5 preguntas de desarrollo. Non se poderá deixar ningunha pregunta sin resposta efectiva	40	CE3 CE11 CE13 CE14 CE15 CE16 CE35	CT7
Prácticas de laboratorio	Exame práctico no que se pide ao alumno a realización de localización topográfica manual, e a execución de diferentes probas de avaliación. O alumnado debe ter coñecemento de tódalas probas de avaliación e da localización das diferentes estruturas anatómicas para superar a materia.	40	CG2 CG3	CE3 CE13 CE14 CT2 CT7
Traballo tutelado	Revisión por pares.	10	CG3	CE14 CE15 CT2 CT7
Presentación	Desenvolvemento de probas de valoración muscular e corrección mediante rúbrica do desenvolvemento das mesmas por parte das/os súas/seus compañeiras/os.	10	CG3	CE14 CE15 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia o alumno debe ter superado o exame teórico, exame práctico, traballo tutelado e a resolución de problemas de xeito independente.

Tódalas preguntas dos exames deben ter resposta efectiva.

A realización do traballo tutelado e a resolución de problemas é obrigatoria.

O sistema de cualificacións exprésase mediante cualificación numérica de acordo co establecido no art.5 do Real Decreto 1125/2003 de 5 de setembro (BOE 18 de setembro)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Norkin, White, **Goniometría, Evaluación de la movilidad Articular**, Marban, 2005

Kendall, Florence Peterson, **Músculos. pruebas funcionales, postura y dolor**, 5º, Marban, 2016

Daza Lesmes, Javier, **Evaluación clínico-funcional del movimiento corporal humano**, Panamericana, 2007

Serge Tixa, **Atlas de anatomía palpatoria. Tomo 1**, 2º, Masson-Elsevier, 2006

Serge Tixa, **Atlas de anatomía palpatoria. Tomo 2**, 2º, Masson-Elsevier, 2006

Díaz Mancha, JA, **Valoración Manual**, 2º, Elsevier, 2020

Bibliografía Complementaria

Avers, D. ; Brown, M., **Daniels y Worthingham. Técnicas de balance muscular. Técnicas de exploración manual y pruebas funcionales**, 10, Elsevier, 2019

Génot C, Neiger H, Leroy A, Pierron G, Dufour M, Péninou G., **Kinesiterapia**, Médica Panamericana, 2005

Hoppenfeld Stanley, **Exploración física de la columna vertebral y las extremidades**, Manual Moderno,

Gallego Izquierdo, Tomás, **Bases teóricas y fundamentos de la fisioterapia**, Panamericana, 2007

Seco, Jesús, **Fisioterapia en Especialidades Clínicas. Serie Sistema Músculo-Esquelético. Volumen II**, 1ª, Panamericana, 2015

Stuart Porter, **Tidy Fisioterapia**, 14ª, Elsevier, 2009

Gray, **Anatomía de superficie y técnicas ecográficas**, Elsevier, 2020

Muscolino, Joseph E., **Manual de palpacion osea y muscular: con puntos gatillo, patrones de referencia y estiramientos**, 2ª, Panamericana, 2017

Valerius Klaus P; Frank Astrik; Kolster, Bernard C; Hamilton C ; Lafont EA., **El Libro de los músculos. Anatomía - Exploración- Función**, 5ª, Panamericana, 2013

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Fisiología: Movimiento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisiología: Fisiología humana/P05G171V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Afeccións médicas				
Materia	Anatomía humana: Afeccións médicas			
Código	P05G171V01201			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes			
Correo-e	lurdesmg@uvigo.es			
Web	http://mpsp.webs.uvigo.es			
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB4	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade mais xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Posuír e comprender coñecementos da patoloxía médica humana para aplicalos ao uso da fisioterapia.	CB2	CE3 CE9 CE21 CE34 CE38	
Identificar e explicar a etioloxía e fisiopatoloxía das enfermidades neurolóxicas, neurolóxicas, cardiolóxicas e gastroenterolóxicas, e identificar as manifestacións que aparecen ao longo do proceso de enfermarse.	CB2 CB4	CE3 CE9 CE13 CE21 CE34 CE38	CT1 CT7

Valorar a saúde dun paciente en todos os seus aspectos.

CB2
CB4

CG1

CE3
CE9
CE13
CE34
CE38

CT1

Describir os tratamentos médicos, cirúrxicos e de rehabilitación asociados ás enfermidades.

CB2
CB4

CE3
CE9
CE13
CE21
CE34
CE38

CT1
CT7

Determinar a súa competencia profesional e os seus límites, e a necesidade do traballo en equipo.

CB2
CB4

CG1

CE3
CE9
CE13
CE21
CE34
CE38

CT7
CT8

Explicar e xustificar a necesidade de fomentar a participación do usuario e a súa familia no seu proceso de recuperación.

CB2
CB4

CG1

CE3
CE13
CE18
CE38

CT1
CT7
CT8

Contidos

Tema

1. Sistema Nervioso.	Funcións. Afeccións do encéfalo e a cortiza cerebral. Afeccións da motilidade voluntaria. Afeccións da sensibilidade e sistemas sensoriais; dor. Afeccións do tronco do encéfalo, médula espinal e pares craneais. Afeccións do Sistema Nervioso Periférico (SNP) e do Sistema Nervioso Vexetativo (SNV). Afeccións da coordinación motora, do equilibrio e da marcha. Afeccións dos núcleos da base do encéfalo; Parkinson. Afeccións da conciencia; síndrome epiléptico. Afeccións dos elementos protectores e da circulación do Sistema Nervioso Central (SNC).
2. Aparello respiratorio.	Funcións. Afeccións da ventilación. Afeccións da respiración; disnea. Insuficiencia respiratoria; hipoxia, cianose, hipercapnia. Outras manifestacións das afeccións pulmonares. Afeccións da circulación pulmonar. Afeccións do parénquima pulmonar; funcións defensivas e metabólicas. Afeccións pleurais e mediastínicas.
3. Aparello cardiocirculatorio.	Funcións. Manifestacións das afeccións cardíacas. Valvulopatías. Afeccións da frecuencia e ritmo cardíacos. Afeccións do miocardio e pericardio; arterioesclerose. Afeccións da circulación coronaria. Afeccións da presión arterial. Insuficiencia circulatoria: formas agudas: shock e síncope; insuficiencia cardíaca conxestiva. Afeccións da circulación das extremidades.
4. Aparello dixestivo.	Funcións. Afeccións da motilidade; síntomas e síndromes. Afeccións da secreción. Afeccións da absorción; síndrome diarreico. Afeccións da circulación; dor; gas intestinal. Afeccións hepáticas; ictericia e colestase; insuficiencia hepatocelular; hipertensión portal. Afeccións do peritoneo. Afeccións da vía biliar extrahepática e do páncreas.
5. Pel.	Afeccións dermatolóxicas frecuentes.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	39	84	123
Seminario	8	16	24
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Actividades introdutorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Lección maxistral	As clases teóricas serán exposicións dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Nelas interaccionarase co alumnado respondendo ao que necesite e motivando que exista tamén interacción entre o alumnado. Seguindo o Proceso de Bolonia, a aprendizaxe estará cada vez máis baseada no estudantado e na súa aprendizaxe activa e participativa.
Seminario	Constarán de prácticas, actividades e traballos, que permitirán afondar nos contidos da materia. Neles interaccionarase co alumnado respondendo ao que necesite e motivando que exista tamén interacción entre o alumnado. Empregaranse como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introductorias	O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia da UVigo: MooVi, cubrir a ficha virtual: aportando os seus datos e unha foto, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia: teoría, seminarios, traballos, exames e todo o que se faga na materia.
Lección maxistral	Organización do traballo do alumnado: para o desenvolvemento da docencia teórica farase un grupo A ou grupo grande. // Enviarase toda a información sobre a docencia e os cambios e recomendacións, a través de MooVi. // Titorías: Poderán realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Levaranse a cabo no horario establecido oficialmente para as titorías, e no despacho do profesorado da materia, sendo de 6 horas á semana. Tamén poderán realizarse no despacho virtual do profesorado da materia, por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado, indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través dos foros de MooVi. Se son presenciais no despacho ou no despacho do Campus remoto, será necesario concertalas previamente.
Seminario	Organización do traballo do alumnado: para o desenvolvemento dos seminarios faranse tres grupos B ou grupos pequenos. // Enviarase toda a información sobre os seminarios e os cambios e recomendacións, a través de MooVi. // Titorías: Poderán realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Levaranse a cabo no horario establecido oficialmente para as titorías, e no despacho do profesorado da materia, sendo de 6 horas á semana. Tamén poderán realizarse no despacho virtual do profesorado da materia, por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado, indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través dos foros de MooVi. Se son presenciais no despacho ou no despacho do Campus remoto, será necesario concertalas previamente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Coñecementos teóricos: Exame final de tipo test, no que cada pregunta terá varias opcións de resposta, e só unha delas será válida. Cada pregunta ben respondida contará 1 punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación, pero as que teñan a resposta equivocada si, segundo a fórmula: Cualificación = acertos - (erros / nº de opcións de resposta en cada pregunta).	90	CB2 CB4 CG1 CE3 CE9 CE18 CE21 CE34 CE38 CT1 CT7 CT8
Resolución de problemas e/ou exercicios	Asistencia e participación activa do alumnado a e nos seminarios; ademais, o alumnado elaborará, individualmente, un esquema e resumo do tema que se traballe no seminario, e será entregado ao final del, a través do MooVi. Avaliación continuada.	10	CB2 CB4 CG1 CE3 CE9 CE18 CE21 CE34 CE38 CT1 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia, é necesario superar as dúas partes (teórica e seminarios) independentemente. Se só se aproba unha das partes, conservarase ese aprobado dentro do mesmo curso académico (ata xullo), pero non dun curso aos seguintes.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez Arellano, J.L., **Sisinio de Castro. Manual de patoloxía xeral.**, Elsevier,

Goodman CC, Snyder TK., **Patoloxía médica para fisioterapeutas.**, Mc Graw Hill,

Bibliografía Complementaria

Laso FJ., **Introducción a la medicina clínica. Fisiopatoloxía y semioloxía.**, Elsevier,

Rozman C, Cardellach F (eds)., **Farreras & Rozman. Medicina interna.**, Elsevier,

Sociedad Española de Reumatoloxía (SER)., **Manual SER de las enfermidades reumáticas.**, Elsevier,

Barberà JA, Peces-Barba G, Agustí AGN, Izquierdo JL, Monsó E, Montemayor T, Viejo JL, Grupo de traba, **Normativa SEPAR. Guía clínica para el diagnóstico y tratamiento de la enfermedad pulmonar obstructiva crónica.**, Arch Bronconeumol. 2001;37(6):297-316.,
Ropper AH, Samuels MA, Klein JP, Prasad S., **Adams y Victor. Principios de neurología.**, Mc Graw Hill,

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Anatomía humana: Afecciones cirúrgicas/P05G171V01202
Radiología/P05G171V01208

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afecciones medicocirúrgicas/P05G171V01107
Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101
Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G171V01103
Fisiología: Fisiología humana/P05G171V01102

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas				
Materia	Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas			
Código	P05G171V01202			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Profesorado	Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Correo-e	cmagdalena@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB4	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE24	Promover hábitos de vida saudables a través da educación para a saúde.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade mais xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Posuír e comprender os coñecementos da patoloxía do aparello locomotor e do medicamento actual para aplicalos no uso da fisioterapia.	CB2	CG1	CE3 CE9 CE13 CE21 CE24 CE34	CT1
Valorar a saúde dun paciente en todos os seus aspectos con especial atención ao aparello locomotor.	CB2 CB4	CG1	CE3 CE9 CE13 CE24 CE34	CT1
Coñecer e comprender a dinámica da adquisición dos coñecementos en medicamento e as súas fontes de información.	CB2 CB4		CE21 CE34	CT1 CT7

Coñecer e comprender a súa competencia profesional e os seus límites e a necesidade de traballo en equipo.	CB2 CB4	CG1	CE3 CE9 CE21	CT7
Posuír e comprender coñecementos da patoloxía cirúrxica humana e do medicamento actual para aplicalos ao uso da fisioterapia.			CE9 CE34	
Comprender a necesidade de fomentar a participación do usuario e a súa familia no seu proceso de recuperación.	CB2 CB4	CG1	CE3	CT1 CT7 CT8

Contidos

Tema

1.- Principios xerais da exploración dun paciente cun problema ortopédico.	1.1. Historia clínica. 1.2. Anamnesis. 1.3. Antecedentes. 1.4. Exploración física. 1.5. Exploracións complementarias.
2.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da columna cervical e exploración dos nervios segmentarios e periféricos do membro superior.	2.1. Patoloxía da columna cervical: 2.2. Plexo braquial. 2.3. Nervios periféricos do membro superior.
3.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do ombreiro.	3.1. Introducción. Articulacións. 3.2. Fisiología articular. Biomecánica. 3.3. Movementos. 3.4. Exploración física. 3.5. Exploracións complementarias. 3.6. Enfermidades do ombreiro.
4.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do cóbado.	4.1. Recordo anatómico. 4.2. Exploración física do cóbado. 4.3. Enfermidades do cóbado.
5.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do pulso e da man.	5.1. Pulso. Recordo anatómico. 5.2. Exploración do pulso. 5.3. Enfermidades do pulso. 5.4. Man. Recordo anatómico, movementos. 5.5. Exploración da man. 5.6. Enfermidades da man.
6.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da columna toracolumbar e exploración dos nervios segmentarios e periféricos do membro inferior.	6.1. Columna toracolumbar. 6.1. Sistema nervioso da columna. 6.2. Sistema nervioso dos membros inferiores.
7.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da cadeira.	7.1. Recordo anatómico. 7.2. Avaliación da cadeira. 7.3. Enfermidades da cadeira.
8.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do xeonllo.	8.1. Recordo anatómico. 8.2. Exploración do xeonllo. 8.3. Enfermidades do xeonllo.
9.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da tibia e do nocello.	9.1. Tibia. 9.2. Nocello.
10.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do pé.	10.1. Características anatómicas. 10.2. Exploración do pé no neno. 10.3. Exploración do pé no adulto. 10.4. Enfermidades do pé.
Seminarios.	1. Síndrome do túnel carpiano. 2. Hernia do disco. 3. Fractura de cadeira. 4. Lesións ligamentosas do xeonllo.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	39	83	122
Seminario	8	18	26
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permitan afondar ou complementar os contidos da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Consulta e diálogo continuo entre o alumno e o profesor de maneira presencial durante as clases e tutorías e, ademais, en liña vía Moovi e do correo electrónico.
Seminario	Circunstancias e a repercusión laboral, o seu diagnóstico, a súa evolución natural, as opcións do tratamento, e presentamos casos clínicos desa patoloxía. Tamén presentamos imaxes e vídeos relacionados e de intervencións cirúrxicas aplicadas nesa patoloxía.

Avaliación		CualificaciónCompetencias Avaliadas				
	Descrición					
Seminario	Valorarase a asistencia e participación nos seminarios, sendo a asistencia obrigatoria. Cada alumno preparará unha parte da materia asignada polo profesor.	20	CB2 CB4	CG1	CE9 CE13 CE24 CE34	
Exame de preguntas obxectivas	O exame teórico terá un valor do 60%. Consta de 30 preguntas con 4 respostas posibles. Só será válida unha contestación. As preguntas mal contestadas restarán puntuación (-25% do acerto)	80	CB2 CB4	CG1	CE9 CE13 CE24 CE34	CT1 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia débese obter a cualificación de apto que corresponde ao 50% da puntuación máxima.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Hoppenfeld, **Exploración física de la columna vertebral y extremidades**, 29, Manual Moderno, 2000

Luis Fernández, Ofelia Carrión, **Patología medico-quirúrgica para fisioterapeutas**, 1, Elsevier, 2019

Delgado, **Cirugía ortopédica y traumatología**, 1, Panamericana, 2009

McRae, **Ortopedia y fracturas**, 1, Marbán, 2000

SECOT, **Manual SECOT de cirugía ortopédica y traumatología**, 2, Panamericana, 2010

Seco, **Afecciones Médico-Quirúrgicas para Fisioterapeutas.**, 1, Panamericana, 2017

Bibliografía Complementaria

Cleland, **Netter Exploración Clínica en Ortopedia. Un Enfoque Basado en la Evidencia**, 3, Elsevier, 2017

Duckworth, **Ortopedia, traumatología y reumatología**, 2, Elsevier, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Radioloxía/P05G171V01208

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Fisioterapia en trastornos neuromotrices/P05G171V01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Afeccións médicas/P05G171V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas/P05G171V01107

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Cinesiterapia				
Materia	Cinesiterapia			
Código	P05G171V01203			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Represas, Alicia			
Profesorado	González Represas, Alicia			
Correo-e	alicia@uvigo.es			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	A Cinesiterapia estuda o conxunto de métodos e técnicas que utilizan o movemento como axente terapéutico. A asignatura desenvólvese no segundo curso do título de Grao en Fisioterapia. Para un correcto seguimento da materia recoméndase ter coñecementos de anatomía, biomecánica, valoración e fisioloxía. Materia do programa English Friendly. Os/as estudantes internacionais poderán solicitar ó profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE12	Coñecer e aplicar as bases teóricas e o desenvolvemento dos métodos e procedementos fisioterapéuticos.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico máis axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT5	Desenvolver a capacidade de liderado e organización.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
RA1: Describir o concepto, as bases, os principios xerais de aplicación da Cinesiterapia e clasifica as distintas modalidades e métodos de aplicación da Cinesiterapia.	CE1 CE12 CE15 CE36
RA2: Describir as bases e fundamentos de aplicación dos diferentes métodos de Cinesiterapia Pasiva e Activa	CE36
RA3: Analiza as diferenzas entre os diferentes métodos de Cinesiterapia pasiva e activa	CE36
RA4: Explicar os efectos fisiolóxicos e terapéuticos da Cinesiterapia pasiva e activa	CE7
RA5: Identificar e explicar as indicacións e contraindicacións da Cinesiterapia Pasiva e Activa	CE7

RA6: Describir o concepto e os fundamentos da hidrocinesiterapia e clasifica as súas diferentes modalidades e métodos de aplicación dentro da clasificación da Cinesiterapia.				CE36
RA7: Describir a progresión do exercicio na auga, explicar os efectos fisiolóxicos e terapéuticos da hidrocinesiterapia e identificar e explicar as súas indicacións e contraindicacións				CE12 CE16
RA8: Definir o concepto de mecanoterapia e identificar e describir os principais equipos de mecanoterapia				CE36
RA9: Aplicación práctica dos principios xerais da Cinesiterapia na execución dos diferentes métodos de Cinesiterapia Pasiva e Activa e Exercicio Terapéutico	CB2			CE15
RA10: Executar os diferentes métodos de Cinesiterapia pasiva e activa no membro superior, membro inferior e columna vertebral e exercicio terapéutico.		CG1		CE15 CE16
RA11: Realizar, expoñer e defender en grupo un traballo práctico sobre Cinesiterapia	CB2	CG1 CG4	CE3 CE12 CE16 CE20 CE21	CT1 CT2 CT5 CT8

Contidos

Tema	
PROGRAMA TEÓRICO	
I. CINESITERAPIA.	I.1. Concepto de cinesiterapia. Recordo histórico da cinesiterapia I.2. Inmovilización terapéutica, repouso, relaxación. I.3. Axentes cinéticos. Bases físicas do movemento. I.4. Principios xerais de aplicación da cinesiterapia. I.5. Posicións fundamentais, derivadas e anexas. I.6. Clasificación de cinesiterapia: Pasiva e Activa. Hidrocinesiterapia. I.7. Equipos isocinéticos. Introducción.
II. CINESITERAPIA PASIVA	II.1. Concepto. Principios xerais de aplicación de Cinesiterapia pasiva. II.2. Clasificación da Cinesiterapia pasiva. II.3. Cinesiterapia pasiva: relaxada e forzada. II.3.1. Cinesiterapia pasiva relaxada: analítica simple e funcional ou global II.3.2. Cinesiterapia pasiva forzada: mantida e momentánea. II.3.2.1 Cinesiterapia pasiva forzada mantida: cinesiterapia analítica específica. Traccións articulares. Posturas osteoarticulares. Estiramientos musculares. II.3.2.2. cinesiterapia pasiva forzada momentánea: manipulacións. II.4. Modalidades de aplicación da Cinesiterapia pasiva: manual, instrumental e autopasiva. II.6. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións xerais da Cinesiterapia pasiva. Contraindicacións xerais da Cinesiterapia pasiva.
III. CINESITERAPIA ACTIVA	III.1. Concepto. Tipos de motilidade: reflexa, automática e voluntaria. III.2. Elaboración do movemento voluntario. Diferentes tipos de contracción muscular. III. 3. Cadenas musculares. Principios de aplicación de los distintos métodos de cadenas musculares III.3. Principios xerais da cinesiterapia activa III.4. Clasificación da Cinesiterapia activa: - Cinesiterapia activa asistida. - Cinesiterapia activa resistida. - Cinesiterapia activa libre. III.5. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións e contraindicacións.
III. CINESITERAPIA ACTIVA	III.1. Concepto. Tipos de motilidade: reflexa, automática e voluntaria. III.2. Elaboración do movemento voluntario. Diferentes tipos de contracción muscular. III. 3. Cadenas musculares. Principios de aplicación de los distintos métodos de cadenas musculares III.3. Principios xerais da cinesiterapia activa III.4. Clasificación da Cinesiterapia activa: - Cinesiterapia activa asistida. - Cinesiterapia activa resistida. - Cinesiterapia activa libre. III.5. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións e contraindicacións.
IV. CINESITERAPIA ACTIVA ASISTIDA	IV.1. Concepto. Principios xerais. IV.2. Clasificación: Cinesiterapia Activa asistida manual. Cinesiterapia activa asistida instrumental. IV.3. Técnicas específicas: IV.3.1. Suspensionterapia: concepto. Tipos de suspensión. IV.3.2. Poleoterapia asistida: principios xerais de aplicación. IV.3.3. Combinación de suspensión e poleoterapia.
V. CINESITERAPIA ACTIVA RESISTIDA	1. Concepto. Factores condicionantes do desenvolvemento muscular. V.2. Clasificación: Cinesiterapia activa resistida manual. Cinesiterapia activa resistida instrumental. V.3. Métodos de fortalecemento muscular. V.7. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións e contraindicacións.
VI. CINESITERAPIA ACTIVA LIBRE.	VI.1. Exercicio terapéutico: Conceptualización do exercicio terapéutico. Principios xerais. Prescrición do exercicio. VI.2. Adaptacións fisiolóxicas do exercicio terapéutico a corto e longo prazo. Efectos fisiolóxicos e terapéuticos. VI.3. Indicacións e contraindicacións VI.3. Pautas para a realización de exercicio terapéutico VI.4. Estiramientos miotendinosos. VI.5. Reeducación propioceptiva.

VII. HIDROCINESITERAPIA. XENERALIDADES

VII.1. Introducción. Concepto e recordo histórico. VII.2. Clasificación da hidrocinesiterapia. VII.3. Implicacións hidrodinámicas en hidrocinesiterapia. VII.3.1. Factores inherentes ao medio acuático. VII.3.2. Factores inherentes ao corpo en movemento. VII.4. Movemento na auga. VII.5. Principios xerais en hidrocinesiterapia. VII.6. Equipo accesorio. VII.7. Progresión do exercicio na auga.

VIII. MÉTODOS DE TRABALLO EN HIDROCINESITERAPIA

VIII.1. Métodos de traballo en hidrocinesiterapia. VIII.1.1. Hidrocinesiterapia pasiva. VIII.1.2. Hidrocinesiterapia activa. VIII.2. Desenvolvemento de circuitos dentro da auga. VIII.3. Efectos fisiolóxicos e terapéuticos da hidrocinesiterapia. Indicacións e contraindicacións.

IX. MECANOTERAPIA

IX.1. Concepto, principios terapéuticos, indicacións e contraindicacións. IX.2. Equipos especiais.

PROGRAMA PRÁCTICO: I. CINESITERAPIA PASIVA

Cinesiterapia pasiva manual I.1. Técnica xeral. Altura da padiola. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Colocación da toma e contratoma. I.2. Cinesiterapia pasiva funcional aplicada manualmente a: I.2.1. Complexo articular do ombro e cintura escapular. I.2.2. Membro superior. I.2.3. Cintura pelviana. I.2.4. Membro inferior. I.2.5. Columna vertebral. I.2.6. Articulación temporomandibular. I.3. Cinesiterapia pasiva analítica simple e Cinesiterapia pasiva analítica específica aplicada manualmente a: I.3.1. Complexo articular do ombro e cintura escapular. I.3.2. Membro superior. I.3.3. Cintura pelviana. I.3.4. Membro inferior. I.3.5. Columna vertebral. I.4. Técnicas específicas de cinesiterapia pasiva manual. Exemplos prácticos de aplicación por zonas topográficas de: I.4.1. Traccións articulares manuais. I.4.2. Posturas osteoarticulares. I.4.3. Estiramientos musculares. I.5. Cinesiterapia autopasiva. Aplicación por zonas topográficas. Cinesiterapia pasiva instrumental. I.6. Cinesiterapia pasiva relaxada instrumental: descrición dos equipos, manexo dos mesmos e coidados dos equipos. I.7. Cinesiterapia pasiva forzada. I.7.1. Tracción articular instrumental: descrición dos equipos, manexo dos mesmos e coidados dos equipos. I.7.2. Tracción articular instrumental aplicada a: I.7.2.1. Columna cervical. I.7.2.2. Columna dorsal. I.7.2.3. Columna lumbar. I.7.3. Posturas osteoarticulares.

II. CINESITERAPIA ACTIVA

Kinesiterapia activa, kinesiterapia activa asistida e kinesiterapia activa resistida. II.1. Técnicas xerais. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Colocación das mans de contactos. II.2. Kinesiterapia activa asistida e kinesiterapia activa resistida aplicaron manualmente: II.2.1. Articulación do ombreiro e cintura escapular. I.2.2. Extremidade superior. I.2.3. Cinto pélvico. I.2.4. Extremidade inferior. I.2.5. Columna vertebral. Kinesiterapia activa asistida e kinesiterapia activa resistiva instrumental II.3. Terapia de suspensión: técnica xeral. Instrumentación necesaria para a súa aplicación. II.4. Terapia de suspensión: Aplicación pendular, axial concéntrica e axial excéntrica: II.4.1. Articulación do ombreiro e cintura escapular. I.4.2. Extremidade superior. I.4.3. Cinto pélvico. I.4.4. Extremidade inferior. I.4.5. Columna vertebral II.5. Poleoterapia Técnica xeral Instrumentación necesaria para a súa aplicación. Montaxe dun circuito de poleas. Colocación da primeira polea. Colocación da segunda polea. Exemplos Práctica de aplicación. II.6. Métodos de reforzo. Metodoloxía xeral. Cálculo da resistencia máxima (RM) e do décimo RM. II.6.1. Aplicación do método Delorme. Método de Dotte. Exemplos prácticos de aplicación. II.6.2. Métodos MacGovern e Luscombe. Método Zinovieff. Exemplos prácticos de aplicación. II.6.3. Método de Hettinguer e Muller. Exemplos prácticos de aplicación. Kinesiterapia activa II.7. Kinesiterapia activa aplicada a: II.7.1 Articulación do ombreiro e cintura escapular. I.7.2. Extremidade superior. I.7.3. Cinto pélvico. I.7.4. Extremidade inferior. I.7.5. Columna vertebral

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	23	66	89
Resolución de problemas	2	0	2
Aprendizaxe colaborativa	5	10	15
Estudo de casos	2	0	2
Prácticas de laboratorio	41	69	110
Traballo tutelado	0	2	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	As clases serán teórico-participativas nas que o/a profesor/a impartirá os contidos sobre a materia involucrando ao alumnado a participar activamente durante as clases. Empregaranse novas tecnoloxías da información e da comunicación para o desenvolvemento das clases e se utilizará a consulta didáctica, debate e estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. O alumnado terá á súa disposición na plataforma os apuntamentos elaborados polo/a profesor/a que lle servirán de guía.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. A/o alumna/o debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Aprendizaxe colaborativa	Actividades realizadas en pequenos grupos nos que o alumnado traballa aprendendo e desenvolvendo habilidades, actitudes e valores mediante a colaboración.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticarlo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado. Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. A/o docente fará a demostración de como se debe realizar a valoración, a continuación as/os alumnas/os realizarán por parellas a práctica, sendo corrixis polos/a docente e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte a altura da mesa de tratamento e a postura da/o alumna/o que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude da/o alumna/o.
Traballo tutelado	O alumnado, en grupo, elabora un traballo sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma do estudantado que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, exposición e defensa do traballo elaborado sobre unha modalidade de Cinesiterapia que deberán demostrar na práctica.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Prácticas de laboratorio	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Traballo tutelado	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Estudo de casos	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico. A atención personalizada terá como obxectivo responder ás dúbidas que poidan surgir con respecto á materia e/o asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.

Avaliación	
Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Lección maxistral	O exame teórico constará de 5 preguntas de desenvolvemento relacionadas cos contidos teóricos da asignatura. Resultados de aprendizaxe: RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7, RA8.	50	CB2	CE1 CE7 CE12 CE15 CE16 CE36	CT1
Prácticas de laboratorio	O exame práctico constará de 5 preguntas relacionadas cos contidos prácticos da asignatura. Resultados de aprendizaxe: RA9, RA10.	40	CB2	CG1	CE15 CE16
Traballo tutelado	A realización e exposición e defensa do traballo en grupo nos prazos establecidos o inicio do curso é obrigatoria para superar a materia. Esta actividade inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción e análise crítica do traballo, así como tamén a presentación, exposición e a defensa do traballo. Resultados de aprendizaxe: RA10, RA11.	10	CB2	CG1 CG4	CE3 CE12 CE15 CE16 CE20 CE21 CE36

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas oficiais dos exames do curso académico 2022/2023 publicanse na web do centro <http://fisioterapia.uvigo.es/gl/e> na plataforma moovi da asignatura <https://moovi.uvigo.gal/>.

Para aprobar a materia é necesario aprobar por separado a teoría (obter a lo menos un 5 na escala de 0 a 10) e a práctica (obter a lo menos un 5 na escala de 0 a 10) así como presentar e defender o traballo da materia nas datas establecidas na plataforma moovi (obter a lo menos un 5 na escala de 0 a 10).

Para poder presentarse ao exame práctico, o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Evaluación continua:

O alumnado poderá optar por unha avaliación continua da asignatura.

Respecto aos contidos teóricos, que supoñen un 50% da cualificación definitiva, o exámen teórico final representará un 20% desta mentres que a avaliación continua terá un valor de 30%.

Respecto aos contidos prácticos, que supoñen un 40% da cualificación definitiva, o exámen práctico final representará un 20% desta e a avaliación continua tamén terá un valor dun 20%.

As/os estudantes recibirán información sobre a avaliación continua de forma regular (despois de realizar probas/actividades) para que poidan seguir mellorando e progresando ao longo do curso.

O profesor explicará na presentación da asignatura as actividades a desenvolver na avaliación continua e as normas a seguir. Toda esta información estará disponible tamén na plataforma moovi da asignatura.

Consideracións:

Requírese do alumnado que curse esta materia unha conduta responsable e honesta. Considérase inadmisíble calquera forma de fraude (i.e. copia e/ou plaxio) encamiñado a falsear o nivel de coñecemento ou destreza alcanzado por un/a alumno/a en calquera tipo de proba, informe ou traballo deseñado con este propósito. As condutas fraudulentas poderán supor suspender a materia durante un curso completo. levará un rexistro interno destas actuacións para que, en caso de reincidencia, pódase solicitar a apertura dun expediente disciplinario no reitorado.

Compromiso ético:

O alumnado debe presentar un comportamento ético adecuado. En caso dun comportamento non ético (copia de seminarios, plaxio de traballos, uso de equipos electrónicos non autorizados, etc.) que impida o desenvolvemento correcto das actividades docentes, considerarase que a/o alumna/o non reúne os requisitos necesarios para superar a materia, e neste caso a súa cualificación no curso académico actual será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa. O feito de introducir un dispositivo electrónico non autorizado na aula de exame será considerado motivo de non superación da materia no presente curso académico e a cualificación global será de suspenso (0.0).

Gravación de imaxe e/ou audio: Salvo autorización expresa por parte do/a profesor/a, non estará permitida a gravación, total ou parcial, tanto de son como de imaxe, das clases maxistras, seminarios ou prácticas da materia, conforme as previsións da Lei de Propiedade Intelectual, da Lei Orgánica de Protección de Datos de Carácter Persoal e da Lei Orgánica de Protección Civil do Dereito á Honra, á Intimidade Persoal e Familiar e á Propia Imaxe. En función, no seu caso, do uso posterior que se lle dese, a gravación non consentida pode dar orixe a responsabilidades civís, disciplinarias, administrativas e,

eventualmente, penais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Génot C, Neiger H, Leroy A, Pierron G, Dufour M, Péninou G., **Kinesiterapia**, 3, Médica Panamericana, 2012
Neiger, Henri, **Estiramientos analíticos manuales. Técnicas pasivas**, 3, Médica Panamericana, 1998
Cook G, **Movement : functional movement systems : screening, assessment, and corrective strategies**, 5, On Target Publications, 2020
Heyward VH, **Evaluación de la aptitud física y Prescripción del ejercicio.**, 3, Panamericana, 2008
Hall, C.M., Brody, L.T, **Therapeutic Exercise: Moving Toward Function**, 3, Lippincott Williams & Williams., 2005
Huber, F.E., Wells, C.L., **Therapeutic Exercise: Treatment Planning for Progression**, 3, Elsevier, 2006
Fernandez de las Peñas C., Melian Ortiz A., **Cinesiterapia: Bases Fisiológicas Y Aplicación Práctica**, 2, Elsevier, 2010

Bibliografía Complementaria

Lapierre A, **La reeducación física. física. Tomo I,II,III**, 6, CIE. Dossat, 2000
Kaltenborn FM., **Fisioterapia Manual**, 10, McGraw-Hill Interamericana,, 2004
Jose Luis Martinez Gil, **Poleas y Suspensiones en la actividad física**, 1, Aran Ediciones, 2008
Susan L. Edmond, **Joint Mobilization/Manipulation: Extremity and Spinal Techniques**, 3, Elsevier, 2016
Michael Higgings, **Therapeutic Exercise From Theory to Practice**, 1, FAD, 2011
Robert A. Donatelli, Michael J. Wooden, **Orthopaedic Physical Therapy**, 4, Churchill Livingstone, 2009
Manske, Robert C., Lehecka, Brian , Reiman, Michael, Loudon, Janice, **Orthopedic Joint Mobilization and Manipulation: An Evidence-Based Approach**, 1, Human Kinetics, 2018
Darlene Hertling, Randolph M. Kessler, **Management of Common Musculoskeletal Disorders: Physical Therapy Principles**, 1, Lippincott Williams & Williams, 2006
Houglum, Peggy A, **Therapeutic Exercise for Musculoskeletal Injuries**, 4, Human Kinetics, 2016

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Terapia manual/P05G171V01206

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Anatomía humana: Afeccións médicas/P05G171V01201

Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas/P05G171V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Outros comentarios

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Correo electrónico

Campus Remoto uvigo

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia xeral I				
Materia	Fisioterapia xeral I			
Código	P05G171V01204			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Profesorado	Abalo Núñez, María del Rocío Rodríguez Fuentes, Gustavo Soto González, María Mercedes			
Correo-e	gfuentes@uvigo.es			
Web	http://http://gfuentes.webs.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia é unha materia obrigatoria do 2º curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 1º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico da masoterapia (tanto clásica como algunha das modalidades específicas), da termoterapia e da hidroterapia. Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía, fisioloxía, biomecánica e anatomía palpatoria. Ademais, o seu encadre dentro da Titulación serve ao mesmo tempo para xerar no alumnado, xunto coas outras materias sobre coñecementos básicos xerais e específicos da Fisioterapia, unha base que facilite o desenvolvemento das materias chamadas no plan de estudos como "Fisioterapia en Especialidades Clínicas" e "Estadías Clínicas", en terceiro e cuarto cursos, e que impliquen a interrelación dos coñecementos de valoración e tratamento básicos e específicos empregados dentro do arsenal dun fisioterapeuta para tratar procesos patolóxicos concretos dentro de cada especialidade clínica: traumatoloxía, reumatoloxía, ortopedia, neuroloxía periférica, xenitourinario...			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE12	Coñecer e aplicar as bases teóricas e o desenvolvemento dos métodos e procedementos fisioterapéuticos.
CE14	Comprender e aplicar os métodos e procedementos manuais e instrumentais de Valoración en Fisioterapia e Rehabilitación Física, así como a avaliación científica da súa utilidade e efectividade.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE17	Coñecer, deseñar e aplicar as distintas modalidades e procedementos xerais de intervención en fisioterapia: Masoterapia, Electroterapia, Magnetoterapia, Hidroterapia, Balneoterapia, Climatoterapia, Talasoterapia, Termoterapia, Crioterapia, Vibroterapia, Fototerapia, Presoterapia, terapias derivadas doutros axentes físicos, así como aspectos fundamentais da Ergoterapia e outras terapias afíns ao ámbito de competencia da fisioterapia.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para la reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Definir e describir os principios básicos da masoterapia	CG3 CE1 CE12 CE17 CE36

Diferenciar e aplicar as manobras básicas da masoterapia clásica e de diferentes modalidades específicas	CB2	CG3	CE7 CE12 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE34 CE36	CT1 CT7 CT8
Deseñar e aplicar unha masaxe clásica e de diferentes modalidades específicas	CB2	CG3	CE7 CE12 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE34 CE36	CT1 CT7 CT8
Definir e describir os principios básicos da hidroterapia		CG3	CE1 CE12 CE17 CE36	
Diferenciar as distintas técnicas de tratamento empregadas na hidroterapia e demostralas practicamente	CB2	CG3	CE7 CE12 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE34 CE36	CT1 CT7 CT8
Definir e describir os principios básicos da termoterapia		CG3	CE1 CE12 CE17 CE36	
Diferenciar as distintas modalidades de termoterapia e demostralas practicamente	CB2	CG3	CE7 CE12 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE34 CE36	CT1 CT7 CT8

Contidos

Tema	
T1. Masoterapia clásica.	T1.1. Introducción á masaxe (aproximación histórica e anatomía a ter en conta) T1.2. Principios xerais da masaxe clásica (manobras básicas e consideracións na aplicación da masaxe). T1.3. Efectos, indicacións, contraindicacións e precaucións.
T2. Modalidades específicas de masoterapia.	T2.1. Masaxe transversa profunda. T2.2. Drenaxe linfático manual. T2.3. Relaxación miofascial.
T3. Termoterapia.	T3.1. Introducción á termoterapia. T3.2. Termoterapia. T3.3. Crioterapia.
T4. Hidroterapia.	T4.1. Fundamentos da hidroterapia. T4.2. Técnicas de hidroterapia. T4.3. Balneoterapia, climatoterapia e talasoterapia.
P1. Masoterapia clásica.	P1.1. Manobras de masaxe clásica. P1.2. Masaxe clásica por rexións corporais.
P2. Modalidades específicas de masoterapia.	P2.1. Masaxe transversa profunda. P2.2. Drenaxe linfático manual. P2.3. Relaxación miofascial.
P3. Termoterapia.	P3.1. Termoterapia. P3.2. Crioterapia.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	30	56	86
Aprendizaxe colaborativa	2	0	2
Prácticas de laboratorio	44	88	132
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Clases teórico-participativas onde se fomenta a participación activa do alumnado (emprego de metodoloxías coma a técnica de quebracabezas, análise de vídeo educativo, estudo de casos...). Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais. O alumnado recibirá ao longo do cuadrimestre as presentacións elaboradas polo profesorado que lle servirán de guía a través da plataforma de teledocencia MooVi ou da web do profesor coordinador da materia (http://gfuentes.webs.uvigo.es/).
Aprendizaxe colaborativa	Actividade empregando a metodoloxía de quebracabezas de Aronson.
Prácticas de laboratorio	Nas clases prácticas seguirase unha metodoloxía demostrativa cunha análise razoada de casos prácticos. O/A docente mostrará os diferentes métodos e técnicas de Fisioterapia, así como as súas aplicacións. A continuación o alumnado realizará por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polos profesores, ao tempo que intenta aclarar todas as dúbidas que poidan xurdir.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Realizárase en grupo grande e/ou sesión virtual síncrona e dirixirase á orientación no desenvolvemento da materia e a súa avaliación, así como a solventar posibles dúbidas.
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia.
Aprendizaxe colaborativa	Orientárase ao alumnado no desenvolvemento da actividade en grupo grande.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a clarear a rúbrica de avaliación do exame práctico.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame teórico de 10 preguntas curtas (duración máxima de 2 horas). Todas as preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, o alumno terá que acadar, polo menos, 2 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). Quen non faga a actividade de quebracabezas ao inicio da materia, terá que facer unha pregunta máis no exame teórico sobre os contidos que se tratan en dita actividade. Ademais, o exame teórico constará de dous bloques e en cada un deles haberá que acadar un mínimo dun 4 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co outro bloque.	40	CG3 CE1 CE12 CE17 CE34 CE36

Práctica de laboratorio	Exame práctico onde o alumno contesta dun modo práctico a 6 supostos (sesenta minutos de duración; deses sesenta minutos, unha das preguntas de masaxe consistirá en aplicar unha masaxe sobre unha zona corporal durante 20 minutos). Estes supostos prácticos son elixidos ao azar polo alumno dentro do conxunto de casos clínicos que se fixeron ao longo do curso. Todas as preguntas valoraranse de 0 a 10 puntos, pero cun peso diferente dentro do exame práctico. Así, a pregunta longa de masaxe clásica suporá o 40% da cualificación final no exame práctico, o 20% a pregunta de hidroterapia, e o resto das preguntas o 10% (masaxe transversa profundo, drenaxe linfático, miofascial e crioterapia/termoterapia). Para poder realizar o exame práctico, hai que presentarse primeiro ao teórico. Farase un sorteo público para determinar a partir de que estudante da comezo o exame práctico. Para superar o exame, o alumno terá que acadar, polo menos, 3 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, en ningún dos dous bloques de que se compoñe o exame práctico poderase acadar menos dun 4 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co outro bloque.	60	CB2 CG3	CE7 CE12 CE14 CE15 CE16 CE17 CE18 CE34 CE36	CT1 CT7 CT8
-------------------------	---	----	---------	---	-------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao alumnado que non supere a materia gardaráselle os bloques de exame superados (ter un 5 de 10 ou máis) para a convocatoria de segunda oportunidade dentro do mesmo ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albornoz Cabello M, Meroño Gallut J., **Procedimientos generales de Fisioterapia. Práctica basada en la evidencia.**, 1ª, Elsevier España, 2012

Seco Calvo J, dir., **Procedimientos Generales en Fisioterapia.**, 1ª, Médica Panamericana, 2021

Bibliografía Complementaria

Cameron MH., **Agentes físicos en rehabilitación: práctica basada en la evidencia.**, 5ª, Elsevier España, 2019

Ferrandez J-C., **El Sistema linfático: historia, iconografía e implicaciones fisioterapéuticas.**, 1ª, Médica Panamericana, 2006

Güeita Rodríguez J, Alonso Fraile M., **Terapia acuática. Abordaje desde la Fisioterapia, la Terapia Ocupacional y la Logopedia.**, 2ª, Elsevier, 2020

Leduc A, Leduc O., **Drenaje Linfático. Teoría y Práctica.**, 1ª, Elsevier Masson, 2003

Pilat A., **Terapias miofasciales: inducción miofascial.**, 1ª, McGraw-Hill - Interamericana de España, 2003

Seco Calvo J, dir., **Métodos específicos de intervención en Fisioterapia. Sistema musculoesquelético I.**, 1ª, Médica Panamericana, 2016

Tomson D, Schuchhardt C., **Drenaje linfático. Teoría, técnicas básicas y aplicadas y fisioterapia descongestiva.**, 1ª, Ergón, 2018

Torres M, Salvat I., **Guía de masoterapia para fisioterapeutas.**, 1ª, Médica Panamericana, 2006

Wittlinger H, Wittlinger D, Wittlinger A, Wittlinger M., **Drenaje linfático según el Método del Dr. Vodder.**, 1ª, Médica Panamericana, 2012

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioterapia xeral II/P05G171V01205

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afeccións medicocirúxicas/P05G171V01107

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Outros comentarios

Sería conveniente:

Dentro da plataforma de teledocencia, MooVi, nos datos persoais, ademais do enderezo-e, sería conveniente indicar un teléfono de contacto (onde se vos poida localizar rapidamente en caso de urxencia, normalmente o móbil) e subir unha fotografía (para facilitar ao profesor, sobre todo nas primeiras semanas, a identificación do alumnado).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia xeral II				
Materia	Fisioterapia xeral II			
Código	P05G171V01205			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Profesorado	Machado de Oliveira, Iris Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Correo-e	gfuentes@uvigo.es			
Web	http://gfuentes.webs.uvigo.es/index.htm			
Descrición xeral	Esta materia é unha materia obrigatoria do 2º curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 2º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico das correntes eléctricas, dos ultrasóns, a fototerapia, a magnetoterapia e as súas modalidades. Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía, fisioloxía, biofísica e anatomía palpatoria. Ademais, o seu encadre dentro da Titulación serve ao mesmo tempo para xerar no alumnado, xunto coas outras materias sobre coñecementos básicos xerais e específicos da Fisioterapia, unha base que facilite o desenvolvemento das materias chamadas no plan de estudos como "Fisioterapia en Especialidades Clínicas" e "Estancias Clínicas", en terceiro e cuarto cursos, e que impliquen a interrelación dos coñecementos de valoración e tratamento básicos e específicos empregados dentro do arsenal dun fisioterapeuta para tratar procesos patolóxicos concretos dentro de cada especialidade clínica: traumatoloxía, reumatoloxía, ortopedia, neuroloxía periférica, xenitourinario,...			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.
CE2	Comprender os principios da biomecánica e a electrofisioloxía e as súas principais aplicacións no ámbito da fisioterapia.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE12	Coñecer e aplicar as bases teóricas e o desenvolvemento dos métodos e procedementos fisioterapéuticos.
CE14	Comprender e aplicar os métodos e procedementos manuais e instrumentais de Valoración en Fisioterapia e Rehabilitación Física, así como a avaliación científica da súa utilidade e efectividade.
CE17	Coñecer, deseñar e aplicar as distintas modalidades e procedementos xerais de intervención en fisioterapia: Masoterapia, Electroterapia, Magnetoterapia, Hidroterapia, Balneoterapia, Climatoterapia, Talasoterapia, Termoterapia, Crioterapia, Vibroterapia, Fototerapia, Presoterapia, terapias derivadas doutros axentes físicos, así como aspectos fundamentais da Ergoterapia e outras terapias afíns ao ámbito de competencia da fisioterapia.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para la reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade mais xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Definir e describir os principios básicos da electroterapia.	CG3 CE1 CE12 CE17 CE36

Diferenciar e aplicar as distintas correntes eléctricas empregadas na Fisioterapia.	CB2	CG3	CE2 CE7 CE12 CE14 CE17 CE18 CE36	CT1
Definir e describir os principios básicos da ultrasonoterapia.		CG3	CE1 CE12 CE17 CE36	
Diferenciar distintas técnicas de tratamento empregando os ultrasóns e demostralas practicamente.	CB2	CG3	CE2 CE7 CE12 CE14 CE17 CE18 CE36	CT1
Definir e describir os principios básicos da fototerapia.		CG3	CE1 CE12 CE17 CE36	
Diferenciar as distintas modalidades de fototerapia e demostralas practicamente.	CB2	CG3	CE2 CE7 CE12 CE14 CE17 CE18 CE36	CT1
Definir e describir os principios básicos da magnetoterapia.		CG3	CE1 CE12 CE17 CE36	
Demostrar practicamente unha aplicación de magnetoterapia.	CB2	CG3	CE2 CE7 CE12 CE14 CE17 CE18 CE36	CT1
Analizar un caso clínico, formular e sintetizar un protocolo de tratamento empregando unha modalidade de corrente, ultrasón, magnetoterapia ou fototerapia, explicar e xustificar a elección feita, e valorar os protocolos dos outros estudantes.	CB2	CG3 CG4	CE12 CE18 CE20	CT1 CT2 CT7 CT8

Contidos

Tema

T1. Electroterapia.	T1.1. Electroterapia: xeneralidades. T1.2. Corrente galvánica. T1.3. Correntes de baixa frecuencia. T1.4. Correntes de media frecuencia. T1.5. Correntes de alta frecuencia.
T2. Ultrasonoterapia.	T2.1. Ultrasóns. T2.2. Terapia combinada.
T3. Ondas de choque.	T3.1. Ondas de choque extracorpóreas. T3.2. Ondas de choque radiais.
T4. Fototerapia.	T4.1. Fototerapia: xeneralidades. T4.2. Infravermellos. T4.3. Ultravioletas. T4.4. Laserterapia.
T5. Magnetoterapia.	T5.1. Magnetoterapia.
P1. Electroterapia.	P1.1. Aplicacións prácticas de correntes galvánicas. P1.2. Aplicacións prácticas de correntes de baixa frecuencia. P1.3. Aplicacións prácticas de correntes de media frecuencia. P1.4. Aplicacións prácticas de correntes de alta frecuencia.
P2. Ultrasonoterapia.	P2.1. Aplicacións prácticas de ultrasonoterapia. P2.2. Aplicacións prácticas de terapia combinada.

P3. Fototerapia.

P3.1. Aplicacións prácticas de infravermellos.

P3.2. Aplicacións prácticas de ultravioletas.

P3.3. Aplicacións prácticas de láser.

P4. Magnetoterapia.

P4.1. Aplicacións prácticas de magnetoterapia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	44	66	110
Traballo tutelado	2	18	20
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Práctica de laboratorio	1	0	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Clases teórico-participativas onde se fomenta a participación activa do alumnado. Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais. O alumnado recibirá ao longo do cuadrimestre e a través da plataforma de teledocencia Moovi ou da web do profesor coordinador da materia (http://gfuentes.webs.uvigo.es/index.htm) as presentacións elaboradas polo profesorado que lle servirán de guía.
Prácticas de laboratorio	Nas clases prácticas seguirase unha metodoloxía demostrativa cunha análise razoada de casos prácticos. O/A docente mostrará os diferentes métodos e técnicas de Fisioterapia, así como as súas aplicacións. A continuación o alumnado realizará por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polos/a docente, ao tempo que intenta clarexar todas as dúbidas que poidan xurdir.
Traballo tutelado	O traballo a elaborar polo alumnado da materia será un protocolo de aplicación nun caso clínico empregando un dos axentes físicos vistos na materia. Os casos clínicos serán establecidos polo profesorado. A elaboración do traballo será individual, aínda que varias persoas traballarán sobre o mesmo caso clínico. Posteriormente, todos aqueles que traballaron sobre o mesmo caso clínico, deberán analizar as propostas de protocolo feitas polos/as compañeiros/as. Cada un entregará un comentario sobre a análise feita de cada un dos traballos ao/á docente responsable.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	Realizarase en grupo grande e/ou sesión virtual síncrona e dirixirase á orientación no desenvolvemento da materia e a súa avaliación, así como a solventar posibles dúbidas.
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a clarexar a rúbrica de avaliación do exame práctico.
Traballo tutelado	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a clarexar a rúbrica de avaliación do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame teórico de 10 preguntas curtas (duración máxima de 2 horas). Todas as preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, a/o alumna/o terá que acadar, polo menos, 2,25 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, o exame teórico constará de dous bloques e en cada un deles haberá que acadar un mínimo dun 4 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co outro bloque.	45	CG3 CE1 CT1 CE2 CT8 CE7 CE12 CE17 CE36

Práctica de laboratorio	Exame práctico onde o alumnado contesta dun modo práctico a 4 supostos (corenta minutos de duración). Estes supostos prácticos son elixidos ao azar polo alumnado dentro do conxunto de casos clínicos que se fixeron ao longo do curso. Todas as preguntas valoraranse de 0 a 10 puntos e todas terán o mesmo peso na cualificación final do exame. Para poder realizar o exame práctico, hai que presentarse primeiro ao teórico. Farase un sorteo público para determinar a partir de que estudante da comezo o exame práctico. Para superar o exame, a/o alumna/o terá que acadar, polo menos, 2,25 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, en ningún dos dous bloques de que se compoñe o exame práctico poderase acadar menos dun 4 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co outro bloque.	45	CB2 CG3 CE2 CT1 CE7 CT8 CE12 CE14 CE17 CE18 CE36
Traballo	A realización do traballo é obrigatoria para superar a materia. O traballo da materia consistirá na elaboración dun protocolo de aplicación nun caso clínico. O punto que se pode acadar distribuirase do seguinte xeito: 0,25 puntos dependerá da valoración feita polos/as propios/as compañeiros/as que traballan co mesmo caso clínico, 0,25 puntos polo traballo desenvolvido como avaliador dos protocolos dos/as compañeiros/as e 0,5 puntos estará en función da valoración que faga o docente. O traballo considerase superado se se acada, polo menos, 0,5 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). O traballo terá que ser entregado en soporte informático á/ao docente, empregando para iso a plataforma de ensinanza virtual MooVi (https://moovi.uvigo.gal/), subindo o conxunto do traballo ao espazo indicado pola/o docente responsable do mesmo.	10	CB2 CG3 CE12 CT1 CG4 CE14 CT2 CE17 CT7 CE18 CT8 CE20 CE36

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao alumnado que non supere a materia, gardaráselle os bloques de exame e traballo superados (ter un 5 de 10 ou máis) para a convocatoria de segunda oportunidade dentro do mesmo ano académico.

Pode haber outra modalidade de traballo na materia (por exemplo, un traballo en grupo onde se faga un pequeno estudo aplicado de electroterapia). No caso que así se decida entre o estudantado implicado nesta modalidade e o profesorado da materia que os titorice, o peso do traballo poderá ser dun 20% da cualificación final da materia, pasando os exames teórico e práctico a un valor do 40%.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albornoz Cabello M, Maya Martín J, Toledo Marhuenda JV., **Electroterapia práctica: avances en investigación clínica.**, Elsevier, 2016

Cameron MH., **Agentes físicos en rehabilitación: práctica basada en la evidencia.**, 5ª, Elsevier España, 2019

Rodríguez Martín JMª., **Electroterapia en fisioterapia.**, 3ª, Médica Panamericana, 2014

Watson T, Nussbaum E., **Modalidades en electroterapia. Práctica basada en la evidencia.**, 13ª, Elsevier España, 2021

Bibliografía Complementaria

Agne JE., **Electrotermofototerapia**, O Autor, 2013

Kitchen Sh, Coord., **Electrotherapy: evidence-based practice.**, 12ª, Elsevier Churchill Livingstone, 2008

Martín Cordero JE., **Agentes físicos terapéuticos.**, ECIMED, 2008

Maya Martín J, Albornoz Cabello M., **Estimulación eléctrica transcutánea y neuromuscular.**, Elsevier España, 2010

Plaja Masip, J., **Analgesia por medios físicos.**, McGraw-Hill/Interamericana, 2002

Prentice WE., **Técnicas de rehabilitación en Medicina Deportiva.**, 4ª, Paidotribo, 2009

Seco Calvo J, dir., **Procedimientos Generales en Fisioterapia.**, Médica Panamericana, 2021

Valera Garrido F, Minaya Muñoz F., **Fisioterapia invasiva.**, 2ª, Elsevier, 2017

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioterapia xeral I/P05G171V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas/P05G171V01107

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G171V01103

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Outros comentarios

Sería conveniente:

Dentro da plataforma de teledocencia, MooVi, nos datos persoais, ademais do enderezo-e, sería conveniente indicar un teléfono de contacto (onde se vos poida localizar rapidamente en caso de urxencia, normalmente o móbil) e subir unha fotografía (para facilitar ao profesorado, sobre todo nas primeiras semanas, a identificación do alumnado).

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Terapia manual				
Materia	Terapia manual			
Código	P05G171V01206			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Abalo Núñez, María del Rocío			
Profesorado	Abalo Núñez, María del Rocío Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	rocioabalo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	E unha materia obrigatoria do 2º curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 2º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico das técnicas de terapia manual Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía, fisioloxía, e valoración (anatomía palpatoria).			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE17	Coñecer, deseñar e aplicar as distintas modalidades e procedementos xerais de intervención en fisioterapia: Masoterapia, Electroterapia, Magnetoterapia, Hidroterapia, Balneoterapia, Climatoterapia, Talasoterapia, Termoterapia, Crioterapia, Vibroterapia, Fototerapia, Presoterapia, terapias derivadas doutros axentes físicos, así como aspectos fundamentais da Ergoterapia e outras terapias afíns ao ámbito de competencia da fisioterapia.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE30	Coñecer os códigos éticos e deontolóxicos profesionais.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para la reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade mais xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Explicar o concepto da Terapia Manual	CE1 CE15 CE30
Conocer e describir os mecanismos neurofisiolóxicos	CE1 CE16 CE17 CE19 CE20 CE36

Conocer e aplicar o razonamiento clínico	CB2	CG3	CE1 CE16 CE20 CE36	
Conocer, describir e aplicar as distintas técnicas de terapia manual	CB2	CG3	CE15 CE16 CE17 CE19 CE20 CE36	CT1 CT8
Conocer, executar e rexistrar a valoración de pacientes	CB2	CG3	CE16 CE20 CE30 CE36	CT1 CT8

Contidos

Tema	
Terapia Manual	- Conceptos da terapia manual - Evolución da terapia manual - Clasificación das técnicas manuais - Indicaciónes e contraindicaciónes da terapia manual
Mecanismos neurofisiolóxicos	- Mecanismos asociados á dor - Efectos neurofisiolóxicos da terapia manual - Efectos mecánicos da terapia manual - Efectos analxésicos da terapia manual
Razonamento clínico en terapia manual	- Concepto do razoamento clínico - Bases do razoamento clínico - Modelos do razoamento clínico
Avaliación clínica do paciente	- Diagramas de movemento - Examen subxectivo e físico - Valoración nerviosa - Bandeiras vermellas e amarelas
Técnicas en terapia manual	- Terapia manual na pelvis - Terapia manual no raquis - Terapia manual en extremidades

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	27	57	84
Prácticas de laboratorio	44	88	132
Resolución de problemas	4	0	4
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Práctica de laboratorio	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividade encamiñada a presentación da materia así como reunir información do alumnado
Lección maxistral	Exposición dos contidos por parte do/a docente. Clases teórico-participativas onde se fomenta a participación activa do alumnado empregando medios audiovisuais
Prácticas de laboratorio	Demostración por parte do profesorado das técnicas que o alumnado realizará por parellas coa supervisión do/a docente.
Resolución de problemas	Proposta de casos clínicos na que seguindo as directrices do razonamento clínico se chegue ao tramamento aplicando a terapia manual

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Actividades introdutorias	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación á organización da materia
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación coa materia a través de titorías presenciais, correo electrónico e/ou campus remoto.

Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación aos contidos prácticos de xeito colectivo/ou individual de modo presencial ou a través do campus remoto
Resolución de problemas	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado nas sesións de xeito colectiva e/ou individual

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Lección maxistral	Exame de preguntas obxectivas	50	CB2	CG3	CE15 CE17 CE20 CE30	
Prácticas de laboratorio	Demostración e/ou explicación de técnicas de terapia manual	50	CB2	CG3	CE15 CE16 CE17 CE19 CE20 CE30 CE36	CT1 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a superación da materia débense ter superados de forma independente o exame teórico e práctico.

Para poder presentarse o exame práctico é obrigatorio presentarse e realizar o exame teórico.

Ao alumnado que teña unha das partes aprobadas gárdase a parte superada para a seguinte convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Jones MA, Rivvett DA, **Clinical Reasoning for Manual therapists**, 0-7506-3906-7, 2º, Elsevier, 2019
- Bucher-Dollenz G, **El concepto Maitland. Su aplicación en fisioterapia**, 978-84-9835-213-9, Panamericana, 2010
- Higgs J, Jones M, Lofus s, Christensen N, **Clinical reasoning in the health professions**, 9780702062247, Elsevier, 2009
- Maitland G, **Maitland Manipulación Vertebral**, 84-8174-945-1, 7º, Elsevier, 2007
- Maitland G, **Maitland Manipulación Periférica**, 84-8174-944-3, 4º, Elsevier, 2007
- Boyling JD, Jull GA, **Grieve:Terapia Manual Contemporánea. Columna vertebral**, 84-458-1605-5, 3º, Elsevier, 2006
- Petty N, Moore A, **Exploración y evaluación neuromusculoesquelética: un manual para terapeutas**, 84-486-0560-8, 2º, McGraw-Hill Interamericana, 2003

Bibliografía Complementaria

- Seco J, **Métodos Específicos de Intervención en Fisioterapia. Serie Sistema Músculo-Esquelético**, 9788498359435, 2º vol, Panamericana, 2016
- Torres Cuelco R, **La Columna Cervical síndromes clínicos y su tratamiento manipulativo**, 9788479037086, Panamericana, 2008
- Parsons J, Marcer N, **Osteopatía. Modelos de diagnóstico, tratamiento y práctica**, 0-443-07395-3, Elsevier, 2007
- Gibbons P, Tehan P, **Manipulación de la columna, el torax y la pelvis**, 84-486-0442-3, McGraw-Hill Interamericana, 2002
- Meadows J, **Diagnóstico diferencial en Fisioterapia**, 84-486-0304-4, McGraw-Hill Interamericana, 2000

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

- Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas/P05G171V01107
- Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101
- Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G171V01103
- Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102
- Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G171V01105
- Valoración en fisioterapia/P05G171V01108
- Cinesiterapia/P05G171V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Saúde pública e fisioterapia comunitaria				
Materia	Saúde pública e fisioterapia comunitaria			
Código	P05G171V01207			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes Nóvoa Castro, Borja			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	borja@uvigo.es lurdesmg@uvigo.es			
Web	http://mpsp.webs.uvigo.es			
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE5	Comprender as teorías do aprendizaxe e aplicalas na educación para a saúde e no propio proceso de aprendizaxe ao longo de toda a vida. Comprender os aspectos psicolóxicos na relación fisioterapeuta-paciente. Identificar os factores que interveñen no traballo en equipo e en situacións de liderado.
CE10	Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar aos estudantes na prevención, a detección precoz, a asistencia e a rehabilitación das vítimas desta forma de violencia.
CE22	Coñecer e aplicar as guías de boa práctica clínica.
CE23	Comprender os conceptos fundamentais da saúde e a función que realiza o fisioterapeuta no sistema sanitario.
CE24	Promover hábitos de vida saudables a través da educación para a saúde.
CE25	Comprender os factores relacionados coa saúde e os problemas relacionados coa fisioterapia nos ámbitos da Atención Primaria, Especializada e da Saúde Laboral.
CE26	Coñecer o Sistema Sanitario Español e os aspectos relacionados coa xestión dos servizos de saúde, fundamentalmente aqueles nos que interveña a fisioterapia.
CE27	Coñecer e analizar os procesos de xestión dun servizo ou unidade de Fisioterapia.
CE28	Coñecer e aplicar os mecanismos de calidade na práctica de fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para o adecuado exercicio profesional.
CE29	Coñecer as bases éticas e xurídicas da profesión nun contexto social cambiante.
CE30	Coñecer os códigos éticos e deontolóxicos profesionais.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade
CT6	Sostenibilidade e compromiso ambiental. Uso equitativo, responsable e eficiente dos recursos.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Recoñecer os determinantes da saúde da poboación, tanto os dependentes do estilo de vida, como os demográficos, xenéticos, ambientais, sociais, económicos, psicolóxicos e culturais.	CB2	CG1 CG2	CE3 CE10 CE23 CE24 CE25 CE29 CE38	CT1 CT3 CT6
Describir e analizar os indicadores de mortalidade, enfermidade, lesións e discapacidade na comunidade.	CB2	CG1 CG2	CE23 CE24 CE25 CE29 CE38	CT1 CT3 CT6
Recoñecer o seu papel, tanto a nivel individual como en equipos multiprofesionais, en accións de promoción e protección da saúde, e de prevención de enfermidades, así como de diagnóstico, tratamento e rehabilitación, de cara a manter a saúde a nivel individual e comunitario.	CB2	CG1 CG2	CE5 CE10 CE23 CE24 CE25 CE29 CE38	CT1 CT3 CT6
Coñecer as organizacións internacionais de saúde e o marco xeral no que se desenvolven as intervencións orientadas á mellora da saúde da poboación.	CB2	CG1 CG2	CE5 CE23 CE24 CE25 CE29 CE38	CT1 CT3 CT6
Coñecer os programas de saúde na atención primaria e a tarefa dos fisioterapeutas no desenvolvemento destes.		CG2	CE22 CE23 CE29 CE30 CE38	
Coñecer os protocolos de fisioterapia en atención primaria.	CB2	CG1 CG2	CE3 CE5 CE10 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CE38	
Coñecer o marco lexislativo en atención primaria.		CG2	CE22 CE23 CE25 CE27 CE28 CE29 CE30	
Saber como se xestiona un servizo de fisioterapia en atención primaria.	CB2		CE22 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CE38	
A promoción da saúde e prevención da enfermidade na atención primaria dende o punto de vista da fisioterapia.		CG1 CG2	CE5 CE23 CE24 CE38	CT8

Contidos

Tema

UNIDADE I: SAÚDE PÚBLICA

A saúde.	Concepto de saúde; evolución histórica. A saúde e os seus determinantes. Historia natural da enfermidade; niveis de prevención.
----------	---

Demografía sanitaria.	Demografía estática. Demografía dinámica. Sistemas de Información Sanitaria (SIS). Diagnóstico de saúde.
Epidemioloxía.	Concepto e aplicacións. Medidas de frecuencia e asociación. Tipos de estudos epidemiolóxicos.
Estilos de vida e saúde.	Promoción da saúde. Educación para a Saúde (EpS). Modelo de aprendizaxe do comportamento.
Saúde global.	Organizacións internacionais de saúde e desenvolvemento. Emerxencias e saúde pública internacional.
UNIDADE II:	FISIOTERAPIA COMUNITARIA
A fisioterapia no sistema sanitario español.	A fisioterapia no ámbito da atención primaria, hospitalaria e saúde laboral. Programas de saúde. Protocolos de fisioterapia na atención primaria.
Marco lexislativo da fisioterapia na atención primaria.	Marco lexislativo da fisioterapia na atención primaria en España.
Xestión dun servizo de fisioterapia.	Organización e xestión.
SEMINARIOS de Saúde Pública:	Técnicas cualitativas de planificación.
SEMINARIOS de Fisioterapia Comunitaria:	A consulta de fisioterapia en atención primaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	42	87	129
Seminario	8	10	18
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	As clases teóricas serán exposicións dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Nelas interaccionarase co alumnado respondendo ao que necesite e motivando que exista tamén interacción entre o alumnado. Seguindo o Proceso de Bolonia, a aprendizaxe estará cada vez máis baseada no estudantado e na súa aprendizaxe activa e participativa.
Seminario	Constarán de prácticas, actividades e traballos, que permitirán afondar nos contidos da materia. Neles interaccionarase co alumnado respondendo ao que necesite e motivando que exista tamén interacción entre o alumnado. Empregaranse como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Organización do traballo do alumnado: para o desenvolvemento da docencia teórica farase un grupo A ou grupo grande. // Enviarse toda a información sobre a docencia e os cambios e recomendacións, a través de MooVi. // Titorías: Poderán realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Levaranse a cabo no horario establecido oficialmente para as titorías, e no despacho do profesorado da materia. Tamén poderán realizarse no despacho virtual do profesorado da materia, por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado, indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través dos foros de MooVi. Se son presenciais no despacho ou no despacho do Campus remoto, será necesario concertalas previamente.
Actividades introdutorias	O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia MooVi, cubrir a ficha virtual aportando os seus datos e unha foto, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia: teoría, seminarios, traballos, exames e todo o que se faga na materia.
Seminario	Organización do traballo do alumnado: para o desenvolvemento dos seminarios faranse tres grupos B ou grupos medianos. // Enviarse toda a información sobre os seminarios e os cambios e recomendacións, a través de MooVi. // Titorías: Poderán realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Levaranse a cabo no horario establecido oficialmente para as titorías, e no despacho do profesorado da materia. Tamén poderán realizarse no despacho virtual do profesorado da materia, por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado, indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través dos foros de MooVi. Se son presenciais no despacho ou no despacho do Campus remoto, será necesario concertalas previamente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Seminario	Asistencia e participación activa do alumnado no desenvolvemento dos seminarios; ademais, o alumnado elaborará, individualmente ou en grupo, un esquema e resumo do tema que se traballe no seminario, e será entregado ao final del, persoalmente ou a través de MooVi. Avaliación continuada.	10	CB2	CG1 CG2	CE3 CE5 CE10 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CE38	CT1 CT3 CT6 CT8
Exame de preguntas obxectivas	Unidade de Saúde Pública: Coñecementos teóricos: Exame final de tipo test, no que cada pregunta terá varias opcións de resposta, e só unha delas será válida. Cada pregunta ben respondida contará 1 punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación, pero as que teñan a resposta equivocada si, segundo a fórmula: Cualificación = acertos - (erros / nº de opcións de resposta en cada pregunta).	45	CB2	CG1 CG2	CE3 CE5 CE10 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CE38	CT1 CT3 CT6 CT8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Unidade de Fisioterapia Comunitaria: Coñecementos teóricos: Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Non se poderá deixar ningunha pregunta sen resposta efectiva. Durante as sesións maxistras, poderán desenvolverse exercicios que, de seren superados polo alumnado, desgravarán materia nas probas de avaliación.	45	CB2	CG1 CG2	CE3 CE5 CE10 CE22 CE23 CE24 CE25 CE26 CE27 CE28 CE29 CE30 CE38	CT1 CT3 CT6 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Esta materia consta de dúas unidades: Unidade I: Saúde Pública e Unidade II: Fisioterapia Comunitaria. A avaliación farase de cada unidade por separado; sendo necesario, para aprobar a materia, asistir aos seminarios e superar as dúas Unidades independentemente (e, dentro delas, cada unha das súas partes: teórica e seminarios, tamén independentemente).

A nota final será a media das dúas Unidades, se ambas están aprobadas ou suspensas.

Se só se aproba unha unidade, ou parte dela, conservarase ese aprobado dentro do mesmo curso académico (ata xullo), pero non dun curso aos seguintes. E a nota será a da parte suspensa.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández-Crehuet J, Gestal JJ, Delgado M, Bolúmar F, Herruzo R, Serra LI (eds.), **Piédrola Gil. Medicina preventiva y salud pública.**, Elsevier / Masson,

Hernández-Aguado I, Lumbreras B (eds.), **Manual de epidemiología y salud pública para grados en ciencias de la salud.**, Médica Panamericana,

Martín Zurro A, Cano JF, Gené J (eds.), **Compendio de atención primaria.**, Elsevier,

Bibliografía Complementaria

Martínez Navarro F, Antó JM, Castellanos PL, Gili M, Marset P, Navarro V (eds.), **Salud pública.**, Mc Graw Hill / Interamericana,

Seco J, Burgos N., **Fisioterapia comunitaria y salud pública**, Médica Panamericana,

Ashton J, Seymour H., **La nueva salud pública.**, Masson,

Pineault R, Daveluy C., **La planificación sanitaria. Conceptos, métodos y estrategias.**, Masson / SG,

Salleras Sanmartí L., **Educación sanitaria. Principios, métodos y aplicaciones.**, Díaz de Santos,

Louro González A, Serrano Peña J, González Guitián C (eds)., **Guías para la consulta de atención primaria. Gestión de la información y el conocimiento en el punto de atención.**, Casitérides,

Varela J, Galego P., **Bases para la mejora continua de la calidad de los servicios de salud.**, Xunta de Galicia,

Medina F., **Bases para la incorporación de los fisioterapeutas en los equipos de atención primaria.**, Fisioterapia. 1992;14:125-53.,

Burgos R, Chicharro JA, Bobenrieth M., **Metodología de investigación y escritura científica en clínica.**, Escuela Andaluza de Salud Pública,

Bobenrieth MA., **El artículo científico original. Estructura, estilo, y lectura crítica.**, Escuela Andaluza de Salud Pública,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Radioloxía				
Materia	Radioloxía			
Código	P05G171V01208			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición				
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	García Pomar, Dionisio			
Profesorado	García Pomar, Dionisio			
Correo-e	dionisio.garcia.pomar@xunta.es			
Web				
Descrición xeral	A Radioloxía ou Diagnóstico por Imaxe definiuse como: "Especialidade médica que participa na decisión diagnóstica dos pacientes a través da imaxe, dirixindo a secuencia, realizando as técnicas de obtención e interpretando os resultados obtidos. Así mesmo, encaixan dentro dela técnicas intervencionistas nas que o uso da imaxe é simultáneo". As imaxes radiolóxicas proporcionan probas documentais para o diagnóstico. O impacto da radioloxía na xestión clínica dos pacientes hospitalizados é moi elevado, xa que o 80% das decisións clínicas baséanse en probas radiolóxicas. Cómpre facer unha consideración xeral ao respecto e é que a Radioloxía ten como fin último o diagnóstico e tratamento das enfermidades e esta noción de actividade clínica que opera sobre as persoas, a eleva e a separa claramente do puramente racionalista e científico. das ciencias básicas e dálle unha dimensión humana que debe impregnar claramente todo o seu ensino. O corpo doutrinario da radioloxía é multidisciplinar e suxeito a constante innovación. É heteroxéneo e complexo xa que reúne ensinanzas tan dispares que constitúen especialidades individualizadas na práctica actual da asistencia sanitaria. Polo tanto, preténdese proporcionar ao alumno unha visión panorámica do ámbito asistencial destas especialidades para que o futuro profesional coñeza cales son as posibilidades e limitacións das técnicas correspondentes, as súas indicacións fundamentais, e a súa linguaxe especial, para que coñeza o informe dun especialista e interpretar as imaxes radiolóxicas máis habituais.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE29	Coñecer as bases éticas e xurídicas da profesión nun contexto social cambiante.
CE31	Coñecer a estrutura do corpo humano e identificar elementos estruturais e alteracións da normalidade nos diferentes métodos de análise e diagnóstico a través de imaxe.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT5	Desenvolver a capacidade de liderado e organización.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Coñecer as diferentes bases físicas nas que se fundamentan as técnicas de diagnóstico pola imaxe e dos tratamentos de intervencionismo guiados pola imaxe. Describir as nocións básicas (propiedades, principios, interacción, efectos biolóxicos) coas distintas aplicacións clínicas de diagnóstico.	CB2	CE34	
Explicar a validez dun test diagnóstico nos termos de sensibilidade e especificidade. Definir os binomios risco/beneficio e custo/eficacia que serven de base para establecer os criterios para as indicacións das diversas técnicas de diagnóstico pola imaxe.	CB2	CE34	
Coñecer a contorna clínica dos servizos de diagnóstico pola imaxe e de radioloxía intervencionista nos diferentes ámbitos asistenciais.	CG1 CG3	CT2 CT5	

Manexar, tras a sistemática da historia clínica e a exploración física, a incerteza previa ao diagnóstico e a sobrevivencia no seguimento evolutivo. Coñecer como plantexar hipóteses no proceso diagnóstico. Valorar o impacto dos resultados das técnicas de diagnóstico pola imaxe no plan de intervención sobre o paciente.	CB2	CG3	CE29 CE34	CT7
Coñecer as posibilidades e limitacións das técnicas radiolóxicas básicas e as súas indicacións fundamentais.	CB2		CE29 CE31	
Coñecer os efectos biolóxicos e os riscos derivados do uso das radiacións ionizantes. Coñecer os principios e procedementos básicos da protección radiolóxica do paciente. Valorar a xustificación de someter ao paciente a procedementos radiolóxicos.			CE29 CE34	
Recoñecer, ante unha imaxe radiolóxica, a técnica empregada, as características de proxección ou corte, a utilización de contrastes e procesados básicos da imaxe. Identificar as estruturas anatómicas que se observan nestas imaxes. Valorar a información estrutural e funcional das imaxes radiolóxicas normais.	CB2		CE31 CE34	
Coñecer a terminoloxía radiolóxica habitual. Diferenciar, seguindo análise semiolóxico achegado polo especialista, a existencia de alteracións na forma, estrutura ou relacións dalgúns elementos que indican a existencia de patoloxía.	CB2	CG3	CE31	
Comprender como se expoñen outras opcións terapéuticas en función da patoloxía diagnóstica que complementan ou están asociadas aos tratamentos da fisioterapia.	CB2	CG3	CE7 CE31	
Elaborar e expor un traballo sobre un caso clínico no que se demostre a consecución das habilidades citadas e discutir os resultados.	CB2		CE31 CE34	CT2
Adquirir a sensibilidade humana e o sentido deontolóxico preceptivos para a relación co paciente e os seus familiares, respecto á utilización de técnicas diagnósticas incluídas na Radioloxía	CB2	CG1 CG3	CE34	CT1 CT5

Contidos

Tema	
Tema 1.- Introducción á Radioloxía	SUBTEMA 1: Plan global da materia: Obxectivos da materia Radioloxía na Titulación de Fisioterapia, contidos, metodoloxía docente, bibliografía, links recomendables na web, elaboración dun traballo, datas de exames, sistemas de avaliación e criterios. Aproximación conceptual á Radioloxía e Medicamento Físico no ámbito docente e asistencial.
Tema 2.- O diagnóstico. Ámbito clínico dun servizo de diagnóstico pola imaxe.	SUBTEMA 2: Localización da Radioloxía na contorna clínica, Exploracións instrumentais, Técnicas de diagnóstico pola imaxe, Estratexia en diagnóstico pola imaxe, O servizo de diagnóstico pola imaxe, Axencias de avaliación tecnolóxica, avaliación das técnicas de diagnóstico por imaxe.
Tema 3.- A radiación electromagnética. Conceptos básicos.	SUBTEMA 3: Os Raios X, Natureza, Orixe, Propiedades, Producción. O equipo xerador de raios X. Interacción dos electróns coa diana, Espectro Continuo, Espectro característico. Parámetros que inflúen no espectro.
Tema 4.- Interacción da radiación co organismo humano.	SUBTEMA 4: Interacción dos Raios X coa materia viva. Atenuación. Efecto fotoeléctrico. Dispersión Compton. A imaxe radiolóxica de proxección. Xeometría da imaxe. Conceptos de Radiodiagnóstico e de contraste na imaxe. Desenvolvemento das aplicacións médicas dos raios X.
Tema 5.- Detección e medida da radiación. Radioprotección. Xustificación dunha exploración.	SUBTEMA 5: Utilidade das Radiacións ionizantes. Valoración do índice beneficio/risco. A Protección Radiolóxica: orixe e desenvolvemento. Obxectivo da Protección Radiolóxica. Criterios de Protección Radiolóxica. Radiobioloxía. Recomendacións xerais para a redución de dose ao paciente. Control de Calidade en Radiodiagnóstico. Xustificación da indicación dun test radiolóxico.
Tema 6.- A imaxe radiolóxica. Medios de contraste. Técnicas radiolóxicas.	SUBTEMA 6: A imaxe radiolóxica nas técnicas de proxección. Evolución sistemas de imaxe, clasificación xeral das imaxes radiolóxicas respecto da súa xénese, Sistemas de soportes de imaxe.
Tema 7.- Interpretación radiolóxica. Semioloxía básica.	SUBTEMA 7: Formato DICOM (Dixital Imaging and Comunicación in Medicine). Parámetros de calidade da imaxe. A imaxe como portadora de información. O proceso de interpretación da imaxe. Semioloxía básica.
Tema 8.- Ecografía. Xeneralidades. Instrumentación. Modalidades.	SUBTEMA 8: Os ultrasonidos en diagnóstico pola imaxe, Ecografía, desenvolvemento. Fundamentos da Ecografía, Ecografía modo A, modo B, modo T-M. Eco-3D, Ecografía de Alta resolución. Ecografía endoluminal.
Tema 9.- Ultrasonografía Doppler: tipos. Semioloxía e indicacións.	SUBTEMA 9: Fundamento Doppler. Ultrasonografía-Doppler cor. Power-Doppler. Vantaxes da ecografía diagnóstica. Semioloxía. Indicacións.
Tema 10.- Tomografía Axial Computerizada. Bases do TAC. Tipos.	SUBTEMA 10: Fundamentos físicos e obtención de imaxe. Xeracións de unidades TAC.
Tema 11.- Tomografía Axial Computerizada. Bases do TAC. Tipos.	SUBTEMA 11: A unidade de TAC. Estudos con contraste. Novas técnicas de estudos diagnósticos mediante TAC multicorte. Indicacións.
Tema 12.- Resonancia Magnética (RM): Xeneralidades.	SUBTEMA 12: Fundamentos físicos da resonancia magnética nuclear. Os valores de relaxación. A relaxación lonxitudinal ou T1. A relaxación transversal ou T2.

Tema 13.- Resonancia Magnética. *Semiología básica e indicacións.	SUBTEMA 13: Técnica de adquisición de imaxe. Componentes dunha unidade de resonancia para diagnóstico clínico. Contrastes paramagnéticos. Estudos vasculares. As imaxes en RM. RM funcional. Vantaxes e inconvenientes. Semiología básica e indicacións.
Tema 14.- Medicamento Nuclear. Radiotrazadores e radiofármacos.	SUBTEMA 14: Fundamento do Medicamento Nuclear. Isótopos radioactivos. Radiofármacos. Sistemas de detección e obtención de imaxe.
Tema 15.- Medicamento Nuclear. Estudos morfolóxicos e funcionais con isótopos dos principais órganos e aparellos.	SUBTEMA 15: Tipos de estudos en MN. Exemplos de exploracións.
Tema 16.- Medicamento Nuclear. Estudos isotópicos. SPECT, PET e outras técnicas. Indicacións e semiología básica	SUBTEMA 16: Tomografía por Emisión de Positrones (PET). Expansión actual da PET e aplicacións clínicas.
Tema 17.- Densitometría ósea.	SUBTEMA 17: Carácter da Enfermidade. Impacto actual e predición a 50 anos. Contorna social do Problema. Actuacións específicas en Osteoporoses. Osteopenia. Osteoporose. Diagnóstico e seguimento da Osteoporose. Estudo da masa ósea. Métodos de avaliación da masa ósea.
Tema 18.- Radioloxía intervencionista.	SUBTEMA 18: Técnicas de Radioloxía Intervencionista. Impacto asistencial da Radioloxía Intervencionista. Previsión de expansión das técnicas de Radioloxía Intervencionista. Técnicas e Procedementos: Endovascular, Extravascular, Oncolóxica. Protección Radiolóxica na Radioloxía Intervencionista.
Tema 19.- Estudos de imaxe no tórax: técnicas, indicacións, semiología básica.	SUBTEMA 19: Técnicas básicas de imaxe de proxección. Técnicas complementarias. Indicacións básicas das placas simples. Exame radiolóxico de urxencias. Constituíntes da imaxe radiolóxica. Semiología básica.
Tema 20.- Estudos de imaxe no abdome e aparello dixestivo: técnicas, indicacións, semiología básica.	SUBTEMA 20: Técnicas básicas de imaxe de proxección. Técnicas complementarias. Indicacións básicas das placas simples e estudos con contraste. Constituíntes da imaxe radiolóxica. Semiología básica.
Tema 21.- Estudos de imaxe no aparello locomotor: técnicas, indicacións, semiología básica.	SUBTEMA 21: Anamnesis osteoarticular. Indicacións de probas de imaxe: Radioloxía simple, Tomografía axial computerizada, Resonancia Nuclear Magnética, Gammagrafía ósea.
Tema 22.- Estudos de imaxe no aparello locomotor: semiología básica.	SUBTEMA 22: Ecografía. Estudos de imaxe en traumatismos. Estudos de imaxe en articulacións. Tumores.
Tema 23.- Estudos de imaxe no ril e vías urinarias: técnicas, indicacións, semiología básica.	SUBTEMA 23: Estudos de radioloxía simple, tomografía axial computerizada, Resonancia Nuclear Magnética, Gammagrafía ósea, Ecografía. Semiología básica en ril e vías urinarias.
Tema 24.- Estudos de imaxe no sistema nervioso e no sistema circulatorio: técnicas, indicacións, semiología básica.	SUBTEMA 24: Estudos de radioloxía simple, tomografía axial computerizada, Resonancia Nuclear Magnética, Gammagrafía ósea, Ecografía. Semiología básica en sistema nervioso central, en corazón e grandes vasos.
Tema 25.- Principios de radioterapia en oncoloxía	SUBTEMA 25: Introducción. Irradiación dun paciente cunha neoplasia, fraccionamento da dose total, modalidades de tratamento. Máquinas de radioterapia externa ou telerradioterapia. Radioterapia superficial. Radioterapia semiprofunda, Radioterapia profunda, Xeradores de raios gamma, aceleradores de electróns. Técnica de Teleradioterapia. Braquiterapia. Indicación da Radioterapia.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	27	44	71
Prácticas de laboratorio	18	40	58
Presentación	2	10	12
Prácticas con apoio das TIC	0	5	5
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1.6	0	1.6
Presentación	1	0	1
Práctica de laboratorio	0.4	0	0.4
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	O/a profesor/a explica os fundamentos teóricos. A/o alumna/o toma notas, expón dúbidas e platexa cuestións complementarias.

Prácticas de laboratorio	O/a profesor/a presenta as imaxes, guía na observación, apoia coa contorna clínica, axuda na valoración. A/o alumna/o observa, valora, participa, asimila e elabora un catálogo de casos estudados.
Presentación	O/a profesor/a proporciona instrucións, asesora na elección dun tema, facilita bibliografía, realiza un seguimento individualizado, aclara dúbidas, valora resultados. A/o alumna/o profunda nun tema, realiza revisión bibliográfica en publicacións clínicas, prepara un resumo e expón en PWP.
Prácticas con apoio das TIC	O/a profesor/a proporciona tres programas de bancos de imaxes radiolóxicas normais que permiten ao alumnado interaccionar coa orientación espacial e as referencias de radioanatomía. Explica o seu funcionamento. A/o alumna/o usa os programas no seu computador persoal.
Actividades introductorias	Expoñense os contidos da materia distribuídos en seis bloques: -Introdución xeral. -Bases da radioloxía. -Diagnóstico por imaxe segundo os diversos procedementos radiolóxicos. -Radioloxía aplicada a fisioterapia. -Radiobioloxía e protección radiolóxica. -Radioterapia. Os obxectivos establecidos. Os créditos asignados e a súa distribución. A bibliografía dispoñible. A forma de avaliación final e a súa ponderación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Alta na plataforma MooVi para o seguimento da materia. Tutorías de orientación e seguimento individual en horario de tutoría. Resolución de dúbidas respecto ao funcionamento dos titoriais multimedia que se facilitan en formato CD ou dispoñibles na web.
Presentación	Tutorías de orientación no alcance e contidos do traballo. Tutela e revisión do traballo individual, durante a súa elaboración.
Prácticas con apoio das TIC	Orientación sobre o funcionamento das plataformas de imaxe na web e seguimento de casos clínicos.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Un exame escrito de desenvolvemento de todo o temario que pode incluír diversidade de preguntas ou exercicios	70	CB2 CG3 CE7 CT1 CE29 CT7 CE31 CE34
Presentación	Valoración do traballo da/o alumna/o realizado sobre a revisión dun tema, a súa revisión bibliográfica, a calidade das imaxes, a súa descrición, a discusión sobre os resultados, a calidade da súa exposición en PWP.	10	CB2 CG1 CE7 CT1 CG3 CE31 CT2 CE34 CT5 CT7
Práctica de laboratorio	Avaliación das prácticas de laboratorio. Estudo de casos. Control de asistencia. Prácticas autónomas a través de TIC Control seguimento de casos. Exame: descrición de 6 imaxes de diversas técnicas radiolóxicas sen patoloxía, que se explicaron en prácticas e nos programas de TIC.	20	CB2 CG1 CE7 CT2 CE29 CT7 CE31 CE34

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- José Luis del Cura, **Radioloxía Esencial**, 2ª, Editorial Panamericana, 2019
- Adam Greenspan, **Radioloxía de huesos y articulaciones**, 1ª, MARBAN Libros S.L., 2007
- Nigel Raby, Laurance Berman, Gerald de Lacey, **Radioloxía de Urgencias y Emergencias, Manual de supervivencia**, 2ª, Elsevier, 2006
- Fleckenstein P., Tranum-Jensen J., **Bases anatómicas del diagnóstico por imagen**, 3ª, Elsevier, 2016
- González J., Delabat R.G., **Tecnología radiológica**, 1ª, Paraninfo, 1996
- Monnier J.P., **Manual de Radiodiagnóstico**, 3ª, Masson, S.A., 1994
- William Herring, MD, FACR, **Radioloxía básica. 4ª Edición 2020 Aspectos fundamentales**, 9788491136651, 4ª, Elsevier, 2020

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102

Outros comentarios

É fundamental un coñecemento da estrutura e función do corpo humano como punto de partida para poder valorar a información estrutural e funcional das imaxes radiolóxicas normais. É preciso un coñecemento de patoloxía xeral en fisioterapia para guiar a identificación polo alumno das alteracións estruturais e funcionais que se reflicten nas imaxes radiolóxicas. É desexable que a/o alumna/o estea introducida/o na sistemática da historia clínica e na contorna da incerteza previa ao diagnóstico e a sobrevida no seguimento para que poida valorar o impacto dos resultados das técnicas radiolóxicas no plan de intervención sobre o paciente.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en trastornos neuromotrices				
Materia	Fisioterapia en trastornos neuromotrices			
Código	P05G171V01301			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Machado de Oliveira, Iris			
Profesorado	González González, Yoana Machado de Oliveira, Iris Monge Pereira, Esther			
Correo-e	irismacoli@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta é unha materia impartida no primeiro cuadrimestre de terceiro curso do título de grao en fisioterapia onde se abordan contidos teóricos e prácticos acerca de métodos de tratamento e estratexias de valoración en alteracións neuromotrices.			
	Materia do programa English Friendly. Os/as estudantes internacionais poderán solicitar ó profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE35	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade mais xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer e describir os principios básicos de funcionamento do sistema nervioso e muscular.	CB2 CG3 CE35 CT7
Coñecer e describir os principios biomecánicos implicados nas alteracións neuromotoras.	CB2 CG3 CE35 CT7
Describir os principios fisiolóxicos do sistema propioceptivo e aplicar diferentes formas de intervención en alteracións do sistema propioceptivo.	CB2 CG3 CE15 CT7 CE35
Coñecer, executar e rexistrar a valoración de pacientes con trastornos neuromotores.	CB2 CG3 CE7 CT3 CE13 CT7 CE15

Nomear e aplicar técnicas terapéuticas para o tratamento de afeccións neuromotoras.	CB2	CG3	CE15 CE19 CE20	CT3 CT7
Relatar as bases fisiolóxicas e terapéuticas de diferentes métodos de fisioterapia usadas no tratamento de trastornos neuromotores.	CB2	CG3		CT7
Realizar, expor e defender, en grupo, un traballo sobre un tema relacionado cos contidos da materia.	CB2	CG1 CG3	CE15 CE20	CT7 CT8

Contidos

Tema	
Principios de funcionamento do sistema nervioso e muscular.	Afondar nos principios de funcionamento do sistema nervioso, tanto central como periférico, e o sua interrelación co sistema osteomuscular.
Principios biomecánicos nas alteracións neuromotoras.	Afondar en patróns biomecánicos típicos do movemento funcional e como as alteracións en devanditos patróns pode conducir aos diferentes trastornos neuromotores.
Métodos de valoración das alteracións neuromotoras.	Explicar e aplicar as principais ferramentas de avaliación da sensibilidade e do movemento nos pacientes con algún tipo de trastorno neuromotores co obxectivo de permitir o planexamento da intervención e tamén o seguimento da evolución da patoloxía.
Métodos de fisioterapia no tratamento das afeccións neuromotoras.	Explicar e aplicar diferentes métodos de tratamento en fisioterapia, con diferentes enfoques de base, pero centrados nos trastornos neuromotores de diferentes etioloxías.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	24	44	68
Prácticas de laboratorio	45	55	100
Traballo tutelado	2	10	12
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	20	21
Simulación ou Role Playing	1	20	21
Traballo	0	2	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	A persoa coordinadora da materia explicará os puntos a ter en conta referentes ao temario da materia e as/os seus docentes responsables, a forma de avaliación a levar a cabo e como estarán estruturadas as clases teóricas e prácticas da materia, ademais do traballo en grupo que se debe realizar. Explicará tamén a proposta de programación de clases a levar a cabo durante o cuadrimestre e as datas de realización dos exames. Finalmente, explicará as obrigacións docentes do alumnado para o desenvolvemento da materia.
Lección maxistral	Nas clases teóricas combinarase a lección maxistral con clases teórico-participativas onde se fomenta e motívese a participación do alumnado. Poderase establecer actividades previas á impartición da clase e a súa entrega a través da plataforma virtual da materia en Campus Remoto para a súa posterior discusión durante a clase teórica. Ademais poderanse levar a cabo, durante as clases, actividades de resolución de problemas e actividades de traballo colaborativo. A criterio dos docentes responsables polos diferentes módulos, poderanse establecer foros de discusión no espazo propio da materia na plataforma de docencia virtual Moovi.
Prácticas de laboratorio	Seguirase unha metodoloxía demostrativa, buscando a integración dos coñecementos teóricos na práctica. O alumnado realizará a práctica, sendo corrixidos polo docente e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Ademais, expóranse estudos de caso e debates relacionados coa temática das clases.
Traballo tutelado	Desenvolvemento dun traballo teórico/práctico sobre unha temática relacionada cos contidos da materia. Os grupos de traballo determinaranse por temática ao principio do cuadrimestre pola coordinadora da materia. O traballo constará dunha primeira parte onde farase unha revisión da literatura científica sobre o tema acordado e unha segunda parte onde leva a cabo un vídeo explicativo da técnica ou ferramenta de valoración que sexa obxecto da temática do traballo e ademais presentárase un traballo escrito cos resultados da primeira parte do traballo. Farase un seguimento individual de cada integrante do grupo pois as notas estableceranse de forma individual. Os prazos de entrega do traballo e presentación publicaranse a principio do cuadrimestre na plataforma virtual da materia en Moovi.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas referentes ao temario teórico que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia. Poderase facer de forma presencial ou de forma remota a través de Campus Remoto no despacho virtual de cada profesor da materia.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas referentes ao temario práctico que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia. Poderase facer de forma presencial ou de forma remota a través de Campus Remoto no despacho virtual de cada profesor da materia.
Traballo tutelado	A atención personalizada estará centrada en solucionar dúbidas, en orientar o traballo a realizar na materia, e a levar rexistro e valorar o realizado polo alumnado dun mesmo grupo e tamén de forma individual para cada integrante. Poderase facer de forma presencial ou de forma remota a través de Campus Remoto no despacho virtual de cada profesor da materia.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas de desenvolvemento	Consta de preguntas de desenvolver sobre o temario da materia. Todas as preguntas terán o mesmo valor.	40	CB2	CG3	CE15 CE35	CT7
Simulación ou Role Playing	Exame práctico onde o alumnado contesta dun modo práctico diferentes preguntas. Estes supostos prácticos son elixidos ao azar. Para optar a superar o exame práctico, o/a alumno/a non debe ter en ningunha das preguntas unha puntuación de "0". Para poder realizar o exame práctico, o/a alumno/a debe presentarse primeiro ao teórico.	40	CB2	CG3	CE7 CE13 CE15 CE19 CE20	CT3 CT7
Traballo	A realización do traballo da materia e telo superado é obrigatorio para superar a materia. O traballo considerase superado si alcanza, polo menos, 1.0 punto. O traballo será entregado en soporte dixital empregando a plataforma virtual Moovi.	20	CB2	CG1 CG3	CE15 CE20	CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia o/a alumno/a debe ter aprobado cada parte por separado (exame de preguntas de desenvolvemento, simulación e traballo). Aos/as alumnos/as que non superen a materia na convocatoria ordinaria, se lles gardará a parte superada para a convocatoria de segunda oportunidade dentro do mesmo curso académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Shumway-Cook, **CONTROL MOTOR DE LA INVESTIGACION A LA PRACTICA CLINICA: De la investigación a la práctica clínica**, 978-8417370855, 2019

Kisner et al, **Therapeutic Exercises: foundations and techniques**, 9780803658509, 2018

Cano de la Cuerda, **Nuevas tecnologías en neurorrehabilitación: aplicaciones diagnósticas y terapéuticas**, 978-84-9110-239-7, 2018

Bibliografía Complementaria

Souchard, **Reeducación postural global**, 978-8418706370, 2022

Gelener et al, **Proprioception and Clinical Correlation**, 10.5772/intechopen.95866, 2021

Dunleavy & Slowik, **Therapeutic Exercise Prescription**, 978-0-323-28053-2, 2019

Sánchez-Rodríguez et al, **APPS En Neurorrehabilitación**, 978-84-9085-727-4, 2016

Cano de la Cuerda, **Neurorrehabilitación: métodos específicos de valoración y tratamiento**, 978-84-9835-410-2, 2012

Downie, **Neurología para fisioterapeutas**, 950-06-0365-9, 2001

Alamer et al, **Effect of Ankle Joint Mobilization with Movement on Range of Motion, Balance and Gait Function in Chronic Stroke Survivors: Systematic Review of Randomized Controlled Trials**, 10.2147/DNND.S317865, 2021

Reid et al, **Adding mobilisation with movement to exercise and advice hastens the improvement in range, pain and function after non-operative cast immobilisation for distal radius fracture**, 10.1016/j.jphys.2020.03.010, 2021

Pourahmadi et al, **Effectiveness of Proprioceptive Neuromuscular Facilitation on Pain Intensity and Functional Disability in Patients with Low Back Pain: A Systematic Review and Meta-Analysis**, 10.22038/abjs.2020.45455.2245, 2020

Weerasekara et al, **Effect of Mobilisation with Movement (MWM) on clinical outcomes in lateral ankle sprains: A systematic review and meta-analysis**, 10.1016/j.foot.2019.101657, 2020

Delhay et al, **Neural Basis of Touch and Proprioception in Primate Cortex**, 10.1002/cphy.c170033, 2019

Bastos et al, **Proprioceptive Neuromuscular Facilitation: A Physiotherapeutic Concept with Excellent Clinical Results but Little Explored in its Potential in Scientific Research**, 10.4172/2165-7025.1000e150, 2018

Chaturvedi et al, **Proprioceptive neuromuscular facilitation (PNF) vs. task specific training in acute stroke: the effects on neuroplasticity**, 10.15406/mojap.2018.05.00181, 2018

Tuthill & Azim, **Proprioception**, 10.1016/j.cub.2018.01.064, 2018

Sharma & Kaur, **Effect of core strengthening with pelvic proprioceptive neuromuscular facilitation on trunk, balance, gait, and function in chronic stroke**, 10.12965/jer.1734892.446, 2017

Yildirim et al, **Comparison of effects of static, proprioceptive neuromuscular facilitation and Mulligan stretching on hip flexion range of motion: a randomized controlled trial**, 10.5604/20831862.1194126, 2016

Behm et al, **Acute effects of muscle stretching on physical performance, range of motion, and injury incidence in healthy active individuals: a systematic review**, 10.1139/apnm-2015-0235, 2015

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Anatomía humana: Afeccións médicas/P05G171V01201

Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas/P05G171V01202

Cinesiterapia/P05G171V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia cardiorrespiratoria				
Materia	Fisioterapia cardiorrespiratoria			
Código	P05G171V01302			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	BioloXía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Lantarón Caeiro, Eva María			
Profesorado	Cuña Carrera, Iria da Lantarón Caeiro, Eva María			
Correo-e	evalantaron@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE1	Coñecer os principios e teorías dos axentes físicos e as súas aplicacións en fisioterapia.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE14	Comprender e aplicar os métodos e procedementos manuais e instrumentais de Valoración en Fisioterapia e Rehabilitación Física, así como a avaliación científica da súa utilidade e efectividade.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Definir a Fisioterapia Respiratoria e identificar seus antecedentes	CG3			
Enunciar os principios básicos da mecánica respiratoria	CE7			
Analizar, executar e rexistrar a valoración do paciente cardiorrespiratorio	CB2	CG3	CE1 CE7 CE9 CE14	
Coñecer e aplicar exercicios terapéuticos e métodos especiais para as enfermidades e lesións cardiorrespiratorias.	CB2	CG2	CE1 CE7 CE9 CE18 CE19 CE20	
Deseñar e analizar o plan de intervención de fisioterapia cardiorrespiratoria.	CB2	CG2 CG3	CE14 CE19 CE20	CT4

Contidos	
Tema	
TEMARIO TEÓRICO	-
Introducción a la Fisioterapia respiratoria	-
Valoración do/a paciente respiratorio	-
Métodos e técnicas de Fisioterapia cardiorrespiratoria	- Técnicas de permeabilización da vía aérea
	- Técnicas de reeducación ventilatoria
	- Exercicio terapéutico en patoloxía cardiorrespiratoria.
TEMARIO PRÁCTICO	-
Valoración do/a paciente respiratorio	- Valoración física do paciente respiratorio.
	- Valoración dos ruidos respiratorios.
	- Exploración funcional respiratoria en reposo.
	- Exploración funcional respiratoria durante o exercicio.
Métodos e técnicas de Fisioterapia cardiorrespiratoria	- Técnicas de permeabilización da vía aérea
	- Técnicas de reeducación ventilatoria
	- Exercicio terapéutico en patoloxía cardiorrespiratoria.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	32	59	91
Prácticas de laboratorio	43	89	132
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Práctica de laboratorio	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Nas clases maxistras usaranse as seguintes metodoloxías docentes: - Actividades introductorias - Resolución de problemas - Estudio e presentación de casos - Debate - Foros de discusión - Aprendizaxe colaborativo
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio levaranse a cabo as prácticas relacionadas cos contidos da materia fomentando a resolución de problemas de forma autónoma así como o debate e estudos de casos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá solicitar titorías de forma presencial, por campus remoto ou a través de correo electrónico.
Prácticas de laboratorio	O alumnado poderá solicitar titorías de forma presencial, por campus remoto ou a través de correo electrónico.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación		Competencias Avaliadas		
Exame de preguntas de desenvolvemento	Non se poderá deixar ningunha sen contestación efectiva.	50	CB2	CG2	CE1	CT4
				CG3	CE7	
					CE9	
					CE18	
					CE19	
					CE20	

Práctica de laboratorio	Un exame práctico onde a/o alumna/o contesta dun modo práctico a 2- 3 supostos. Estes supostos prácticos son elixidos ao azar pola/o alumna/o dentro do conxunto de métodos de valoración e técnicas de tratamento que se fixeron ao longo do curso. Sacarase un listado no seu momento co horario de exame de cada alumna/o matriculado na materia. Para poder presentarse ao exame práctico, o alumno/a ten que presentarse primeiro ao exame teórico.	50	CB2	CG2	CE14	CT4	CG3	CE19	CE20
-------------------------	--	----	-----	-----	------	-----	-----	------	------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder presentarse ao exame práctico a/o alumna/o debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia a/o alumna/o debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Seco J, **Sistema Respiratorio Métodos, fisioterapia clínica y afecciones para fisioterapeutas**, Panamericana, 2018

West JB, Luks Andrew M, **Fisiopatología pulmonar. Fundamentos**, 9ª, Wolters Kluwer, 2017

Giménez,M. , Servera, E., Vergara,, **Prevención y Rehabilitación en Patología Respiratoria Crónica. Fisioterapia, entrenamiento y cuidados respiratorios**, 2ª, Médica Panamericana., 2004

Pleguezuelos,E; Miranda G; Gómez, A; Capellas L, **Rehabilitación integral en el paciente con enfermedad pulmonar obstructiva crónica**, Panamericana, 2008

Bibliografía Complementaria

Postiaux G, **Fisioterapia respiratoria en el niño**, McGraw-Hill/Interamericana de España, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas/P05G171V01107

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Anatomía humana: Afeccións médicas/P05G171V01201

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés para ciencias da saúde				
Materia	Inglés para ciencias da saúde			
Código	P05G171V01303			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua impartición	Inglés			
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	Seoane Posse, Elena Celsa			
Profesorado	Seoane Posse, Elena Celsa			
Correo-e	elena.seoane@uvigo.gal			
Web				
Descrición xeral	1. Desenvolvemento da comprensión e expresión orais en inglés para as Ciencias da saúde. Adquisición dos coñecementos e utilización práctica dos termos, expresións e estruturas gramaticais específicas, esenciais, para o/a futuro/a fisioterapeuta na súa relación co/a paciente de fala inglesa. Adquirir competencia en comunicación non verbal coa fin de saber interpretar mensaxes non verbais na comunicación cara a cara. 2. Adquisición de destreza oral para expresar en lingua inglesa, mediante a axuda de medios tecnolóxicos, traballos previamente elaborados. Mediante a utilización completa e fluída dos recursos lingüísticos adquiridos, o/a futuro/a fisioterapeuta terá unha maior e mellor competencia lingüística oral en inglés para a súa utilización práctica en situacións directamente relacionadas coas prestación de coidados fisioterapéuticos a pacientes estranxeiros. Deste modo, entenderaos cando necesite información sobre a súa saúde, minusvalía ou problema físico, informaraos concisa claramente acerca do tratamento e aplicación de medios físicos e técnicas manuais, e atenderaos, facendo uso, segundo cada caso, de ordes, instrucións, peticións amables e expresións de alento e ánimo. 3. Adquisición da destreza lectora que lle permita ampliar os seus coñecementos, coñecer os avances da investigación no estranxeiro, consultar bibliografía especializada no seu campo de estudo, acceder a documentación en xornais, artigos, revistas especializadas e libros de texto específicos, así como facilitar o manexo de equipos de alta tecnoloxía. Buscar e extraer información de textos en inglés para as ciencias da saúde. 4. Adquisición da destreza escrita de carácter científico, co obxecto de utilizala na elaboración de artigos e resumos destes («abstracts»), para a súa publicación en revistas especializadas. 5. Adquisición da destreza escrita de carácter epistolar, para a redacción de cartas formais, solicitudes de traballo, inscricións en cursos especializados, peticións de admisión de comunicacións ou conferencias en congresos, así como de cartas informais, coa fin de manter contacto con colegas ou profesionais foráneos. 6. Abordar aspectos interculturais relacionados coas Ciencias da saúde. 7. Formación e capacitación profesional para traballar en contextos, empresas e institucións estranxeiras relacionadas co ámbito das ciencias da saúde. Estas destrezas adquiridas, xunto cunha revisión das estruturas esenciais da comunicación oral en inglés, permitiranlle, igualmente acceder a bolsas, ampliar estudos de posgrao, así como asistir a conferencias, cursos e congresos no estranxeiro.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.

CE4	Coñecer e desenvolver a teoría da comunicación e as habilidades interpersoais.
CE33	Integrar todos os coñecementos, habilidades, destrezas, actitudes e valores, adquiridos en todas las materias, desenvolvéndose todas as competencias profesionais e capacitando para una atención de fisioterapia eficaz con la realización de prácticas preprofesionais en forma de rotatorio clínico independente e cunha avaliación final de competencias nos centros de saúde, hospitais e outros centros asistenciais.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións
CT5	Desenvolver a capacidade de liderado e organización.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Desenvolver as destrezas de comprensión oral e escrita, así como as destrezas de expresión oral e escrita en Inglés para as Ciencias da Saúde a nivel intermedio.	CB2 CB5	CG3 CG4	CE4	CT2 CT4
Fomentar o desenvolvemento da lingua inglesa no ámbito das Ciencias da Saúde co fin de aplicala en situacións profesionais e, particularmente, durante unha consulta	CB2	CG1 CG2 CG3 CG4	CE4	CT2 CT3 CT4 CT5
Formación e capacitación profesional para traballar en contextos, institucións e centros de fisioterapia nacionais e estranxeiros relacionados co ámbito das Ciencias da Saúde.	CB2	CG1 CG2 CG3 CG4	CE4 CE33	CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema	
0. Introducción á comunicación	Recoñecer os diversos elementos que constitúen a comunicación (comunicación verbal, non verbal, etc.). Comprender como unha boa comunicación beneficia á entrevista a un/ha paciente. Os numerals. Vocabulario relacionado coa saúde e a sanidade.
1. Recibindo ó/á paciente.	Saudar ós/ás pacientes e facer que se sintan cómodos/as. Presentarse e explicar o papel do/da fisioterapeuta. Facer a pregunta inicial e explicar os pasos da entrevista.
2. Motivo da visita	Animar ós/ás pacientes a que se expliquen coas súas propias palabras. Entender e anotar adecuadamente o motivo da visita. Preguntar sobre o tipo e intensidade da dor. Utilizar técnicas como a facilitación, a repetición e a clarificación.
3. Anotar a historia médica do/da paciente e a súa familia.	Dar resultados. Planificar o tratamento e pechar a entrevista. Tratar temas delicados. Dar malas novas.
4. Examinar a un/ha paciente	Preparar e dar confianza ó/á paciente durante o exame. Explicar os procedementos do exame. Dar instrucións comprensibles e óptimas para ó/á paciente.
5. Dar resultados	Explicar os resultados de maneira que os/as pacientes os comprendan e os lembren. Animar ós/ás pacientes a que expresen os seus medos e preocupacións. Explicar a terminoloxía médica. Dar un pronóstico.
6. Planificar o tratamento e pechar a entrevista.	Explicar o tratamento ó/á paciente. Barallar opcións. Describir os beneficios. Aconsellar sobre o estilo de vida. Negociar o tratamento. Pechar a entrevista.
7. Tratar temas delicados.	Tratar temas delicados sen prexuízos nin xuízos de valor. Saber ver e responder ás sinais do/a paciente. Empregar as preguntas da técnica CAGE.
8. Habilidades escritas dun/ha profesional da saúde	Ortografía médica. Escribir notas a pacientes. Abreviaturas médicas estándar.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminario	22	47	69
Aprendizaxe baseado en proxectos	21	44	65
Traballo	1	4	5
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	4	5
Práctica de laboratorio	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Presentación da materia: obxectivos, contidos, metodoloxía, criterios de avaliación etc. Realización dunha enquisa de análise de necesidades para detectar os coñecementos previos de inglés e descubrir os intereses e motivacións do alumnado.
Seminario	Fomentarase a competencia comunicativa do alumnado mediante a posta en práctica das catro destrezas lingüísticas. Formulación, análise, resolución e debate de exercicios relacionados coa materia. Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo relacionado coa materia. Utilización de vídeos e gravacións relacionados cos temas tratados como recurso metodolóxico importante. Actividades a través das TIC na aula de informática: busca de información en Internet, enciclopedias informáticas etc.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Polas características da materia, as clases teóricas e prácticas non se imparten por separado e van integradas no transcurso da clase. Por medio de textos relacionados coas súas materias curriculares e explicacións do profesor, o alumno adquire a terminoloxía específica e a base lingüística en lingua inglesa. A metodoloxía da materia consiste nun enfoque eminentemente comunicativo e interactivo, que permite manexar as destrezas lingüísticas básicas do inglés no futuro ámbito profesional do alumno.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado, a orientar os seus esforzos na materia e aumentar a súa motivación de cara á aprendizaxe.
Seminario	A atención personalizada, basicamente, estará centrada en solucionar dúbidas, en orientar o traballo a realizar na materia, a levar rexistro e valorar o feito polo alumnado así como en aumentar a súa motivación de cara á aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Traballo	O/a alumno/a realizará e entregará traballos ó longo do cuatrimestre	40	CB2 CB5	CG1 CG3 CG4	CE4	CT2 CT3 CT4
Exame de preguntas de desenvolvemento	O/a alumno/a realizará un exame oral en inglés desenvolvendo os contidos traballados nas clases	50	CB2 CB5	CG1 CG2 CG3 CG4	CE4	CT3 CT4 CT5
Práctica de laboratorio	Participación activa en cada unha das tarefas prácticas plantexadas.	10	CB2	CG2 CG3 CG4	CE4	CT2 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

A) PRIMEIRA EDICIÓN DE ACTAS

Existen dous sistemas de avaliación. A elección dun sistema exclúe ao outro.

A1) AVALIACIÓN CONTINUA

Para poder acollerse ao sistema de avaliación continua é necesario **asistir a clase** para demostrar aproveitamento, participación, entrega de tarefas puntuais que non se poden recuperar fóra da aula.

Os alumnos que se acollan á avaliación continua se lles computará:

1) Un 10% da cualificación final coa participación en clase (participación nas actividades de clase, realización de exercicios prácticos)

2) Un 40% da cualificación final con exercicios e probas ó longo do cuatrimestre: Preparación e entrega de traballos para completar a unidade didáctica abordada, exposicións orais e outros traballos (a entregar en man e/ou por Moovi). Os traballos solicitados deberán entregarse ou presentarse nos prazos e datas marcados. Os traballos non realizados ou entregados fora de prazo computaranse cunha cualificación de 0,0 puntos.

3) Un 50% cunha proba final oral (tipo *role play*)

A nota final calcularase coa media ponderada das diferentes partes, debendo obter un **mínimo dun 4** en todas elas. No caso de non acadar o 4 nalgunha das partes, a asignatura estará suspensa.

O alumnado que non supere a avaliación continua na primeira edición das actas terá que facer a proba da segunda edición das actas, que suporá o 100% da calificación final (ver apartado B).

A2) AVALIACIÓN NON CONTINUA

A avaliación única (avaliación non continua) consistirá nunha proba global final (100%) que se realizará na mesma data que a proba final do alumnado que se acolla á avaliación continua (apartado (3) de arriba).

Para o alumnado da avaliación non continua, esta proba final consistirá en:

- 1) unha proba escrita (50%)
- 2) unha proba oral (50%).

A proba oral terá lugar a continuación da proba escrita.

Para superar a materia deberá acadarse un **mínimo de 4 sobre 10** en cada unha das dúas partes. De non cumprirse este requisito, aínda que a media aritmética das dúas partes sexa 5 ou superior, a/o alumna/o non superará a materia.

B) SEGUNDA EDICIÓN DE ACTAS

O alumnado que non supere a materia na primeira edición de actas poderase presentar en xuño/xullo para a segunda edición de actas na data oficial fixada pola Xunta de Facultade.

A avaliación consistirá en dúas probas:

- 1) unha proba escrita (50%)
- 2) unha proba oral (50%).

A proba oral terá lugar a continuación da proba escrita.

Para superar a materia deberá acadarse un **mínimo de 4 sobre 10** en cada unha das dúas partes. De non cumprirse este requisito, aínda que a media aritmética das dúas partes sexa 5 ou superior, a/o alumna/o non superará a materia.

Compromiso ético: espérase que o alumnado presente un comportamento ético adecuado. En caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, por exemplo), a cualificación global será de suspenso (0,0).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

McCullagh, M., **Good Practice. Communication Skills in English for the Medical Practitioner. Student's Book.**, Cambridge University Press, 2008

Bibliografía Complementaria

Black, A. & C., **Check your English Vocabulary for Medicine.**, 3rd edition, A&C Black Publishing, 2006

Glendinning, E.H. y B.A.S. HOLMSTÖM., **English in Medicine.**, Cambridge University Press, 2005

Glendinning, E.H., **Professional English in Use. Medicine.**, Cambridge University Press, 2007

Goodman, N.W. y M.B. Edwards, **Medical writing: A prescription for clarity.**, Cambridge University Press, 2006

Hull, M., **Basic English for Health Care Workers.**, Clyton International Consulting and Educational, 2005

HULL, M., **Dialogues and readings: an English language workbook for nurses and medical personnel.**, Clyton International Consulting and Educational, 2003

LONGMORE, Murray et al., **Oxford Handbook of Clinical Medicine.**, Oxford University Press, 2007

MEIER PENN, E., **Anatomy and physiology for English Language Learners.**, Pearson Longman, 2006

MILNER, M., **English for Health Sciences.**, Thomson Paraninfo, S.A., 2007

Parkinson, J., **Manual of English for the Overseas Doctor.**, Churchill Livingstone, 1999

Pohl, A., **Test your professional English.**, Penguin English, 2007

Ribes, R. y Ros, P., **Medical English**, Springer EDT, 2006

Villemaire, D. y Villemaire, L., **Grammar and writing skills for the Health Professional.**, Delmar/Thomson Learning, 2005

Garrido, J.A., **Diccionario de terminología médica inglés-español/español-inglés. Dictionary of medical terminology English-Spanish/Spanish-English**, 4ª, Escpaxs, 2006

McElroy, O.H., **Spanish-English-Spanish Medical Dictionary for PDA. Diccionario médico español-inglés-español para PDA**, 3ª, Lippincot Williams & Wilkins, 2006

Nolte-Schlegel, I., **Medical Dictionary: English-Spanish-Portuguese. Diccionario de medicina: Inglés-Español-Portugués.**, Springer Verlag, 2004

Rogers, G.T., **English-Spanish, Spanish-English medical dictionary. Diccionario médico inglés-español, español-inglés.**, 3ª, McGraw-Hill, 2007

Cambridge Advanced Learner's Dictionary, 2ª, Cambridge University Press, 2005

Gran Diccionario Oxford. Español-Inglés/Inglés-Español., 3ª, Oxford University Press, 2007

<http://www.thefreedictionary.com>,

<http://www.englishmed.com>,

<http://www.englishclub.com/english-for-work/medical.htm>,

Recomendacións

Outros comentarios

É conveniente que o alumno teña uns coñecementos previos de inglés equivalentes a un nivel intermedio de inglés (B1 dentro do Marco Europeo de Referencia para as Linguas).

Lémbrese que é obrigatorio o Manual de Texto que aparece no apartado de bibliografía básica.

Na avaliación terase en conta no só a pertinencia e calidade do contido das respostas senon tamén a súa corrección lingüística.

É responsabilidade do estudantado consultar os materiais disponibles na plataforma Moovi (novidades, documentos, cualificacións, etc.) e estar ao tanto dos avisos e das datas de realización das diferentes probas.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia no deporte e a actividade física				
Materia	Fisioterapia no deporte e a actividade física			
Código	P05G171V01304			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Justo Cousiño, Lorenzo Antonio			
Profesorado	Justo Cousiño, Lorenzo Antonio			
Correo-e	lorenzo.justo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia Fisioterapia no Deporte e a Actividade Física que pretende ofrecer unha visión ampla da actuación do fisioterapeuta dentro do ámbito deportivo e a actividade física. O alumno/a coñecerá aspectos xerais do papel do fisioterapeuta dentro do ámbito deportivo (concepto de Fisioterapia Deportiva, funcións e competencias xerais do fisioterapeuta deportivo), a valoración fisioterápica do atleta, o equipo protector e órtesis no deporte, así como as principais lesións vinculadas a este ámbito. Ademais, desde un punto de vista teórico-práctico, o alumno coñecerá as principais técnicas para a prevención e o tratamento de lesións deportivas. Preténdese que o alumno/a adquiera as estratexias necesarias para o tratamento e prevención de lesións dentro dun campo tan relevante como a Fisioterapia Deportiva. A materia Fisioterapia é de carácter optativo e presenta unha carga crediticia de 6 créditos ECTS. Nesta materia proporcionaranse coñecementos básicos sobre lesións deportivas e técnicas de tratamento e prevención dentro do ámbito deportivo e da actividade física. Enfocado á área do deporte, nesta materia desenvolveranse conceptos previamente abordados nos primeiros cursos do grao como: fisioloxía, biomecánica, valoración, fisioterapia xeral e afeccións médicas. Así mesmo, introduciranse novos conceptos e técnicas que o alumnado debe incorporar como arsenal terapéutico que lle resultarán útiles para o correcto desenvolvemento das estancias clínicas en cursos posteriores e en labor profesional ao finalizar o grao.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE14	Comprender e aplicar os métodos e procedementos manuais e instrumentais de Valoración en Fisioterapia e Rehabilitación Física, así como a avaliación científica da súa utilidade e efectividade.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para la reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Distinguir entre o labor do fisioterapeuta no campo do deporte e outros ámbitos da fisioterapia	CB2		CE9 CE15 CE18 CE36	CT1 CT3
Identificar e elixir as pautas idóneas para a exploración e valoración do deportista	CB2		CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE36	CT1 CT7
Saber identificar e modificar as malas condicións do equipamento e material deportivo	CB2	CG3	CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CE36 CE38	CT1 CT7
Identificar e resolver as causas que producen a patoloxía deportiva	CB2		CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE36	CT1 CT7
Distinguir entre as medidas de prevención e as medidas de tratamento das lesións deportivas	CB2		CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE36	CT1 CT7
Coñecer e identificar cando se deben aplicar os diferentes métodos de fisioterapia na rehabilitación de lesións deportivas	CB2		CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE18 CE36 CE38	CT1 CT7
Distinguir e aplicar que técnica pasiva ou activa pódese aplicar no ámbito da actividade física e do deporte para a rehabilitación de lesións	CB2		CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE36	CT1 CT7
Realizar, expor e defender un traballo en grupo ou individual acerca dun tema relacionado cos contidos da materia.	CB2	CG3	CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CE36 CE38	CT1 CT3 CT7 CT8

Contidos

Tema

Xeneralidades da Fisioterapia na Actividade Física e o Deporte. Papel do fisioterapeuta na reincorporación á práctica deportiva.

Lesións deportivas: Concepto e prevención. -

Tratamento xeral das lesións deportivas e exercicio terapéutico. Abordaxe a pé de campo. Técnicas e abordaxes desde a fisioterapia para a rehabilitación do deportista. -

Aplicación de vendaxes en Fisioterapia Deportiva. -

Resposta e adaptación fisiolóxica ao exercicio físico e ao deporte -

Principios básicos de ecografía músculo-esquelética -

Avaliación do deportista e da poboación xeral para a prescrición de exercicio terapéutico -

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	24	65	89
Traballo tutelado	0	6	6
Prácticas de laboratorio	16	35	51
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Traballo	0	1	1
Simulación ou Role Playing	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como para presentar a materia. Xeralmente realízase na primeira semana de docencia da materia e se desglosará detalladamente a metodoloxía a levar a cabo, así como a avaliación da materia.
Lección maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. O alumnado terá á súa disposición na plataforma de teledocencia as notas elaboradas polo/o profesor/a, que lle servirán de guía. Solicitarase a participación activa do alumnado.
Traballo tutelado	O alumnado deberá elaborar un traballo relacionado coa Fisioterapia do Deporte. Cada grupo, de acordo co/o profesor/a, fará o traballo cunha orientación específica sobre o tema e utilizarase a plataforma de teledocencia, así como as tecnoloxías da Información e as Comunicacions. O traballo terá que seguir a Fisioterapia Baseada na Evidencia. Tamén se requirirá a consulta de bases de datos científicas e o uso de buscadores de artigos científicos.
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e o adestramento sistemático. O/a docente fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación o alumnado realizará por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polos/as docentes e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha banda a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra banda a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumnado. O alumnado debe coñecer o fundamento teórico e a evidencia científica que sustenta cada unha das técnicas que aplica.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O/o alumno/a deberá darse de alta na plataforma de teledocencia para o correcto seguimento da materia. As titorías de orientación e asesoramento académico levarán a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente. Tamén se pode realizar solicitándoas por correo electrónico indicando no asunto "Titorías". Para unha correcta atención personalizada requírese que o alumnado realice un traballo continuado durante todo o cuatrimestre e as dúbidas váianse liquidando ao longo de todo o curso. Isto permitirá a correcta adquisición de competencias e coñecementos.
Traballo tutelado	As titorías de orientación e asesoramento realizaranse grupo pequeno, de 4 a 5 alumnos/as e nas horas estipuladas nas normas do traballo publicadas na plataforma de teledocencia. Para unha correcta atención personalizada requírese que o alumnado realice un traballo continuado durante todo o cuatrimestre e as dúbidas váianse liquidando ao longo de todo o curso. Isto permitirá a correcta adquisición de competencias e coñecementos.

Prácticas de laboratorio	O alumnado deberá solicitar a tutoría por medio dun correo electrónico indicando no asunto " Titorías". A/o docente indicarlle a data e hora da mesma. Para unha correcta atención personalizada requírese que o alumnado realice un traballo continuado durante todo o cuatrimestre e as dúbidas váianse liquidando ao longo de todo o curso. Isto permitirá a correcta adquisición de competencias e coñecementos.
--------------------------	--

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas de desenvolvemento	O exame teórico constará de preguntas de desenvolvemento.	40	CB2	CG3	CE7 CE9 CE13 CE36 CE38	CT1 CT7
Traballo	A realización, asistencia a titorías e entrega de toda a documentación do traballo é obrigatoria. Valorarase a participación nas titorías do traballo, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas de alto impacto científico. En caso de non realizar o traballo ou a correspondente entrega de documentación non se superará a materia.	20	CB2	CG3	CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CE36 CE38	CT1 CT7
Simulación ou Role Playing	Realizarase un exame práctico onde o alumnado debe executar métodos e técnicas abordados ao longo do curso. As cuestións prácticas serán asignadas ao azar dentro do conxunto de métodos e técnicas de tratamento que se fixeron ao longo do curso. O alumnado debe ter coñecemento de todos os métodos e técnicas abordados na materia. Para poder presentarse ao exame práctico, o alumnado ten que presentarse primeiro ao exame teórico.	40	CB2	CG3	CE7 CE9 CE13 CE14 CE15 CE16 CE18 CE36	CT1 CT3 CT7 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder presentarse ao exame práctico a/o alumna/o debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia a/o alumna/o debe superar o exame teórico, o exame práctico e o traballo tutelado de maneira independente.

A realización do traballo e a entrega de toda a documentación é obrigatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Porter, S.; Wilson, J., **A Comprehensive Guide to Sports Physiology and Injury Management. An interdisciplinary Approach**, 9780702074899, ELSEVIER, 2020

Smith, C. ; Dilley, A.; Mitchell, B.; Drake, R., **GRAY Anatomía de Superficie y Técnicas Ecográficas. Bases para la Práctica Clínica**, 9788491137719, ELSEVIER, 2021

Bové, T., **El Vendaje Funcional**, 9788491135210, ELSEVIER, 2021

Loukas, M.; Burns, D., **Anatomía por Ecografía. Fundamentos**, 9788417949341, WOLTERS KLUWER, 2020

Iriarte, I.; Pedret, C.; Balias, R.; Cerezal, L., **Ecografía Musculoesquelética. Exploración Anatómica y Patología**, 9788491104674, Editorial Medica Panamericana, 2020

Lederman, E., **Functional Exercise Prescription. Supporting Rehabilitation in Movement and Sport**, 9781912085484, Handspring, 2022

Justo Cousiño; LA, **El reto de la especialización en fisioterapia en España**, 2014-9832, FEM: Revista de la Fundación Educación Médica, 2019

Romero, R. D. ; Tous, F. J., **Prevención de lesiones en el deporte: Claves para un rendimiento óptimo**, Editorial Medica Panamericana, 2010

Kumbrink, B., **La guía ilustrada del K-taping: Principios básicos - técnicas - indicaciones.**, Paidotribo, 2015

Ylinen, J., **Estiramientos terapéuticos: En el deporte y en las terapias manuales.**, ELSEVIER, 2009

Bridges, T.; Bridges, C., **Kinesiotaping. Pruebas musculares y aplicaciones de taping**, 978-8499107158, Paidotribo, 2018

Sijmonsma, J., **Taping neuro muscular: Manual.**, Aneid Press, 2014

Potach, D., Meira, E., **Sport injury prevention anatomy.**, 978-1718208285, Human Kinetics, 2023

Bibliografía Complementaria

Beam Joel, **Orthopedic Taping, Wrapping, Bracing, and Padding**, 9781719640671, F.A. DAVIS, 2021

Crossley, J., **Functional Exercise and Rehabilitation. The Neuroscience of Movement, Pain and Performance**, 9781482232356, ROUTLEDGE, 2021

Shumway-Cook, A.; Woollacott, M., **Motor Control. Translating Research into Clinical Practice. International Edition**, 9781975158309, WOLTERS KLUWER, 2022

Cleland, J. ; Koppenhaver, S.; Su, J., **NETTER Exploración Clínica en Ortopedia. Un Enfoque Basado en la Evidencia**, 9788413821214, ELSEVIER, 2022

Salom, J., **Readaptación tras las Lesiones Deportivas. Un Tratamiento Multidisciplinar Basado en la Evidencia**, 9788491103967, Editorial Medica Panamericana, 2020

Rodríguez, H. C.; Ayala, M. J. D., **Lesiones crónicas del tobillo en el deporte.**, Editorial Medica Panamericana, 2015

Balius, M. R.; Pedret, C. C., **Lesiones musculares en el deporte.**, Editorial Medica Panamericana, 2013

Starkey, C, **Patología ortopédica y lesiones deportivas: Guía de examen.**, Editorial Medica Panamericana, 2012

Seco, C. J, **Métodos específicos de intervención en fisioterapia.**, Editorial Medica Panamericana, 2016

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisiología: Movimiento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Anatomía humana: Afecciones médicas/P05G171V01201

Fisioterapia xeral I/P05G171V01204

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Pilates aplicado en fisioterapia				
Materia	Pilates aplicado en fisioterapia			
Código	P05G171V01305			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Profesorado	Machado de Oliveira, Iris Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Correo-e	gfuentes@uvigo.es			
Web	http://gfuentes.webs.uvigo.es/index.htm			
Descrición xeral	Esta materia é unha materia optativa de terceiro curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 1º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico en Fisioterapia do método Pilates. Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía do aparato musculoesquelético, biomecánica aplicada e patoloxía medicocirúrxica. Por outra banda, o seu encadre dentro da Titulación serve ao mesmo tempo para incrementar no alumnado o arsenal terapéutico do que pode dispor para tratar aos pacientes, actividade que vai levar a cabo na materia "Estadías Clínicas", en cuarto curso.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE2	Comprender os principios da biomecánica e a electrofisioloxía e as súas principais aplicacións no ámbito da fisioterapia.
CE4	Coñecer e desenvolver a teoría da comunicación e as habilidades interpersoais.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE24	Promover hábitos de vida saudables a través da educación para a saúde.
CE35	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Definir e describir os principios básicos do método Pilates			CE2	
			CE15	
			CE35	
Diferenciar e aplicar as distintas modalidades de aplicación do método Pilates (con e sen pequenos implementos, no chan ou en máquinas)	CB2	CG3	CE2	CT1
			CE4	CT4
			CE13	
			CE15	
			CE16	
			CE24	
			CE35	
Analizar e demostrar os principios básicos da postura e do movemento implicados no método Pilates	CB2	CG3	CE2	CT1
			CE4	CT4
			CE15	
			CE16	
			CE35	

Identificar os principios que rexen a programación dunha clase de Pilates, así como da progresión a efectuar nos exercicios	CB2	CE2 CE15 CE24 CE35
Deseñar en grupo unha clase de Pilates ubicada (en función dunha patoloxía e das características duns pacientes), demostrala e xustificala diante dos outros grupos de alumnos e alumnas	CB2 CG3	CE2 CT1 CE4 CT4 CE13 CT7 CE15 CE16 CE24 CE35

Contidos

Tema

Historia do método Pilates	- A figura de Joseph H. Pilates. - Pilates en España. - Que é Pilates.
Bases do método Pilates	- Principios básicos - Anatomía e biomecánica - Análise da postura - Ferramentas que facilitan o movemento
Material empregado no método Pilates	- Máquinas - Material accesorio
Desenvolvemento do método Pilates en Fisioterapia	- Principios para a progresión de exercicios - Programación dunha clase - Indicacións e precaucións do método Pilates - Medidas de seguridade ao manexar o material
Exercicios do método Pilates	- No chan - En máquinas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Lección maxistral	10	10	20
Aprendizaxe colaborativa	10	20	30
Prácticas de laboratorio	24	48	72
Traballo tutelado	2	20	22
Cartafol/dossier	1	0	1
Traballo	2	0	2
Simulación ou Role Playing	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Terán a finalidade de transmitir os obxectivos da materia, detallar os contidos sobre os que se traballarán e como se fará, e aclarar os criterios de avaliación a seguir
Lección maxistral	Clases teórico-participativas onde se fomentará a participación activa do alumnado e que introducirá e facilitará as diferentes actividades que conformen a aprendizaxe colaborativa. Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais. Darase información a través da plataforma de teledocencia Moovi.
Aprendizaxe colaborativa	Dentro das clases teóricas e en relación coas leccións maxistrais do profesorado, desenvolverase unha metodoloxía de aprendizaxe colaborativa, onde os diferentes temas veranse a través de actividades realizadas en pequeno grupo, facilitando o desenvolvemento dunha participación activa do alumnado na súa propia aprendizaxe. Darase información a través da plataforma de teledocencia Moovi.
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas seguirase unha metodoloxía demostrativa cunha análise razoada dos exercicios que compoñen o método Pilates. O/a docente explicará e demostrará como se realizan os distintos exercicios, polo que serán prácticas guiadas onde se busque a integración, non só dos coñecementos teóricos da materia, senón tamén dos coñecementos anatómicos, biomecánicos e de patoloxía que xa posúan. Todos os exercicios presentaranse nunhas fichas de prácticas, onde parte da información xa a vai a dar o/a docente da materia, tendo o alumnado que completala. Darase información a través da plataforma de teledocencia Moovi.

Traballo tutelado	Os traballos implicarán un papel completamente activo por parte do alumnado e serán elaborados en grupo (conformaranse varios grupos dentro de cada grupo de práctica). Os traballos consistirán en elaborar e impartir unha clase de Pilates enfocada, ben a unha patoloxía prevalente na nosa sociedade, ben a unha poboación cunhas condicións físico-funcionais determinadas. Ademais, os grupos deberán entregar un informe da clase proposta no cal se expoñan os obxectivos principais da sesión para aquela patoloxía ou poboación, así como a descrición dos exercicios que integran a clase e un vídeo coa representación dos exercicios que a conformen. Darase información a través da plataforma de teledocencia Moovi. O/a docente exercerá un papel de orientador e apoio no proceso de elaboración do traballo en cada grupo.
-------------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia. Esta atención personalizada farase tanto presencialmente, no horario de titorías oficiais, como a través de correo-e (indicando en asunto Titoría).
Aprendizaxe colaborativa	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado na realización das distintas actividades propostas e nas evidencias a presentar.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas que poida ter o alumnado e a clarear a rúbrica de avaliación do exame práctico.
Traballo tutelado	A atención personalizada, basicamente, estará centrada en solucionar dúbidas, en orientar o traballo a realizar na materia, e a levar rexistro e valorar o feito polo alumnado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Cartafol/dossier	Asistencia obrigada a un mínimo do 80% das clases. Quen falte máis de 4 horas de docencia teórica, deberá superar a materia a través dun exame tipo test descrito en "outros comentarios sobre a avaliación". Entrega ao final de cada clase, ou cando se estableza en función da actividade desenvolvida, das evidencias do traballo realizado ao longo da mesma. Haberá 10 actividades distintas e cada unha delas terá un valor entre 0 e 0,3 puntos e, como mínimo, cada estudante debe entregar evidencias de 8 delas. En caso contrario, terá que facer o exame test final. Ao final das clases teóricas, cada estudante terá que entregar un documento de avaliación da materia e do traballo desenvolvido, así como unha autoavaliación de si mesmo/a. Este documento terá como mínimo os seguintes apartados: grao de asistencia ás clases teóricas, grao de cumprimento coas actividades desenvolvidas, as dúas actividades que máis lle gustaron e as dúas que menos, recomendacións para o futuro e autoavaliación persoal (nota que pensa que merece). Esta avaliación terá un valor comprendido entre 0 e 0,5 puntos.	35	CB2	CG3	CE2 CE4 CE13 CE15 CE16 CE24 CE35	CT1 CT4 CT7
Traballo	A realización do traballo é obrigatoria para superar a materia. Entregarase en soporte informático ao profesorado ou empregase a plataforma de teledocencia MooVi (https://moovi.uvigo.gal/), subíndoo ao espazo que o grupo terá na mesma dentro da materia. A metade da puntuación do traballo corresponderá ao informe escrito e o vídeo entregado, e a outra metade corresponderá á clase presentada ante a/o docente e as/os compañeiras/os do grupo de prácticas. O traballo considerase superado tras acadar, polo menos, 1,5 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos).	35	CB2	CG3	CE2 CE4 CE13 CE15 CE16 CE24 CE35	CT1 CT4 CT7
Simulación ou Role Playing	Exame onde cada estudante dirixirá 3 exercicios (1 en máquinas e 2 no chan) dunha maneira práctica (10 minutos por exercicio). Os exercicios serán elixidos ao azar polo propio estudantado dentro do conxunto de exercicios que se fixeron ao longo do curso. Se así o desexa a maioría do estudantado, ao rematar as clases de Pilates en máquinas farase o exame práctico desa parte (suprimíndose esa pregunta da data que lle corresponda na convocatoria de maio-xuño). Todas as preguntas valoraranse de 0 a 10 puntos. Para superar o exame, o/a estudante terá que acadar, polo menos, 1,50 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos).	30	CB2	CG3	CE2 CE4 CE13 CE15 CE35	CT1 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ao alumnado que non supere a materia, gardaráselle a parte superada para a convocatoria de segunda oportunidade do

mesmo ano académico (parte superada significa ter un 5 de 10 ou máis). Quen non cumpra coas obrigas sinaladas no apartado de cartafol, terá que facer un exame final tipo test. Características do mesmo: 40 preguntas de resposta única (duración máxima de 1 hora); tódalas preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, o estudante terá que acadar, polo menos, 1,50 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame práctico e co traballo, non se poderá obter menos de 1,2 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Por outra parte, sinalar que as deixadas en branco non descontarán, pero si o farán as contestacións erradas tal e como se indica na seguinte fórmula: $\text{Cualificación} = [\text{acertos} - (\text{erros}/\text{n}^\circ \text{opcións}-1) / \text{n}^\circ \text{preguntas}] \cdot 10$

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Calvo JB., **Pilates terapéutico. Para la rehabilitación del aparato locomotor.**, 9788491105008, Médica Panamericana, 2012

Geweniger V, Bohlander A., **Manual de pilates: ejercicios con colchoneta y aparatos como forma de prevención y rehabilitación**, 9788499105413, Paidotribo, 2016

Isacowitz R, Clippinger K., **Anatomía del pilates. Nueva edición ampliada y actualizada: Guía ilustrada para mejorar la estabilidad de core y mejorar el equilibrio**, 9788416676958, Tutor, 2020

Bibliografía Complementaria

Aaronson N, Turo AM., **Pilates para la recuperación del cáncer de mama**, 9788479029968, Tutor, 2016

Calais-Germain B, Raison B., **Pilates sin riesgo: 8 riesgos del Pilates y cómo evitarlos**, 9788492470174, La Liebre de Marzo, 2011

Calvo JB., **Método Pilates durante el embarazo, el parto y el posparto: una guía metodológica**, 9788491103738, Médica Panamericana, 2019

Fernández Arranz M, Lambruschini R, Fernández Arranz J., **Manual de Pilates aplicado al embarazo**, 9788498359022, Médica Panamericana, 2016

Humanes Balmont R., **Pilates basado en evidencias científicas**, 9788416097951, Vivelibro, 2014

Isacowitz R., **Pilates: manual completo del método Pilates**, 9788499105352, 2ª, Paidotribo, 2016

Kaplanek BA, Levine B, Jaffe WL., **Pilates y rehabilitación para síndromes y artroplastias**, 9788499104478, Paidotribo, 2014

Merrithew LG., **Manual de ejercicios completos de Matwork**, 1553609441, Stott Pilates, 2006

Pilates JH., **Tu salud: un sistema de ejercicios que ha revolucionado el mundo de la educación física**, 096149378X, Presentation Dynamics, 1998

Pilates JH, Miller WJ., **Volver a la vida con la contrología de Pilates**, 0961493798, Presentation Dynamics, 1998

Richardson C, Hodges P, Hides J., **Therapeutic exercise for lumbopelvic stabilization. A motor control approach for the treatment and prevention of low back pain**, 9780443072932, 2ª, Churchill Livingstone, 2004

Wood S., **Pilates para la rehabilitación: Recuperar lesiones y optimizar la estabilidad, la movilidad y la funcionalidad**, 9788416676767, Tutor, 2019

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Outros comentarios

Dentro da plataforma de teledocencia MooVi, nos datos persoais, ademais do correo-e, sería conveniente indicar un teléfono de contacto (onde se vos poida localizar rapidamente en caso de urxencia, normalmente o móbil) e subir unha fotografía (para facilitar aos docentes, sobre todo nas primeiras semanas, a identificación do alumnado)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en uroxiñecoloxía e obstetricia				
Materia	Fisioterapia en uroxiñecoloxía e obstetricia			
Código	P05G171V01306			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Soto González, María Mercedes			
Profesorado	Soto González, María Mercedes			
Correo-e	m.soto@uvigo.es			
Web	http://fisioterapia.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral	Nesta materia preténdese que o alumnado adquira os coñecementos e destrezas precisos para a prevención e o tratamento dos distintos procesos e patoloxías obstétricas e uro-xinecolóxicas.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde a perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE29	Coñecer as bases éticas e xurídicas da profesión nun contexto social cambiante.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade máis xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Distinguir entre a labor do/a fisioterapeuta no campo de la uroxiñecoloxía e obstetricia e outros ámbitos da fisioterapia	CB2	CG3	CE13 CE15	CT1 CT4 CT8
Identificar e valorar cada unha das estruturas anatómicas do chan pelviano así como a súa función	CB2	CG3	CE9 CE13 CE16 CE21 CE36	CT1
Distinguir entre as medidas de prevención e as medidas do tratamento da disfunción do chan pelviano	CB2		CE9 CE13 CE16 CE21 CE36	CT1

Coñecer o manexo dos recursos (aparellos) precisos para a exploración e tratamento uroxiñecolóxico e obstétrico	CB2	CG3	CE13 CE16 CE21 CE36	CT1
Ser capaz de realizar a valoración da disfunción do chan pelviano	CB2		CE13 CE16 CE21 CE36	CT1 CT4
Identificar e resolver as causas que producen incontinencia urinaria e as disfuncións sexuais masculinas e femininas	CB2		CE9 CE13 CE15 CE16 CE21 CE36	CT1 CT8
Coñecer e aplicar os diferentes programas de psicoprofilaxis obstétrica (parto, durante e posparto)	CB2	CG3	CE9 CE13 CE15 CE16 CE21 CE29 CE36	CT1
Coñecer e aplicar un programa de fisioterapia na etapa da menopausa	CB2	CG3	CE13 CE15 CE16 CE21 CE29 CE36	CT1

Contidos

Tema

Bases e fundamentos da fisioterapia en uroxiñecoloxía e obstetricia	-
Consideracións anatómicas e fisiolóxicas	-
Fisioterapia e embarazo	-
Fisioterapia no parto, parto e postparto	-
Disfuncións do chan pelviano	-
Incontinencia urinaria	-
Disfuncións sexuais	-
Fisioterapia e menopausa	-

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	21	57	78
Prácticas de laboratorio	16	38	54
Traballo tutelado	2	14	16
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Práctica de laboratorio	0.5	0	0.5
Traballo	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Dentro destas clases empregaranse as seguintes metodoloxías docentes: actividades inductorias, lección maxistral, estudo de casos, debate, foros de discusión e aprendizaxe colaborativa.
Prácticas de laboratorio	A metodoloxía docente empregada nas prácticas será a resolución de problemas, estudos de casos o debate e os foros de discusión.
Traballo tutelado	Para a realización do traballo tutelado empregarase a resolución de problemas de forma autónoma e a presentación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá solicitar tutorías de xeito presencial, por medio dun correo electrónico ou por campus remoto. A/o docente indicarlle a data e hora de dita tutoría.

Prácticas de laboratorio	O alumnado poderá solicitar titorías de xeito presencial, por medio dun correo electrónico ou por campus remoto. A/o docente indicarlle a data e hora de dita titoría.
Traballo tutelado	O alumnado poderá solicitar titorías de xeito presencial, por medio dun correo electrónico ou por campus remoto. A/o docente indicarlle a data e hora de dita titoría.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas			
Exame de preguntas de desenvolvemento	O exame teórico constará de preguntas de desenvolvemento. Para superar esta parte a/o alumna/o deberá obter unha cualificación de 5 sobre 10.	45	CB2	CG3	CE9 CE13 CE15 CE16 CE21 CE29 CE36	CT1 CT4 CT8
Práctica de laboratorio	A proba consistirá en resolver dous supostos prácticos que o alumnado deberá de escoller ao chou. Para superar esta parte a/o alumna/o deberá obter unha cualificación de 5 sobre 10.	45	CB2		CE13 CE16 CE21 CE36	CT1 CT4 CT8
Traballo	Elaborarase un traballo dos contidos da materia. A realización, exposición e defensa do traballo será obrigatoria.	10	CB2	CG3	CE21 CE29 CE36	CT1 CT4 CT8

Outros comentarios sobre a Avaliación

A realización do traballo é obrigatoria e a súa valoración realizarase a través do traballo escrito e da presentación e defensa do mesmo.

Para superar a materia a/o alumna/o debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Para poder presentarse ao exame práctico a/o alumna/o debe realizar o exame teórico.

O alumnado poderá acollerse a modalidade de avaliación continua da parte práctica, sendo nese caso a asistencia obrigatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- Walker C., **Fisioterapia en obstetricia y uroginecología**, 978-8445821022, 2ª, Elsevier Masson, 2013
- Castillo Montes FJ., **Fisioterapia obstétrica y uroginecológica**, 9788413013633, 1ª, Formación Alcalá, 2018
- Blanquet Rochera M., **Fisioterapia en las disfunciones sexuales femeninas**, 978-8499482682, 1ª, ECU, 2010
- Ramírez I, Blanco L, Kauffmann S., **Rehabilitación del suelo pélvico femenino: práctica clínica basada en la evidencia**, 9788498354645, 1ª, Editorial médica Panamericana, 2014
- Dietz HP, Hoyte LPJ, Steensma AB., **Atlas of pelvic floor ultrasound**, 9781846285202, 1ª, Springer, 2008
- Torres Lacomba M, Meldaña Sánchez A., **Fisioterapia del suelo pélvico**, 9788491104537, 1ª, Panamericana, 2022

Bibliografía Complementaria

- Soto M, Da Cuña I, Gutiérrez M, López S., Ojea A, Lantarón E., **Early 3-month treatment with comprehensive physical therapy program restores continence in urinary incontinence patients after radical prostatectomy: A randomized controlled trial**, 10.1002/nau.24389, Neurourol Urodyn ., 2020
- Soto-González M, Da Cuña-Carrera I, Gutiérrez-Nieto M, Lantarón-Caeiro EM., **Assessment of male urinary incontinence postprostatectomy through the Consultation on Incontinence Questionnaire-Short Form**, 10.1016/j.purol.2019.10.007, Prog Urol, 2020
- Soto-González M, Da Cuña-Carrera I, Gutiérrez-Nieto M, Lantarón-Caeiro EM., **Assessment of male urinary incontinence postprostatectomy through the Consultation on Incontinence Questionnaire-Short Form.**, 10.1016/j.purol.2019.10.007, Prog Urol, 2020

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en pediatría				
Materia	Fisioterapia en pediatría			
Código	P05G171V01307			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Monge Pereira, Esther			
Profesorado	Monge Pereira, Esther			
Correo-e	emongepereira@gmail.com			
Web				
Descrición xeral	Materia optativa de 6 créditos, dirixida a estudar os recursos de fisioterapia existentes para a toma de decisións de abordaxe terapéutica entre a variedade de problemas que poden alterar o desenvolvemento motriz nos pacientes pediátricos.			

Competencias	
Código	
CB4	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.
CT8	Capacidade para comprender o significado e aplicación da perspectiva de xénero nos distintos ámbitos de coñecemento e na práctica profesional co obxectivo de alcanzar unha sociedade mais xusta e igualitaria.

Resultados de aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Coñecer os principais procesos patolóxicos en pediatría que levan a alteracións cognitivo-funcionais.	CB4	CG2	CE9 CE20 CE21 CE38	CT1 CT4 CT7
Describir o proceso natural de desenvolvemento psicomotor e en distintas situacións patolóxicas, as cales levan a unha alteración do proceso natural de desenvolvemento psicomotor.			CE7 CE9	CT1

Describir as principais abordaxes de fisioterapia para a intervención con pacientes pediátricos.	CB4	CG1	CE7 CE9 CE16 CE19 CE21	CT1 CT7
Describir e demostrar como avaliar o estado funcional e intervir cun protocolo de estimulación psicomotriz en poboación infantil.	CB4	CG1 CG2	CE7 CE9 CE16 CE18 CE19 CE20 CE21 CE38	CT1 CT7
Realizar, expor e defender un traballo en grupo ou individual acerca dun tema relacionado cos contidos da materia.	CB4	CG1 CG2	CE7 CE9 CE16 CE18 CE19 CE20 CE21 CE38	CT1 CT7 CT8

Contidos

Tema	
Proceso de desenvolvemento psicomotor	- Reflexos primitivos - Ontogénese 0-12 meses.
Procesos patolóxicos prevalentes en pediatria	- Parálise cerebral e patoloxías afíns. - Patoloxías congénitas. - Patoloxías respiratorias. - Patoloxías ortopédicas.
Avaliación funcional en pediatria	- Escalas de clasificación. - Escalas de avaliación funcional.
Intervención fisioterapéutica en pediatria	- Estimulación temperá. - Abordaxe do cólico do lactante. - Métodos específicos de intervención en fisioterapia: Bobath, Vojta, Le Meteyer, Castelo Morais. - Fisioterapia respiratoria en pediatria. - Intervención de fisioterapia en contornas educativas. - Adaptación e elaboración de axudas posturais e de mobilidade que axuden ao neno a nivel estrutural, funcional, de actividade e participación.
Programas de estimulación psicomotriz	- Protocolos de psicomotricidade dirixida. - loga pediátrico.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Presentación	1	0	1
Lección maxistral	22	64	86
Prácticas de laboratorio	32	20	52
Traballo tutelado	1	0	1
Foros de discusión	0	1	1
Presentación	1	0	1
Debate	4	0	4
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	3	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Terán a finalidade de transmitir os obxectivos e a planificación da materia, así como aclarar os criterios de avaliación a seguir.
Presentación	Exposición e defensa por parte da/o alumna/o ante a/o docente e as/os estudantes do traballo tutelado.
Lección maxistral	As clases teóricas serán participativas e nelas utilizarase o estudo de casos, o debate e a resolución de problemas. O alumnado terá á súa disposición en MOOVI apuntamentos que lle servirán de guía para o exame e de estudo previo de certas actividades.

Prácticas de laboratorio	Empregarase a demostración experimental, o role playing, o tratamento didáctico de erros e o adestramento sistemático. O/a docente fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación o alumnado realizará por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polo/a docente e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha banda a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e a ergonómia do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude de aprendizaxe do alumnado.
Traballo tutelado	O alumnado deberá elaborar, expor e defender un traballo en grupo.
Foros de discusión	Existirá un foro de discusión a disposición do alumnado para preguntar e resolver dúbidas, de modo que todas as dúbidas queden recollidas para a aprendizaxe do grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	Titorías en grupo para resolver dúbidas acerca da exposición e defensa do traballo.
Lección maxistral	Titorías individuais ou grupais para resolver dúbidas relacionadas coas clases teóricas, ademais do emprego do foro de discusión onde quedarán resoltas as dúbidas.
Prácticas de laboratorio	Titorías individuais ou grupais para resolver dúbidas relacionadas coas clases prácticas previa cita por mail ou a través da plataforma MOOVI.
Traballo tutelado	Tutorías en grupo para resolver dúbidas acerca da elaboración do traballo grupal.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exame teórico de preguntas curtas.	40	CE7 CE9 CE19 CT7
Prácticas de laboratorio	Exame práctico de resolución dun suposto clínico mediante role playing.	50	CB4 CG1 CG2 CE7 CE16 CE18 CE19 CE20 CE21 CE38 CT4 CT7 CT8
Traballo tutelado	Valoración da redacción e os contidos da memoria escrita.	5	CG1 CT1 CT4 CT7
Presentación	Valoración da claridade de exposición e resolución de dúbidas por parte da clase e do/a profesor/a.	5	CB4 CT1 CT4 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A realización do traballo é obrigatoria así como a presentación e defensa do mesmo.

Para poder presentarse ao exame práctico, a/o alumna/o debe realizar o exame teórico.

Para superar a materia, a/o alumna/o debe superar o exame teórico e o práctico de forma independente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

María Lourdes Macías Merlo y Joaquín Fagoaga Mata, **Fisioterapia en Pediatría**, 9788491102120, 2, Editorial Médica Panamericana, 2018

Mónica Yamile Pinzón Bernal y Luisa Matilde Salamanca Duque, **Evaluación Neuropediátrica Funcional Fundamentos y métodos de aplicación.**, 9788491108313, 1, Editorial Médica Panamericana, 2021

Juan Espinosa Jorge et al., **Guía esencial de rehabilitación infantil**, 978-8491106180, 1, Editorial Médica Panamericana, 2021

Bibliografía Complementaria

Graciela Basso, **Neurodesarrollo en Neonatología**, 9789500694889, 1, Editorial Médica Panamericana, 2016

Pablo Rosselli Cock y José Luis Duplat Lapides, **Ortopedia Infantil**, 9789588443287, 2, Editorial Médica Panamericana, 2012

L.Cascos-Vicente et al., **Abordaje fisioterapéutico en el tratamiento del cólico del lactante. Una revisión sistemática**, <https://doi.org/10.1016/j.ft.2021.09.001>, 2021

Castillo Montes Francisco Javier, **Fisioterapia respiratoria en pediatría**, 9788413236711, Formación Alcalá, S.L., 2019

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Fisioterapia en trastornos neuromotrices/P05G171V01301

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisiología: Movimiento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en especialidades clínicas I				
Materia	Fisioterapia en especialidades clínicas I			
Código	P05G171V01308			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González González, Yoana			
Profesorado	González González, Yoana Monge Pereira, Esther			
Correo-e	yoana@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia está enfocada ó aprendizaxe dos coñecementos teórico-prácticos que debe de ter un fisioterapeuta que participe na rehabilitación de persoas que padecen as consecuencias dunha disfunción do sistema neuromusculoesquelético. Abordaranse os beneficios da práctica adecuada de fisioterapia naqueles pacientes con disfuncións neuromusculoesqueléticas, xa que para que ésta sea beneficiosa, debe estar axustada ás capacidades da persoa, respetando as súas limitacións e favorecendo a súa funcionalidade. Para iso, os estudantes adquirirán a formación e o coñecemento que lles permita valorar o estado do paciente e lles permita propor as modalidades de fisioterapia axustadas ó seu nivel funcional, tendo en conta aquelas prácticas que poidan ser contraproducentes.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
CB5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo del proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE22	Coñecer e aplicar as guías de boa práctica clínica.
CE35	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para la reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CE37	Adquirir a experiencia clínica adecuada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias	
Identificar os procesos neurolóxicos do Sistema Nervioso Central, Periférico, Enfermidades neurodexenerativas, lesións medulares e enfermidades pediátricas susceptibles de recibir tratamento de fisioterapia.	CB2	CE9 CE13 CE21	
Facer a valoración e tratamento de fisioterapia en patoloxías de orixe neurolóxico relacionadas co Sistema Nervioso Central, Periférico, Enfermidades Neurodexenerativas, Lesións medulares, e Enfermidades Pediátricas.	CB2	CE9 CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE35 CE36 CE37	
Avaliar os resultados do tratamento e realizar tanto os informes de seguimento como o informe de alta do paciente.	CB2 CB3 CB5	CE13 CE21	CT1
Extraer información relevante dun tema relacionado coa materia, tanto no referente a patoloxías, métodos e técnicas de tratamento, a prevención e a promoción da saúde, así como expoñer e defender o mesmo.	CB2	CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE36 CE37	CT1 CT4

Contidos

Tema	
Métodos de Fisioterapia no tratamento das patoloxías pediátricas.	Coñecer as diferentes metodoloxías de tratamento das disfuncións pediátricas.
Fisioterapia nas afeccións do Sistema Nervioso Periférico.	Coñecer as metodoloxías de tratamento das enfermidades do sistema nervioso periférico.
Fisioterapia nas lesións medulares	Coñecer as metodoloxías de tratamento das lesións medulares.
Fisioterapia nos procesos neuromusculares.	Coñecer os principios fundamentais de traballo nos procesos neuromusculares.
Fisioterapia en oncoloxía	Coñecer os principios fundamentais de tratamento dos pacientes que padecen un proceso oncolóxico.
Fisioterapia nos procesos dexenerativos (Parkinson, esclerosis múltiple, ELA...)	Coñecer os principios fundamentais de aplicación das metodoloxías de tratamento dos diferentes procesos dexenerativos.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	31	78	109
Presentación	1	6	7
Prácticas de laboratorio	40	60	100
Traballo	6	0	6
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Simulación ou Role Playing	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Indicaranse as directrices das metodoloxías que deberán de desenvolver os estudantes durante a realización da materia.
Lección maxistral	Trasmitirase información sobre os contidos da materia mediante a exposición apoiada con material audiovisual.
Presentación	Presentaranse os contidos da materia, así como as metodoloxías que se desenvolverán durante a mesma.
Prácticas de laboratorio	A/o alumna/o deberá realizar a práctica dos contidos presentados.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolveranse as dúbidas plantexadas no desenvolvemento dos contidos teóricos, ademais de durante o desenvolvemento das clases, mediante tutorías presenciais nos despachos do profesorado ou mediante o correo electrónico.
Prácticas de laboratorio	Resolveranse as dúbidas plantexadas no desenvolvemento dos contidos prácticos, ademais de durante as clases, mediante tutorías presenciais nos despachos do profesorado ou mediante o correo electrónico.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación		Competencias Avaliadas	
Lección maxistral	Avaliaráanse os coñecementos adquiridos mediante a lección maxistral a través dun exame de preguntas obxectivas.	40	CB2	CE9 CE13 CE21	
Presentación	Avaliaranse os coñecementos e as competencias adquiridos mediante a realización do traballo tutelado a través da presentación do traballo escrito e da súa defensa.	20	CB2	CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE36 CE37	CT1 CT4
Prácticas de laboratorio	Avaliaranse os coñecementos e habilidades adquiridos mediante as prácticas de laboratorio a través da simulación ou role playing.	40	CB2 CB3 CB5	CE9 CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE35 CE36 CE37	CT1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder presentarse ó exame teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia. Para superar a materia débese ter superados o traballo, o exame teórico e o exame práctico de forma independente. Para poder presentarse ao exame práctico débese presentar ao exame teórico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Marta Bisbe Gutiérrez, Carmen Santoyo Medina, Vicenç Tomàs Segarra i Vidal., **Fisioterapia en Neurología: Procedimientos para restablecer la capacidad funcional.**, 9788498353068, Medica Panamericana, 2012

Marta Bisbe Gutiérrez, Carmen Santoyo Medina, **Fisioterapia en neurología: Procedimientos para restablecer la capacidad funcional**, 8491105573, Medica Panamericana, 2021

Sophie Levitt, **Tratamiento de la parálisis cerebral y del retraso motor**, 9788498357509, 5ª edición, Medica Panamericana, 2013

Bibliografía Complementaria

Roberto Cano de la Cuerda, Rosa Mª Martínez Piédrola, Juan Carlos Miangolarra Page, **Control y Aprendizaje Motor**, 9788491105374, Medica Panamericana, 2015

Roberto Cano de la Cuerda, Susana Collado Vázquez., **Neurorrehabilitación: Métodos específicos de valoración y tratamiento**, 9788491104070, Medica Panamericana, 2012

Rodríguez, Mª & Cano de la Cuerda, Roberto & Collado-Vazquez, Susana & Casas, Patricia, **Apps en neurorrehabilitación**, 978-84-9085-727-4, Dykinson, 2016

Kisner y Colby, **Ejercicio Terapéutico: Fundamentos y técnicas**, 978-9500600965, Medica Panamericana, 2010

Calais, Blandine, **ANATOMIA PARA EL MOVIMIENTO (T. I): INTRODUCCION AL ANALISIS DE LAS TECNICAS CORPORALES**, 8487403131, La liebre de marzo, 2012

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Fisioterapia en trastornos neuromotrices/P05G171V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en especialidades clínicas II				
Materia	Fisioterapia en especialidades clínicas II			
Código	P05G171V01309			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Soto González, María Mercedes			
Profesorado	González González, Yoana Soto González, María Mercedes			
Correo-e	m.soto@uvigo.es			
Web	http://http://fisioterapia.uvigo.es/gl/			
Descrición xeral	Nesta materia preténdese que o alumnado adquira os coñecementos e destrezas, precisos para o tratamento dos distintos procesos e patoloxías do sistema musculoesquelético, desde la perspectiva de la fisioterapia.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
CB5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE22	Coñecer e aplicar as guías de boa práctica clínica.
CE36	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para la reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
CE37	Adquirir a experiencia clínica adecuada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT4	Creatividade, espírito emprendedor e adaptación a novas situacións

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
Identificar os procesos músculo-esqueléticos, reumatolóxicos, ortopédicos, urogincolóxicos e dermatolóxicos, susceptibles de recibir tratamento de fisioterapia.	CB2	CE9 CE13 CE21

Realizar a valoración, establecer os obxectivos e aplicar o tratamento de fisioterapia axeitado nas patoloxías de orixe músculo-esqueléticas, reumatolóxica, ortopédica, uroxincolóxica e dermatolóxica.	CB2	CE9 CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE36 CE37	
Avaliar os resultados do tratamento e realizar tanto os informes de seguimento coma o informe de alta do paciente	CB2 CB3 CB5	CE13 CE21	CT1
Extraer información relevante dun tema relacionado coa materia, tanto no referente a patoloxías, métodos e técnicas de tratamento, a prevención e a promoción de saúde.	CB2	CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE36 CE37	CT1 CT4

Contidos

Tema	
Fisioterapia nos documentos traumáticos e óseos -	
Fisioterapia nos procesos ortopédicos e óseos -	
Fisioterapia en dermatoloxía -	
Fisioterapia nos procesos uroxincolóxicos -	
Fisioterapia, actividade física e patoloxía -	
Fisioterapia en amputados -	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	87	124
Prácticas de laboratorio	39.5	60	99.5
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Simulación ou Role Playing	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Nestas clases empregaranse as seguintes metodoloxías: actividades introdutorias, foros de discusión aprendizaxe colaborativa, estudo de casos e resolución de problemas.
Prácticas de laboratorio	No desenvolvemento das prácticas empregaranse metodoloxías como resolución de problemas, estudo de casos, debate e resolución de problemas de forma autónoma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá solicitar titorías a través do correo electrónico, xa sexan de xeito presencial ou por medio do campus remoto
Prácticas de laboratorio	O alumnado poderá solicitar titorías a través do correo electrónico, xa sexan de xeito presencial ou por medio do campus remoto

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Exame de preguntas obxectivas	O exame teórico constará de preguntas de desenvolvemento. Para superar esta parte a/o alumna/o deberá obter unha cualificación de 5 sobre 10.	50	CB2 CB3 CB5	CE9 CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE36 CE37	CT1 CT4
Simulación ou Role Playing	A proba consistirá en resolver dous supostos prácticos que o alumnado deberá de escoller a chou. Para superar esta parte a/o alumna/o deberá obter unha cualificación de 5 sobre 10.	50	CB2 CB3 CB5	CE9 CE13 CE16 CE19 CE20 CE21 CE22 CE36 CE37	CT1 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia a/o alumna/o debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Para poder presentarse ao exame práctico a/o alumna/o debe realizar o exame teórico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alegre C., **Fisioterapia en reumatología**, 9788460721000, 1ª, Alcalá de Henares: Asetip, 2001

Goodyer Paul., **Compendio de técnicas en rehabilitación musculoesquelética**, 84-486-0507-1, 1ª, McGraw-Hill Interamericana, 2003

Seco Calvo J., **Fisioterapia en Especialidades Clínicas**, 978-84-9835-944-2, 1ª, Médica Panamericana, 2016

Walker C., **Fisioterapia en obstetricia y uroginecología**, 9788445821022, 2ª, Elsevier Masson, 2013

Seco Calvo J., **Afecciones medicoquirúrgicas para fisioterapeutas**, 978-849-835-945-9, Médica Panamericana, 2017

Charles E. Giangarra, **Rehabilitación ortopédica clínica**, 978-849-113-259-2, 4ª, Elsevier, 2018

Klaus Buckup & Johannes Buckup, **Pruebas clínicas para patología ósea, articular y muscular**, 978-844-582-521-1, 5ª, Elsevier, 2013

Seco Calvo J., **Metodos específicos de intervencion en fisioterapia**, 978-8498359435, Médica Panamericana, 2021

Castillo Montes FJ., **Fisioterapia en el tratamiento de cicatrices**, 9788418980220, ALCALA GRUPO, 2022

Bibliografía Complementaria

Haarer-Becker R, Schoer D., **Manual de técnicas de fisioterapia: (aplicación en traumatología y ortopedia)**, 9788480195065, Editorial Paidotribo, 2001

Miralles Marrero R, Miralles-Rull I., **Biomecánica clínica de las patologías del aparato locomotor**, 9788445816806, 1ª, Elsevier Masson, 2006

Orrego & Morán, **Ortopedia y traumatología básica**, 978-956-358-108-9, Universidad delos Andes, 2014

Díaz Mohedo,, **Manual de Fisioterapia en traumatología**, 978-849-022-871-5, Elsevier, 2015

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia no linfedema				
Materia	Fisioterapia no linfedema			
Código	P05G171V01310			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Cuña Carrera, Iria da			
Profesorado	Cuña Carrera, Iria da			
Correo-e	iriadc@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de Fisioterapia no linfedema é unha materia optativa do segundo semestre do Grado en Fisioterapia. Con ela se pretende que acadedes competencias tanto teóricas como prácticas para abordaxe dos diferentes tipos de edemas en diferentes ámbitos desde a oncoloxía, a estética, a obstetricia e a traumatoloxía entre outros. É unha materia con moita carga práctica, para aprender a realización de tódalas técnicas incluídas na Terapia Desconxectiva Complexa, que a terapia recomendada na actualidade para o tratamento do linfedema. Materia do programa English Friendly. Os estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CE7	Coñecer os trocos fisiolóxicos e estruturais que se poden producir como consecuencia da aplicación da fisioterapia.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE17	Coñecer, deseñar e aplicar as distintas modalidades e procedementos xerais de intervención en fisioterapia: Masoterapia, Electroterapia, Magnetoterapia, Hidroterapia, Balneoterapia, Climatoterapia, Talasoterapia, Termoterapia, Crioterapia, Vibroterapia, Fototerapia, Presoterapia, terapias derivadas doutros axentes físicos, así como aspectos fundamentais da Ergoterapia e outras terapias afíns ao ámbito de competencia da fisioterapia.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE22	Coñecer e aplicar as guías de boa práctica clínica.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a fisioloxía e fisiopatoloxía linfática e describir as bases do Drenaxe Linfático Manual e da Terapia Desconxectiva Complexa	CE7 CE16 CE17 CE21 CE38
Identificar a fisiopatoloxía en oncoloxía, en cirurxía plástica, reparadora e estética susceptible de tratamento de linfedema	CE7 CE9

Levar a cabo un protocolo de cinesiterapia aplicado a un paciente con linfedema.	CB2	CG1	CE16 CE22	CT1 CT7
--	-----	-----	--------------	------------

Contidos

Tema	
TEMARIO TEÓRICO	
Anatomía e fisioloxía do sistema linfático	Introdución ao sistema linfático. Fisioloxía linfática. Fisiopatoloxía linfática. Fisiopatoloxía da formación de edemas de orixe vascular e linfático.
Fisioterapia do linfedema en cirurxía plástica, reparadora e estética.	Bases da drenaxe linfática manual. Profilaxis do edema.
Fisioterapia do linfedema en oncología	Fisioterapia desconxectiva complexa. Drenaxe linfática manual en pacientes oncolóxicos. Vendaxe multicapas. Presoterapia. Exercicio terapéutico
TEMARIO PRÁCTICO	
Drenaxe linfático manual	Práctica de drenaxe linfático manual en membro superior, membro inferior, tronco e cara. Maniobras de chamada e de reabsorción.
Vendaxe multicapa	Práctica de vendaxe multicapa en membro superior e membro inferior
Presoterapia	Práctica de presoterapia en membro superior e membro inferior

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	14	65	79
Prácticas de laboratorio	25	28	53
Traballo tutelado	1	14	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Práctica de laboratorio	1	0	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Dentro destas clases se usarán as seguintes metodoloxías docentes: actividades introductorias, lección maxistral, resolución de problemas, debate, foros de discusión e aprendizaxe colaborativo.
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio fomentárase o debate así como o estudo de casos.
Traballo tutelado	A través da realización do traballo se fomentará a resolución de problemas de forma autónoma. O traballo contará coa realización de un documento escrito así como á súa presentación na aula.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Titorías presencialmente, por correo electrónico ou a través do campus remoto cando o alumnado o solicite
Prácticas de laboratorio	Titorías presencialmente, por correo electrónico ou a través do campus remoto cando o alumnado o solicite
Traballo tutelado	Titorías en pequeno grupo presencialmente, por correo electrónico ou a través do campus remoto cando o alumnado o solicite.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame teórico: consta de 5 preguntas, non podendo deixar ningunha sen contestación efectiva.	40	CE7 CE9 CE16 CE17 CE21 CE38

Práctica de laboratorio	Exame práctico: realizar un suposto práctico.	50	CG1	CE16	CT7
	Avaliación continua: O alumno pode acollerse a avaliación continua dos contidos prácticos, neste suposto exívese o 100% de asistencia			CE17	
				CE18	
				CE21	
				CE22	
Traballo	A realización, exposición e defensa do traballo é obrigatoria. Valorarase a formulación e análises realizadas, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	10	CB2	CG1	CE16 CT1 CE17 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

A realización do traballo é obrigatoria así como a presentación e defensa do mesmo.

Avaliación continua práctica: Para acollerse a avaliación continua dos contidos prácticos se exige a asistencia a tódalas prácticas.

Para poder presentarse ao exame práctico, a/o alumna/o debe realizar o exame teórico.

Para superar a materia, a/o alumna/o debe superar o exame teórico, a parte práctica e traballo de forma independente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Executive Committee of the International Society of Lymphology, **The diagnosis and treatment of peripheral lymphedema: 2020 Consensus Document of the International Society of Lymphology**, PMID: 32521126,

Leduc, A, Leduc, O, **Drenaje Linfático Teoría y Práctica.**, Masson, Barcelona 2003

Ferrandez Jean-Claude, **El Sistema linfático**, Panamericana, Madrid 2006

Bibliografía Complementaria

Leduc, A, Leduc, O, <http://www.lympho.net>,

Millán Casas, Laura, **Linfedema: estudio y tratamiento.**, Alcalá la Real: Formación Alcalá,, 2012

Roldán Jiménez, C, **Cáncer de mama y ejercicio físico**, 9798632300544, 2021

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fisioterapia xeral I/P05G171V01204

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia na diversidade funcional				
Materia	Fisioterapia na diversidade funcional			
Código	P05G171V01311			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Machado de Oliveira, Iris			
Profesorado	Machado de Oliveira, Iris Monge Pereira, Esther			
Correo-e	irismacoli@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta é unha materia optativa de segundo cuadrimestre de terceiro curso que está centrada na diversidade funcional e especialmente no proceso do envellecemento. En diversidade funcional, o fisioterapeuta debe valorar ao seu paciente identificando aqueles aspectos que merecen especial intervención para manter a maior independencia posible. Finalmente, a reeducación psicomotriz pode ser unha abordaxe moi interesante en pacientes con diversidade funcional pois permite un enfoque centrado nos principais aspectos da psicomotricidade: área motora, cognitiva e socioafectiva.			

Competencias

Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG2	Incorporar os principios éticos e legais da profesión á práctica profesional e integrar aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE3	Identificar os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde ou enfermidade das persoas, familias e comunidade.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde a perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT3	Recoñecemento á diversidade e á multiculturalidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Definir o concepto de diversidade funcional, ademais do seu contexto actual na sociedade.	CB2	CG3	CE9 CE13	CT3
Describir e proceso natural de envellecemento e as distintas situacións patolóxicas que concorren con esa etapa da vida.	CB2	CG3	CE3 CE9 CE13	CT1 CT3
Describir as principais abordaxes de fisioterapia para a intervención con pacientes con algún tipo de diversidade funcional ou situación de dependencia.	CB2	CG1 CG3	CE3 CE9 CE13 CE16	CT1 CT3
Describir e diferenciar os principais recursos de axuda técnica dispoñibles para persoas con distintos graos de dependencia e diversidade funcional para facilitar as súas tarefas diarias, profesionais ou deportivas.	CB2	CG1 CG2 CG3	CE3 CE9 CE13	CT1 CT3

Describir e demostrar como avaliar o estado funcional e intervir cun programa de reeducación psicomotriz en poboación maior.	CB2	CG1 CG2 CG3	CE3 CE9 CE13 CE16 CE38	CT1 CT3
Realizar, expor e defender un traballo en grupo ou individual acerca dun tema relacionado cos contidos da materia.	CB2	CG1 CG2 CG3	CE9 CE13 CE16 CE38	CT1 CT3

Contidos

Tema	
Diversidade funcional.	Afondar no concepto da diversidade funcional e o seu contexto actual.
Proceso de envellecemento.	Coñecer os cambios fisiolóxicos e morfolóxicos que experimentan os diferentes sistemas orgánicos e como estes cambios poden conducir a diferentes procesos patolóxicos e diminución funcional.
Fisioterapia na diversidade funcional, dependencia e saúde mental.	Coñecer como a fisioterapia pode ter un papel fundamental en promover a independencia de pacientes con diversidade funcional, situación de dependencia (e cos seus familiares) e afectación mental.
Avaliación funcional na diversidade funcional	Coñecer e practicar coas principais ferramentas destinadas a definir o estado funcional dos pacientes de cara a planear unha intervención baseada nos programas de reeducación psicomotriz.
Programas de reeducación psicomotriz.	Coñecer e practicar como estruturar diferentes sesións de reeducación psicomotriz en diferentes poboacións tendo en conta a área motora, cognitiva e psicoafectiva da reeducación psicomotriz.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	1	2
Traballo tutelado	2	2	4
Lección maxistral	22	40	62
Prácticas de laboratorio	16	30	46
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	12	13
Simulación ou Role Playing	1	12	13
Traballo	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	A coordinadora da materia explicará os puntos a ter en conta referentes ao temario da materia e os seus docentes responsables, a forma de avaliación a levar a cabo e como estarán estruturadas as clases teóricas e prácticas da materia, ademais do traballo en grupo ou individual que se debe realizar. Explicará tamén a proposta de programación de clases a levar a cabo durante o cuadrimestre ben como as datas de realización dos exames. Finalmente, explicará as obrigacións docentes do alumnado para o desenvolvemento da materia.
Traballo tutelado	Desenvolvemento dun traballo teórico/práctico sobre unha temática relacionada cos contidos da materia. Os grupos de traballo determinaranse por temática ao principio do cuadrimestre pola coordinadora da materia. Existe a posibilidade de que o traballo se desenvolva de forma individual. O traballo constará dunha primeira parte onde se fará unha revisión da literatura científica sobre o tema acordado (entregarase unha pequena parte escrita) e unha segunda parte onde levarase a cabo un vídeo titorial (relacionado co tema do traballo). Farase un seguimento individual de cada integrante do grupo (si o traballo é en grupo) pois as notas estableceranse de forma individual. Os prazos de entrega do traballo e presentación (a través da plataforma Moovi) publicaranse a principio do cuadrimestre na plataforma virtual Moovi.
Lección maxistral	Nas clases teóricas combinarase a lección maxistral con clases teórico-participativas onde se fomente e motive a participación do alumnado. Poderase establecer actividades previas á impartición da clase e a súa entrega a través da plataforma virtual Moovi para a súa posterior discusión durante a clase teórica. Ademais, poderanse levar a cabo, durante as clases, actividades de resolución de problemas e aprendizaxe colaborativo. A criterio dos docentes responsables polos diferetes módulos, poderanse establecer foros de discusión no espazo propio da materia na plataforma de docencia virtual Moovi.
Prácticas de laboratorio	Seguirase unha metodoloxía demostrativa, buscando a integración dos coñecementos teóricos na práctica. A/o alumna/o realizará a práctica, sendo corrixis polos/a docente e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Ademais, exporanse estudos de caso e debates relacionados coa temática das clases.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	A atención personalizada estará centrada en solucionar dúbidas, en orientar o traballo a realizar na materia, e a levar rexistro e valorar o realizado polo alumnado dun mesmo grupo e tamén de forma individual para cada integrante. Poderase facer de forma presencial ou de forma remota a través de Campus Remoto no despacho virtual de cada profesor/a da materia.
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas referentes ao temario teórico que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia. Poderase facer de forma presencial ou de forma remota a través de Campus Remoto no despacho virtual de cada profesor/a da materia.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na solución das dúbidas referentes ao temario práctico que poida ter o alumnado e a orientar os seus esforzos na materia. Poderase facer de forma presencial ou de forma remota a través de Campus Remoto no despacho virtual de cada profesor/a da materia.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación		Competencias Avaliadas		
Exame de preguntas de desenvolvemento	Consta de preguntas de desenvolver sobre o temario da materia. Todas as preguntas terán o mesmo valor.	50	CB2	CG1	CE3	CT1
				CG2	CE9	CT3
				CG3	CE13	
					CE16	
Simulación ou Role Playing	Exame práctico onde o alumnado contesta dun modo práctico diferentes preguntas. Estes supostos prácticos son elixidos ao azar. Para poder realizar o exame práctico, o/a alumno/a debe presentarse primeiro ao teórico.	35	CB2	CG1	CE3	CT1
				CG2	CE9	CT3
				CG3	CE13	
					CE16	
					CE38	
Traballo	A realización do traballo da materia e telo superado é obrigatorio para superar a materia. O traballo considerárase superado si alcanza, polo menos, 0,75 puntos. O traballo será entregado en soporte dixital empregando a plataforma virtual Moovi.	15	CB2	CG1	CE9	CT1
				CG2	CE13	CT3
				CG3	CE16	
					CE38	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Delgado-Ojeda & Castillo-Montes, **Rehabilitación y fisioterapia en geriatría**, 978-84-9149-063-0, 2016

Quirós-Aragón, **Psicomotricidad Guía de evaluación e intervención**, 978-84-368-2778-1, 2012

Millán-Calenti, **Gerontología y geriatría : valoración e intervención**, 978-84-9835-266-5, 2010

Organización Mundial de la Salud, **Clasificación Internacional del Funcionamiento, de la Discapacidad y de la Salud**, 92-4-154542-9, 2001

Bibliografía Complementaria

Osorio-Rivera et al, **Efectos de un programa de actividad física integral sobre la motricidad gruesa de niños y niñas con diversidad funcional**, 10.22507/rli.v16n1a2, 2019

Fennely et al, **Patient-reported outcome measures in advanced musculoskeletal physiotherapy practice: a systematic review**, 10.1002/msc.1200, 2018

Mani et al, **Validity and reliability of Internet-based physiotherapy assessment for musculoskeletal disorders: a systematic review**, 10.1177/1357633X16642369, 2017

Blanco-Magadán et al, **El Fisioterapeuta en la Educación Inclusiva**, 978-84-16664-50-4, 2017

Brugué, **¿Discapacidad o diversidad funcional?**, 10.14201/scero20154627997, 2015

Landinez-Parra et al, **Proceso de envejecimiento, ejercicio y fisioterapia**, ISSN 0864-3466, 2012

Quinn et al, **Functional assessment in older people**, 10.1136/bmj.d4681, 2011

Ferreira, **De la minus-valía a la diversidad funcional: un nuevo marco teórico-metodológico**, <https://revistas.ucm.es/index.php/POSO/article/view/POSO1010130045A>, 2010

Díaz & Ferreira, **DESDE LA DIS-CAPACIDAD HACIA LA DIVERSIDAD FUNCIONAL Un ejercicio de Dis-Normalización**, 10.3989/ris.2008.05.22, 2010

Palacios & Romañach, **EL MODELO DE LA DIVERSIDAD: UNA NUEVA VISIÓN DE LA BIOÉTICA DESDE LA PERSPECTIVA DE LAS PERSONAS CON DIVERSIDAD FUNCIONAL (DISCAPACIDAD)**, 1887-3898, 2008

Fisioterapia en Movimiento, **Diagnóstico en Fisioterapia Modelo CIF**, <https://www.youtube.com/watch?v=wtW7sjuyCFk>, 2022

Lazcano, **Clasificación Internacional de la Funcionalidad y de la Discapacidad y de la Salud Explicación y ejemplos**, <https://www.youtube.com/watch?v=cekFimPrb6k>, 2020

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisiología: Fisiología humana/P05G171V01102

Fisiología: Movimiento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Anatomía humana: Afecciones médicas/P05G171V01201

Anatomía humana: Afecciones quirúrgicas/P05G171V01202

Fisioterapia en trastornos neuromotrices/P05G171V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Rehabilitación cardíaca				
Materia	Rehabilitación cardíaca			
Código	P05G171V01312			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Represas, Alicia			
Profesorado	González Represas, Alicia			
Correo-e	alicia@uvigo.es			
Web	http://https://moovi.uvigo.gal/			
Descrición xeral	As enfermidades cardiovasculares constituen o principal problema de saúde nos países desenvolvidos. O obxectivo da asignatura é lograr que os alumnos acaden os coñecementos necesarios para formar parte do equipo multidisciplinar dos programas de Rehabilitación Cardíaca. Materia do programa English Friendly. Os/as estudantes internacionais poderán solicitar ó profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CB5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG4	Adquirir formación científica básica en investigación.
CE6	Identificar as estruturas anatómicas como base de coñecemento para establecer relacións dinamicamente coa organización funcional.
CE9	Coñecer a fisiopatoloxía das enfermidades identificando as manifestacións que aparecen ao longo do proceso, así como os tratamentos médico-quirúrxicos, fundamentalmente nos seus aspectos fisioterapéuticos e ortopédicos. Identificar os trocos producidos como consecuencia da intervención da fisioterapia. Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiorcirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico máis axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE24	Promover hábitos de vida saudables a través da educación para a saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias		
RA1: Describir o concepto de rehabilitación cardíaca e a estrutura dos programas de rehabilitación cardíaca.	CB2		
RA2: Describir a anatomía do corazón e dos grandes vasos, así como a fisiopatoloxía das enfermidades cardíacas máis frecuentes nos programas de rehabilitación cardíaca.	CB2	CE6	
RA3: Describir os tratamentos médico-cirúrxicos das cardiopatías máis frecuentes nos programas de Rehabilitación Cardíaca		CE6 CE9	

RA4: Describir e explicar os principais signos e síntomas da enfermidade cardíaca, así como as probas de avaliación máis frecuentes nos programas de Rehabilitación Cardíaca.		CE6 CE9
RA5: Explicar os efectos fisiolóxicos e terapéuticos do exercicio nas enfermidades cardíacas máis frecuentes nos programas de rehabilitación cardíaca.		CE6 CE9
RA6: Deseñar un programa de exercicios nas cardiopatías máis frecuentes nos programas de Rehabilitación Cardíaca		CE16 CE19 CE20 CE21
RA7: Describir estratexias de prevención cardiovascular		CE24
RA8: Executar o protocolo de reanimación cardiorrespiratoria	CB2	CE9 CE19 CE20 CE21
RA9: Realizar o procedemento de avaliación cardiovascular	CB2	CE16 CE19 CE21
RA10: Realizar un programa de exercicios en Rehabilitación Cardíaca	CB2	CE16 CE19
RA11: Realizar, presentar e defender en grupo un proxecto de Rehabilitación Cardíaca	CB2 CB5 CG1 CG4	CE20 CE21 CT1 CT2

Contidos

Tema	
Temario Teórico:	I.1. Concepto de rehabilitación cardíaca. Indicacións e aplicacións da rehabilitación cardíaca. Contraindicacións.
I. Introducción á rehabilitación cardíaca.	
II. Sistema cardiovascular	II.1. Estructura e Función cardiovascular II.2. Fisiopatoloxía cardiovascular.
III. Tratamentos en patoloxía cardíaca	III.1. Tratamentos médico - cirúrxicos. III.2. Tratamentos farmacolóxicos. III.3. Fisioterapia no preoperatorio e postoperatorio.
IV. Recoñecemento físico orientado aos programas de exercicio terapéutico para a súa prescrición e seguimento.	IV. Protocolos de exploración cardíaca e interpretación das probas para o deseño de programas de exercicio terapéutico.
V. Programas de rehabilitación en patoloxía cardíaca.	V.1. Programas de rehabilitación cardíaca en fase I. V.2. Programas de rehabilitación e prevención cardíacas en fase II. V.3. Programas de rehabilitación en fase III.
VI. Programas de prevención de patoloxía cardíaca	VI.1. Estratexias para prevención de patoloxías cardíacas.
Temario Practico:	I.1. Probas de exploración cardíaca. I.2. Interpretación de probas de exploración cardíaca.
I. Protocolos de exploración.	
II. Programas de rehabilitación cardíaca	II.1. Deseño de programas de rehabilitación cardíaca axustados aos parámetros de avaliación ou exploración cardíaca.
III. Actuación en emerxencias e emerxencias cardiovasculares.	III.1. Actuacións en situacións de emerxencia/urxencia a nivel cardiovascular. III.2. Actuación en caso de parada cardiorrespiratoria. Protocolo de reanimación cardiopulmonar.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	19	65	84
Aprendizaxe colaborativa	4	4	8
Estudo previo	0	4	4
Debate	1	1	2
Estudo de casos	2	0	2
Prácticas de laboratorio	10	26	36
Resolución de problemas	2	2	4
Resolución de problemas de forma autónoma	0	2	2
Traballo tutelado	0	4	4
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Práctica de laboratorio	1	0	1
Presentación	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Aprendizaxe colaborativa	Comprende un grupo de procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.
Estudo previo	Busca, lectura e traballo de documentación, previo ás clases ou prácticas de laboratorio, que realiza o alumnado de forma autónoma.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (Laboratorios, aulas informáticas, etc...)
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. A/o alumna/o debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. A/o alumna/o debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Traballo tutelado	A/o estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Debate	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Estudo de casos	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Aprendizaxe colaborativa	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Prácticas de laboratorio	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
Resolución de problemas	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.

Resolución de problemas de forma autónoma	Ademais da atención ao alumnado nas titorías establecidas e dependendo do tema a tratar, atenderáselle tamén a través do correo electrónico e da plataforma do campus remoto nos horarios disponibles e acordados por ambas partes. A atención personalizada terá como obxectivo responder as dúbidas que poidan xurdir con respecto a materia e/ou asesorar en materia académica e profesional naqueles casos que así o soliciten.
---	---

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas				
Traballo tutelado	O alumnado, en pequenos grupos, elaboran un traballo sobre un tema relevante de interese relacionado co tema. Resultados de aprendizaxe: RA4, RA5, RA6, RA7.	5	CB2 CB5	CG1 CG4	CE16 CE19 CE20 CE21 CE24	CT1 CT2	
Exame de preguntas de desenvolvemento	O exame teórico constará de 5 preguntas de desenvolvemento relacionadas cos contidos teóricos da asignatura. Resultados de aprendizaxe: RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6, RA7.	50	CB2 CB5	CG1 CG4	CE6 CE9 CE16 CE19 CE20 CE21 CE24	CT1	
Práctica de laboratorio	No exame, a/o alumna/o deberá explicar o significado e facer unha interpretación clínica dos datos dunha valoración cardíaca así como deseñar un programa de exercicio axustado á valoración dun caso clínico para un programa de rehabilitación cardíaca. Resultados de aprendizaxe: RA8, RA9, RA10.	40	CB2 CB5	CG1	CE16 CE19 CE20 CE21 CE24	CT1 CT2	
Presentación	Valorarase a exposición e defensa do traballo tutelado. Resultados de aprendizaxe: RA11.	5	CB2			CT1 CT2	

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas oficiais dos exames publicanse na web do centro <http://fisioterapia.uvigo.es/gl/e> na plataforma moovi da asignatura <https://moovi.uvigo.gal/>.

Para aprobar a materia é necesario aprobar por separado a teoría (obter a lo menos un 5 na escala de 0 a 10) e a práctica (obter a lo menos un 5 na escala de 0 a 10) así como presentar e defender o traballo da materia nas datas establecidas na plataforma moovi (obter a lo menos un 5 na escala de 0 a 10).

A materia estará aprobada cando se supere de forma independente cada unha das partes que compoñen a avaliación (teoría, práctica e traballo)

Para poder presentarse ao exame práctico, a/o alumna/o debe presentarse ao exame teórico.

Evaluación continua:

As/os alumnas/os poderán optar por unha avaliación continua da asignatura en vez de presentarse ao examen final teórico e práctico. En calquera caso a/o alumna/o terá que obter una puntuación de a lo menos 5, nunha escala de 0 a 10, nas actividades propostas na teoría e na práctica de forma independente, e presentar e defender o traballo da asignatura obtendo neste caso tamén a lo menos unha puntuación de 5 nunha escala de 0 a 10.

O/a profesor/a explicará na presentación da asignatura as actividades a desenvolver na avaliación continua e as normas a seguir. Toda esta información estará disponible tamén na plataforma moovi da asignatura. Os alumnos recibiran información sobre a súa evolución durante o curso a medida que vaian facendo entrega das actividades propostas.

Consideracións:

Requírese do alumnado que curse esta materia unha conduta responsable e honesta. Considérase inadmisíble calquera forma de fraude (i.e. copia e/ou plaxio) encamiñado a falsear o nivel de coñecemento ou destreza alcanzado por un/a alumno/a en calquera tipo de proba, informe ou traballo deseñado con este propósito. As condutas fraudulentas poderán supor suspender a materia durante un curso completo. Levarase un rexistro interno destas actuacións para que, en caso de reincidencia, se poida solicitar a apertura dun expediente disciplinario no reitorado.

Compromiso ético:

O alumnado debe presentar un comportamento ético adecuado. En caso dun comportamento non ético (copia de seminarios, plaxio de traballos, e uso de equipos electrónicos non autorizados, e outros), que impidan o desenvolvemento

correcto das actividades docentes, considerarase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia, e neste caso a súa cualificación no curso académico actual será de suspenso (0,0). Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa. O feito de introducir un dispositivo electrónico non autorizado na aula de exame será considerado motivo de non superación da materia no presente curso académico e a cualificación global será de suspenso (0.0).

Gravación de imaxe e/ou audio: Salvo autorización expresa por parte da/o profesor/a non estará permitida a gravación, total ou parcial, tanto de son como de imaxe, das clases maxistras, seminarios ou prácticas da materia, conforme as previsións da Lei de Propiedade Intelectual, da Lei Orgánica de Protección de Datos de Carácter Persoal e da Lei Orgánica de Protección Civil do Dereito á Honra, á Intimidade Persoal e Familiar e á Propia Imaxe. En función, no seu caso, do uso posterior que se lle dese, a gravación non consentida pode dar orixe a responsabilidades civís, disciplinarias, administrativas e, eventualmente, penais.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

American College of Sports Medicine, **Manual ACSM para valoración y prescripción del ejercicio**, 2, Paidotribo, 2007

Juan Salvador Espinosa, **Rehabilitación Cardíaca y Atención primaria**, 1, Panamericana, 2002

Jesus Seco, **Sistema Cardiovascular Métodos, fisioterapia clínica y afecciones para fisioterapeutas**, 1, Panamericana, 2018

Bibliografía Complementaria

Antoni Bayes de Luna, **Cardiología Clínica**, 1, Masson, 2002

Ricardo Serra Grime, **Prescripción de ejercicio físico para la salud**, 1, Paidotribo, 2004

Sociedad Española de Cardiología, **Revista Española de Cardiología online**, www.revespcardiol.org,

Frank G. Yanowitz; Paul S. Fardy, **Rehabilitación Cardíaca. La forma física del adulto y las pruebas de esfuerzo**, 1, Paidotribo, 2003

Paul S. Fardy, **Insuficiencia Cardíaca**, 1, Panamericana, 2007

Juan Jose Rofilanchas Sanchez; Eduardo Otero Coto, **Riesgo y complicaciones de Cirugía Cardíaca**, 1, Panamericana, 2004

Josef Niebauer, **Cardiac Rehabilitation Manual**, 1, Springer, 2011

Julian Bath, Gail Bohin, Christine Jones, Eve Scarle, **Cardiac Rehabilitation: A Workbook for use with Group Programmes**, 1, Wiley, 2009

American Association of Cardiovascular & Pulmonary Rehabilitation, **AACVPR Cardiac Rehabilitation Resource Manual**, 1, Human Kinetics, 2006

Peter L. Thompson, **Coronary Care**, 2, Elsevier, 2011

Nathan Wong, Ezra Amsterdam, **ASPC Manual of Preventive Cardiology**, 1, Demosmedical, 2015

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Afeccións medicocirúrxicas/P05G171V01107

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G171V01102

Anatomía humana: Afeccións médicas/P05G171V01201

Anatomía humana: Afeccións cirúrxicas/P05G171V01202

Cinesiterapia/P05G171V01203

Fisioterapia cardiorrespiratoria/P05G171V01302

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia laboral e ergonomía				
Materia	Fisioterapia laboral e ergonomía			
Código	P05G171V01313			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Nóvoa Castro, Borja			
Profesorado	Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	borja@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	a ergonomía é o conxunto de coñecementos de carácter multidisciplinar aplicados para a adecuación dos produtos, sistemas e contornas artificiais ás necesidades, limitacións e características dos seus usuarios, optimizando a eficacia, seguridade e benestar. No ámbito laboral encárgase do deseño de lugares de traballo, ferramentas e tarefas, de modo que coincidan coas características fisiolóxicas, anatómicas, psicolóxicas e as capacidades dos traballadores que se verán involucrados. A fisioterapia laboral aborda a atención á saúde na patoloxía laboral e aspectos preventivos.			

Competencias	
Código	
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CE2	Comprender os principios da biomecánica e a electrofisioloxía e as súas principais aplicacións no ámbito da fisioterapia.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE15	Comprender os principios ergonómicos e antropométricos.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE18	Fomentar a participación do usuario e familia no seu proceso de recuperación.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico mais axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE24	Promover hábitos de vida saudables a través da educación para a saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT2	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias		
Realizar en grupo, ou individualmente, expor e defender un traballo sobre un tema relacionado coa ergonomía no campo das ciencias da saúde	CB2	CG1	CE2 CE13 CE15 CE20 CE24
Definir as bases elementais da ergonomía e a súa relación coa biomecánica	CB2		CE2 CE15
Describir e diferenciar as principais alteracións e particularidades dun ambiente de traballo, deportivo e domiciliario que poidan levar a alteracións ergonómicas	CB2		CE2 CE13 CE15 CE24
Describir os principais recursos existentes (instrumental, temporal, actitudinal) para a modificación dun ambiente para promover a ergonomía	CB2		CE2 CE13 CE15 CE24

Expor e describir a abordaxe máis adecuada en situacións individuais ou grupais para promover a ergonomía nun determinado ambiente (profesional, domiciliario ou deportiva)	CB2	CG1	CE13 CE15 CE20 CE24	CT1 CT2 CT7
Describir e diferenciar as principais formas de avaliación das modificacións realizadas e dos efectos logrados nun determinado ambiente para a promoción da saúde	CB2	CG1	CE13 CE15 CE16 CE18 CE24	CT1 CT7

Contidos

Tema	
Introdución á ergonomía	Concepto de ergonomía e obxectivos xerais da ergonomía.
Antropometría	Deseño dimensional de postos de traballo e sistemas
Metodoloxía ergonómica	Avaliación e abordaxe de trastornos músculo-esqueléticos (movementos repetitivos, movemento de cargas, posturas forzadas)
Hixiene postural	Hixiene postural no ámbito laboral, escolar e actividades da vida diaria
Ergonomía no ambiente laboral	Recomendacións no deseño de actividades con computador, traballos en sedestación,....
Auto-prevención	Ergonomía aplicada á profesión de fisioterapia e outras profesións sanitarias. Prevención de lesións músculo -esqueléticas na profesión.
Patoloxías musculo-esqueléticas máis frecuentes no ámbito da ergonomía	Estudo das patoloxías músculo-esqueléticas que se avalían e prevenen no ámbito da ergonomía (movementos repetitivos, manexo de cargas, posturas forzadas,...)
Fisioterapia laboral	A profesión do fisioterapeuta no ámbito da empresa e da ergonomía
Avaliación da carga física en ambiente laboral, deportivo e da vida diaria	Métodos de avaliación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	41	70	111
Traballo tutelado	4	23	27
Actividades introdutorias	1	0	1
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	9	10
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Durante estas sesións maxistrais poderanse desenvolver exercicios que, de ser superados pola/o alumna/o, desgravarán materia nas probas de avaliación.
Traballo tutelado	A/o alumna/o realizará un traballo relacionado co temario da materia. Este poderá ser individual ou en grupo e debe ser pactado co/a profesor/a. A/o alumna/o realizará exposición do traballo ante a/o docente e o demais compañeiros/os do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Abordaranse contidos necesarios para a elaboración do traballo. Abordaranse os contidos das probas de avaliación
Traballo tutelado	Tutelarase a elaboración do traballo

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Lección maxistralO exame consistirá en preguntas con resposta de desenvolvemento. As/os alumnas/os que participen e superen as actividades levadas a cabo durante as sesións maxistrais ao longo do curso, desgravarán eses contidos da materia desta proba.	80	CB2	CG1	CE2 CE13 CE15 CE16 CE18 CE20 CE24	CT1 CT2 CT7
Traballo tutelado A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valoraranse a participación nas titorías do traballo, a formulación e a análise realizada, así como a redacción e a utilización de fontes bibliográficas. Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais e a súa exposición e defensa.	20	CB2	CG1	CE2 CE13 CE15 CE16 CE18 CE20 CE24	CT1 CT2 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para poder presentarse ao exame teórico é obrigatorio realizar, asistir a titorías, expor e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder superar a materia é obrigatorio superar nun 50% cada bloque da avaliación, traballo por unha banda e exame teórico pola outra. Ao alumnado que non supere a materia se lle gardará a parte superada para a segunda convocatoria dentro do ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Falzón, P., **Manual de Ergonomía**, Modus Laborandi, 2009

Llaneza Álvarez, J., **Ergonomía y psicología aplicada: manual para la formación del especialista.**, Lex Nova, 2009

Azcuenaga Linaza, L.M., **Accidentes laborales y enfermedades profesionales: análisis, riesgos y medidas preventivas.**, Fund. Confemetal, 2010

Llorca Rubio, J.L., **Manual de ergonomía aplicada a la prevención de riesgos laborales.**, Piramide, 2015

Revista de Biomecánica, **Revista de Biomecánica**, Instituto Biomecánico de Valencia,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G171V01308

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G171V01309

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G171V01105

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Cinesiterapia/P05G171V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia cérvico-cráneo-mandibular				
Materia	Fisioterapia cérvico-cráneo-mandibular			
Código	P05G171V01314			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua	Castelán			
impartición	Galego			
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Abalo Núñez, María del Rocío			
Profesorado	Abalo Núñez, María del Rocío			
Correo-e	rocioabalo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia en Fisioterapia cérvico-cráneo-madibular, estúdase en profundidade a anatomía da rexión, as patoloxías e técnicas de tratamento.			

Competencias

Código	
CG1	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que os profesionais e demais persoal das organizacións sanitarias estrutúranse dun xeito uni ou multidisciplinar e interdisciplinar.
CG3	Comunicarse de xeito efectivo e claro, tanto de forma oral como escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
CE6	Identificar as estruturas anatómicas como base de coñecemento para establecer relacións dinamicamente coa organización funcional.
CE13	Ter a capacidade de valorar desde la perspectiva da fisioterapia o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais do mesmo.
CE14	Comprender e aplicar os métodos e procedementos manuais e instrumentais de Valoración en Fisioterapia e Rehabilitación Física, así como a avaliación científica da súa utilidade e efectividade.
CE16	Analizar, programar e aplicar o movemento como medida terapéutica, promovendo a participación do paciente/usuario no seu proceso.
CE19	Comprender e realizar os métodos e técnicas específicos referidos ao aparello locomotor (incluíndo terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia), aos procesos neurolóxicos, ao aparello respiratorio, ao sistema cardiocirculatorio e ás alteracións da estática e a dinámica. Métodos e técnicas específicas que teñan en conta as implicacións da ortopedia na fisioterapia, técnicas terapéuticas reflexas, así como outros métodos e técnicas alternativas e/ou complementarias cuxa seguridade e eficacia estea demostrada segundo o estado de desenvolvemento da ciencia.
CE20	Identificar o tratamento fisioterapéutico máis axeitado nos diferentes procesos de alteración, prevención e promoción da saúde así como nos procesos de crecemento e desenvolvemento.
CE21	Identificar a situación do paciente/usuario a través dun diagnóstico de coidados de fisioterapia, planificando as intervencións, e avaliando a súa efectividade nun entorno de traballo cooperativo con outros profesionais en ciencias da saúde.
CE34	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conducta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
CE38	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
CT1	Capacidade para comunicarse oralmente e por escrito en lingua galega.
CT7	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias			
Conocer as bases anatómicas, fisiolóxicas e biomecánicas do conxunto cérvico-cráneo-mandibular	CE6 CE34			
Identificar as patoloxías que afectan ao complexo cérvico-cráneo-mandibular	CE13 CE34			
Aplicar as distintas técnicas de tratamento ao complexo cérvico-cráneo-mandibular	CG1 CG3	CE13 CE14 CE16 CE19 CE20 CE21 CE38	CT7	

Contidos

Tema

- Anatomía, fisioloxía e biomecánica do complexo - cérvico-cráneo-mandibular
- Patoloxías do complexo cérvico-cráneo-mandibular
- Valoración física e radiolóxica do complexo cérvico-cráneo-mandibular
- Tratamiento das patoloxías do complexo cérvico-cráneo-mandibular

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	21	56	77
Prácticas de laboratorio	16	37	53
Traballo tutelado	1	14	15
Actividades introdutorias	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	0	1
Práctica de laboratorio	1	0	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos por parte do/a docente. As sesións teóricas inclúen actividades para a resolución de problemas e estudos de caso.
Prácticas de laboratorio	Demostración por parte do profesorado das técnicas de valoración ou tratamento que realizará o alumnado por parellas baixo a supervisión do profesorado.
Traballo tutelado	O traballo será realizado en grupos. Consistirá nun protocolo de aplicación dun caso clínico que será establecido polo profesorado. Esta actividade contribuirá a unha aprendizaxe colaborativa. O alumnado terá que facer unha presentación do traballo.
Actividades introdutorias	O profesorado presentará a materia ao alumnado e reunirá información deste.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación coa materia a través de titorías presenciais, correo electrónico e/ou campus remoto.
Prácticas de laboratorio	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación coa materia a través de titorías presenciais, correo electrónico e/ou campus remoto.
Traballo tutelado	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación co traballo a través de titorías presenciais, correo electrónico e/ou campus remoto.
Actividades introdutorias	A atención personalizada estará centrada na resolución de dúbidas que poida ter o alumnado en relación a organización da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame de preguntas de desenvolvemento	40	CE14 CE16 CE19 CE20 CE21 CE34

Práctica de laboratorio	Demostración e/ou explicación de técnicas de tratamento pu valoración do complexo cérvico-cráneo-mandibular	50	CG1 CG3	CE6 CE13 CE14 CE16 CE19 CE20 CE21 CE34 CE38	CT1 CT7
Traballo	A realización e exposición do traballo é obrigatoria	10	CG1 CG3	CE13 CE14 CE16 CE19 CE20 CE21 CE38	CT1 CT7

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia débese ter superados de forma independente o exame teórico e práctico.

Para presentarse ao exame práctico é obrigatorio presentarse e realizar o examen teórico.

Ao alumnado que teña unha das partes aprobadas gárdaselle a parte superada para a seguinte convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernandez de las Peñas C.; Mesa J., **Trastornos de la articulación Temporomandibular. Terapia manual, ejercicio y técnicas invasivas**, 9788491105442, 1º, Editorial Medica Panamericana, 2019

Pérez Fernández T.; Parra González A., **Fisioterapia en el transtorno temporomandibular**, 9788491132837, 1º, Elsevier, 2019

Okeson J., **Tratamiento de oclusión y afecciones temporomandibulares**, 9788491135197, 8ª, Elsevier, 2019

Bibliografía Complementaria

Ricard F., **Tratado de osteopatía craneal: articulación témporomandibular**, 9788494112225, 3ª, Medos Editorial, 2014

Maglione, H., **Disfunción craneomandibular: afecciones de los músculos masticatorios y ATM. Dolor orofacial**, 9789585426740, 2ª, Amolca, 2018

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G171V01101

Valoración en fisioterapia/P05G171V01108

Terapia manual/P05G171V01206